

KÖZBESZERZÉSI
HATÓSÁG

2024. VI. évfolyam 2. szám

KÖZBESZERZÉSI ÉRTESÍTŐ PLUSZ

KÖZBESZERZÉSEK? LEGYEN APPRAKÉSZ!

MENEDZSER ÉRTEŚITŐ
STATISZTIKÁK
FELHÍVÁSFIGYELŐ
HIRDETMÉNYEK
HATÁROZATOK

NAPI KÖZBESZERZÉS ALKALMAZÁS

Folyamatosan frissülő applikációnknak már több mint 6000 felhasználója van. Ha praktikus és sokoldalú segítségre van szüksége a közbeszerzések világában, töltsse le Ön is a Napi Közbeszerzést!

KÖZBESZERZÉSI
HATÓSÁG

2024. VI. évfolyam 2. szám

IMPRESSZUM

FELELŐS KIADÓ

Dr. Kovács László PhD

Közbeszerzési Hatóság, elnök

FELELŐS SZERKESZTŐ

Dr. Kovács László PhD

Közbeszerzési Hatóság, elnök

TISZTELETBELI SZERKESZTŐBIZOTTSÁGI TAGOK:

Dr. Varga Zs. András

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar
tanszékvezető, egyetemi tanár

Dr. Navracsics Tibor

Közigazgatási és területfejlesztési miniszter

Dr. Tátrai Tünde

Budapesti Corvinus Egyetem, egyetemi tanár

Prof. Dr. Boros Anita

Greenology Zöldinnovációs Fenntarthatósági Tudásközpont,
egyetemi tanár

Prof. Dr. Herbert Küpper

Institute of East European Law, Managing Director

Prof. Gustavo Piga

Professor of Economics at University of Rome Tor Vergata

Dr. György László

Gazdaságfejlesztési Minisztérium, kormánybiztos

SZERKESZTŐSÉG

Főszerkesztő:

Dr. Kugler Tibor

Közbeszerzési Hatóság, főtítká

Szerkesztők:

Dr. Várhomoki-Molnár Márta PhD

Közigazgatási és Területfejlesztési

Minisztérium, Közbeszerzési

Szabályozási Főosztály, főosztályvezető

Dr. Szeiffert Gabriella

Közbeszerzési Hatóság, osztályvezető

Olvasószerkesztő:

Dr. Kovács Dóra

Közbeszerzési Hatóság, kabinetvezető

Szerkesztőségi titkár:

Lónyainé Kaczur Piroska

Tördelés és

Online megjelenés:

Kovács Judit

Közbeszerzési Hatóság, informatikai
koordinátor

Lektorok:

Dr. Kugler Tibor

Közbeszerzési Hatóság, főtítká

Dr. Várhomoki-Molnár Márta PhD

Közigazgatási és Területfejlesztési

Minisztérium, Közbeszerzési

Szabályozási Főosztály, főosztályvezető

A Közbeszerzési Értesítő Plusz havi rendszerességgel megjelenő lapszámaiban szereplő cikkek lektorálása a nyílt lektorálás elvével történik.

TARTALOM

Szerkesztőbizottsági köszöntő (Dr. Kovács László PhD)... 2

A Közbeszerzési Hatóság legfrissebb állásfoglalásai
(Dr. Somogyi Klaudia Virág)..... 3

Jogorvoslati aktualitások (Dr. Horváth Éva LL.M.)..... 16

D.294/19/2023. számú határozat 16

D.435/19/2023. számú határozat 21

Közbeszerzési iránytű..... 27

Az öntisztázással kapcsolatos jogesetek bemutatása 3. –

A reparáció feltételéhez kapcsolódó rossz gyakorlatok

(Dr. Ferge Péter)..... 27

A közbeszerzési törvény 2023. év végi módosításai a

2023. évi CXVII. törvény alapján

(Dr. Várhomoki-Molnár Márta PhD)..... 38

Statisztika (Varga László)

Az építési beruházás tárgyú közbeszerzési eljárások

főbb statisztikai 2023 I-III. negyedévében..... 49

ISSN 2676-8860 (Nyomtatott)

ISSN 2631-1135 (Offline)

Honlap: <https://ertesitoplusz.kozbeszerzes.hu/>

Szerkesztőségi email cím: ertesitoplusz@kt.hu

Nyomdai előkészítés:

Classmate Studio Kft.

Nyomdai munkák:

Pátia Nyomda Zrt.

SZERKESZTŐBIZOTTSÁGI KÖSZÖNTŐ

A Közbeszerzési Értesítő Plusz 2024. év februárjában megjelenő második számának a *Közbeszerzési Hatóság legfrissebb állásfoglalásait* bemutató rovata – egyebek mellett – a következő témákkal összefüggésben nyújt eligazítást a jogalkalmazók számára: becsült érték megállapítása, egyes szerződéses feltételek előírása, nemzeti elbánás nyújtása, szerződésmódosítás megfelelő jogalapja, keretszerződés megkötése és az in-house kivételi kör alkalmazhatósága.

A *jogorvoslati aktualításokat bemutató rovatban* ismertetett jogesetek az ajánlatkérő bírálati kötelezettségével kapcsolatosak, melynek során az ajánlatkérő hiány, hiányosság, vagy nem egyértelműség esetén hiánypótlást/felvilágosításkérést köteles alkalmazni.

A *Közbeszerzési iránytű rovatban* két írás kerül publikálásra. Az első írás az öntisztázással kapcsolatos egyes jogeseteket bemutató cikksorozat második része. Ebben a Szerző a Kbt. 188. § (2) bekezdés a) pontja szerinti a bűncselekménnyel, kötelelességszegéssel vagy egyéb jogsértéssel okozott kár – a károsult által elfogadott mértékben történő – megtérítéséről vagy arra meghatározott határidővel való kötelezettségvállalásról szóló feltételhez kapcsolódó elkerülendő, rossz gyakorlatokat mutatja be. Az öntisztázási eljárások során, a hivatkozott feltétel vonatkozásában tapasztalt nehézségek elsődlegesen a kizárás alapjául szolgáló határozatok értelmezése, valamint az ehhez kapcsolódó kérelmezői intézkedések teljessége körében tapasztalhatók. Az Országgyűlés 2023. december 13-án fogadta el az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény és a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény módosításáról szóló 2023. évi CXVII. törvényt: a második szakkikk a módosító törvény változásait ismerteti, kitérve azok hátterére és a főbb értelmezési kérdésekre.

A *Statisztika rovat* az építési beruházás tárgyú közbeszerzési eljárások főbb statisztikai adatainak elemzését tartalmazza 2023 I-III. negyedévében.

Dr. Kovács László PhD
felelős szerkesztő
Közbeszerzési Hatóság

A KÖZBESZERZÉSI HATÓSÁG LEGFRISSEBB ÁLLÁSFOGLALÁSAI

Dr. Somogyi Klaudia Virág, jogi tanácsadó, Közbeszerzési Hatóság
DOI: 10.37371/KEP.2024.2.1

A Közbeszerzési Hatóság állásfoglalások formájában ad felvilágosítást a közbeszerzési eljárásokban résztvevő jogalkalmazók számára a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) és kapcsolódó végrehajtási rendeleteinek alkalmazásával összefüggő általános jellegű megkeresésekre.

Alábbiakban a Kbt. alkalmazásával összefüggő kérdésekre adott válaszainkat rendeztük sorrendbe, bízva abban, hogy iránymutatásaink nem csak a kérdésfeltevőknek, hanem valamennyi Olvasónknak hasznos információkkal szolgálnak.

Felhívjuk Tisztelt Olvasóink figyelmét, hogy a közbeszerzésekre irányadó jogszabályok alkalmazásával kapcsolatos döntések meghozatala mindenkor a közbeszerzési eljárások résztvevőinek joga és felelőssége. Hangsúlyozzuk továbbá, hogy az állásfoglalásokban megfogalmazott véleményeknek jogi ereje, kötelező tartalma nincsen.

1. kérdés

Amennyiben a villamos energia beszerzés nem egy, hanem két vagy akár három évre szól, akkor a közbeszerzési értékhatár értelmezésében melyik szempont érvényesül: az évenkénti bontás, vagy az összérték figyelembevétele? Az értékhatárok meghatározása a közbeszerzési eljárások során miképpen történik, ha a beszerzés időtartama meghaladja az egy évet?

Ha például egy évre a közbeszerzési értékhatár 8 millió forint, és a két éves szerződés esetén a nettó érték eléri a 16 millió forintot, akkor ezt az értéket szükséges-e évente bontani, vagy az összes értéket kell figyelembe venni a közbeszerzési törvény értelmezésekor?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

A Közbeszerzési Hatóság előzetesen felhívja arra a figyelmet, hogy a „közbeszerzési értékhatár” és a közbeszerzés becsült értéke eltérő jogintézmények.

A közbeszerzési értékhatárokról a Kbt. 15. § (1) bekezdése rendelkezik, amely alapján a közbeszerzési eljárások értékhatára:

a) európai uniós jogi aktusban meghatározott közbeszerzési és koncessziós beszerzési értékhatárok (uniós értékhatárok);

b) a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott közbeszerzési és koncessziós beszerzési értékhatárok (nemzeti értékhatárok).

A becsült érték jellegénél fogva egy, a közbeszerzési eljárás előkészítése során a közbeszerzési eljárás megkezdésének időpontjára prognosztizált összeg, az adott áru, szolgáltatás, építési beruházás megvalósításának – Kbt. 16. § (1) bekezdése szerinti – értéke. A becsült érték a tárgyi hatály meghatározása és az eljárásrend megválasztása tekintetében bír relevanciával, melyre tekintettel az ajánlatkérő a beszerzési igénye felmerülésekor el tudja dönteni, hogy közbeszerzési eljárás lefolytatására kötelezett-e, illetve megfelelő eljárásrendet tud választani.

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint egy több évre szóló közbeszerzési szerződés megkötésére irányuló közbeszerzési eljárás becsült értékének meghatározásakor valamennyi évre számított teljes ellenszolgáltatást, azaz az egyes évekre számított teljes ellenszolgáltatás összértékét szükséges alapul venni.

A Közbeszerzési Hatóság részletesebb állásfoglalása:

A Kbt. 16. § (1) bekezdése alapján a közbeszerzés becsült értékén a közbeszerzés megkezdésekor annak tárgyáért az adott piacon általában kért vagy kínált – általános forgalmi adó nélkül számított, a 17–20. §-ban foglaltakra tekintettel megállapított – teljes ellenszolgáltatást kell érteni. Opcionális részt tartalmazó ajánlatkérés esetén a teljes ellenszolgáltatásba az opcionális rész értékét is bele kell érteni. Mennyiségi eltérés meghatározása ese-

tén a szerződésben megjelölt legnagyobb mennyiséget kell figyelembe venni a becsült érték meghatározása során.

A Kbt. 50. § (2) bekezdés g) pontja alapján a közbeszerzési eljárást megindító felhívás tartalmazza a szerződés időtartamát vagy a teljesítés határidejét.

A Kbt. 16. § (1) bekezdésének alkalmazásában – azon logika mentén, miszerint a teljes ellenszolgáltatásba az opcionális rész értékét is bele kell érteni, vagy a szerződésben megjelölt legnagyobb mennyiséget kell figyelembe venni – a teljes ellenszolgáltatás meghatározásakor arra is tekintettel kell lenni, hogy az adott közbeszerzési szerződés milyen időtartamra köttetik. Ennek megfelelően egy több évre szóló közbeszerzési szerződés becsült értékének meghatározásakor valamennyi évre számított teljes ellenszolgáltatást, azaz az egyes évekre számított teljes ellenszolgáltatás összértékét szükséges alapul venni.

A kérdésben hivatkozott példával élve, amennyiben egy adott beszerzés becsült értéke egy évre számítva 8 millió forint, ami két éves szerződés esetén 16 millió forintot jelent, akkor a két éves időtartamú közbeszerzési szerződés megkötésére irányuló közbeszerzési eljárásban ez utóbbi, 16 millió forintos összértéket kell figyelembe venni a becsült érték meghatározása során.

A kérdéskörrel összefüggésben a Közbeszerzési Hatóság felhívja a figyelmet, hogy a Kbt. 133. § (1) bekezdése alapján az ajánlatkérőnek az eljárást megindító felhívásban a szerződés időtartamát úgy kell meghatározni, hogy ha a szerződés tárgya, a választott szerződéses konstrukció, a hozzá kapcsolódó fizetési feltételek vagy a nyertes ajánlattevő által eszközölt befektetés nem indokolja, a szerződést ne kösse határozatlan vagy olyan aránytalanul hosszú határozott időtartamra, amely a verseny fenntartása és a közpénzek hatékony elköltésének céljával ellenkezik.

2. kérdés

A villamos energia beszerzése során alkalmazott közbeszerzési értékhatárnál milyen tételeket kell figyelembe venni, különös tekintettel az alábbi hatósági és kereskedelmi díjakra?

Elosztói rendszerhasználati díjak:

1. Átvételi díj, 2. Elosztói forgalmi díj, 3. Elosztói alapdíj, 4. Elosztói teljesítménydíj, 5. Elosztói meddő energia díj

Kereskedelmi díjak: 1. Jövedéki adó, 2. Energiahatékonysági díj

Pénzeszközök: 1. Kapcsolt termelészerkezet-átalakítási díj, 2. Kedvezményes árú villamos energia támogatás, 3. KÁT és Prémium

Az ajánlatkérőnek kizárólag a beszerzéskor kapott villamos energia kereskedelmi árat és a kereskedő által biztosított közvetített szolgáltatás díját (pl. integrált számlázás esetében 0,2 Ft/kWh) kell-e a közbeszerzési értékhatár meghatározásnál figyelembe vennie?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

A feltett kérdésekkel összefüggésben a Közbeszerzési Hatóság a „közbeszerzési értékhatár” megfogalmazás alatt a közbeszerzés becsült értékét érti, tekintettel arra, hogy a két fogalom eltérő jogintézményeket takar.

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint a becsült érték meghatározása esetén kizárólag az általános forgalmi adót nem kell költségelemként figyelembe venni a Kbt. 16. § (1) bekezdése alapján, ezen túlmenően becsült értéken a beszerzési tárgyért az adott piacon általában kért vagy kínált teljes ellenszolgáltatást kell érteni.

A Közbeszerzési Hatóság részletesebb állásfoglalása:

A Kbt. 16. § (1) bekezdése alapján a közbeszerzés becsült értékén a közbeszerzés megkezdésekor annak tárgyáért az adott piacon általában kért vagy kínált – általános forgalmi adó nélkül számított, a 17–20. §-ban foglaltakra tekintettel megállapított – teljes ellenszolgáltatást kell érteni. Opcionális részt tartalmazó ajánlatkérés esetén a teljes ellenszolgáltatásba az opcionális rész értékét is bele kell érteni. Mennyiségi eltérés meghatározása esetén a szerződésben megjelölt legnagyobb mennyiséget kell figyelembe venni a becsült érték meghatározása során.

A fentiek alapján tehát a Kbt. kizárólag az általános forgalmi adót nevesíti olyan tételként, amelyet a becsült érték meghatározása során az ajánlatkérőnek nem kell figyelembe vennie, egyéb adók, díjak, költségek tekintetében a Kbt. nem rendelkezik. Ebből kifolyólag az ajánlatkérőnek minden olyan költséggel számolnia kell a becsült érték megállapításakor, amelyet a közbeszerzés megvalósítása érdekében a beszerzési tárgyhoz kapcsolódóan közpénzből finanszírozni szükséges, amelyek ilyen módon részei a teljes ellenszolgáltatásnak.

Fentiekkel összefüggésben szükséges rögzíteni továbbá, hogy az ajánlatkérők a közbeszerzés becsült értékének meghatározásakor – a Kbt. 28. § (1) bekezdésére is figyelemmel – a Kbt. 28. § (2) bekezdésének megfelelően kötelesek eljárni.

3. kérdés

3.1. *Helyesen jár-e el az ajánlatkérő, ha a verseny újrainvitást a központosított közbeszerzési rendszerről, valamint a központi beszerző szervezet feladat- és hatásköréről szóló 168/2004. (V. 25.) Korm. rendelet (a továbbiakban: KEF-rendelet) 28. § (4) bekezdése szerinti adatszolgáltatás teljesítésével zárja le az eljárás eredményéről szóló tájékoztató hirdetmény feladása nélkül?*

3.2. *Helyes-e az az értelmezés, miszerint az ajánlatkérő ilyen esetben jogszerűen mellőzheti a Kbt. 37. § (1) bekezdésének h) pontja szerinti tájékoztató hirdetmény közzétételét a KEF-rendelet 28. § (1) bekezdése alapján?*

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint a KEF-rendelet szabályozása alapján a KEF-rendelet hatálya alá tartozó keretmegállapodások második részében lefolytatott eljárásokkal kapcsolatos eredménytájékoztató hirdetmények feladása a Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság (a továbbiakban: KEF) feladatkörébe tartozik. Az ajánlatkérő intézményeket az ezen eljárásokkal összefüggő adatszolgáltatási kötelezettség terheli.

A Közbeszerzési Hatóság részletesebb állásfoglalása:

A KEF által kötött – és a KEF-rendelet hatálya alá tartozó – keretmegállapodások második részében lefolytatott eljárásokkal kapcsolatos eredménytájékoztató hirdetmények feladásával összefüggésben a KEF-rendelet konkrét szabályozást tartalmaz.

A KEF-rendelet 28. § (1) és (2) bekezdés vonatkozó rendelkezései alapján a központi beszerző szervezet a keretmegállapodások hatálya alatt a keretmegállapodásos eljárás második részében indított eljárásokról szóló tájékoztatót tartalmazó hirdetményt a vonatkozó szabályozásnak megfelelően teszi közzé. Az intézménynek a közbeszerzési törvény szabályaival összhangban, az elektronikus közbeszerzési rendszeren (a továbbiakban: EKR) keresztül közzé kell tennie a keretmegállapodásos eljárás második részéhez kapcsolódó, jogszabályban meghatározott adatokat, dokumentumokat.

Fentiek alapján tehát a KEF-rendelet a hatálya alá tartozó keretmegállapodások második részében lefolytatott eljárásokkal – így a verseny újrainvitással – kapcsolatos eredménytájékoztató hirdetmények feladását a KEF feladatkörébe utalja, míg az egyes ajánlatkérő intézmények – a KEF-rendelet 28. § (2) és (4) bekezdéseinek megfelelően – az ezen eljárásokhoz kapcsolódó adatok, dokumentumok EKR-ben való rögzítésére kötelesek.

4. kérdés

4.1. *Az ajánlatkérő – építési beruházás esetén – szerződéses feltételként előírhatja-e jogszerűen egy adott minőségbiztosítási szabvány szerinti tanúsítvány meglétét úgy, hogy nem ad lehetőséget arra, hogy az ajánlattevő az adott minőségbiztosítási intézkedéseit bizonyító egyéb bizonyítékkal igazolja a szabvány szerinti működését a más szervezet által kiállított tanúsítvány helyett?*

4.2. *Jogszerű-e az előzőekben ismertetett szerződéses feltétel annak tükrében, hogy ha a közbeszerzési eljárásokban az alkalmasság és a kizáró okok igazolásának, valamint a közbeszerzési műszaki leírás meghatározásának módjáról szóló 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet) 21. § (2) bekezdés j) pontja alapján alkalmassági feltételként kerülne előírásra, akkor a 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 24. § (3)-(4) bekezdései szerint a minőségbiztosítási intézkedések egyéb bizonyítékaival is lehetne igazolni?*

4.3. *Jogszerű-e az előzőekben említett szerződéses feltétel annak tükrében, hogy a Kbt. 59. §-a szerinti címkék – amely szintén egyfajta minőségi tanúsítás – értékelési szempontként, műszaki leírásban vagy szerződéses feltételként történő alkalmazása esetén is köteles lenne az ajánlatkérő a követelmények teljesítésének bizonyítására alkalmas egyéb eszközt is elfogadni, ha a gazdasági szereplő bizonyítja, hogy az általa megvalósítandó építési beruházás, szállítandó áru vagy nyújtandó szolgáltatás megfelel az adott címke követelményeinek?*

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint, adott minőségbiztosítási tanúsítvány szerződéses feltételként történő előírása esetén az ajánlatkérő az egyenértékűség vizsgálata során – a Kbt. 60. § (3) bekezdésében foglalt feltételek teljesülését, bizonyítottságát követően – köteles elfogadni a tanúsítványon kívüli, más megfelelő bizonyítási eszközt is. Erre tekintettel – továbbá a Kbt.

alapelvi követelményeire is figyelemmel – aggályokat vethet fel azon ajánlatkérői kikötés, miszerint az egyenértékűség tekintetében az ajánlatkérő csak az egyenértékű tanúsítványt fogadja el, az egyenértékű minőségbiztosítási intézkedések egyéb bizonyítékait azonban nem.

A Közbeszerzési Hatóság részletesebb állásfoglalása:

A közbeszerzési jogi szabályozás a minőségbiztosítási szabványoknak való megfelelés tanúsítását elsősorban az alkalmassági követelmények körében szabályozza, építési beruházás esetén a 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 21. § (2) bekezdés j) pontja alapján. Ehhez kapcsolódóan követeli meg az ajánlatkérőktől a 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 24. § (3) bekezdése azt, hogy az ajánlatkérő köteles elfogadni az Európai Unió más tagállamában bejegyzett szervezettől származó egyenértékű tanúsítványt, továbbá az egyenértékű minőségbiztosítási intézkedések egyéb bizonyítékait, ha a szóban forgó gazdasági szereplőnek – neki fel nem róható okokból – nem volt lehetősége az említett tanúsítványokat az előírt határidőn belül megszerezni, feltéve, hogy a gazdasági szereplő bizonyítja, hogy a javasolt minőségbiztosítási intézkedések megfelelnek az előírt minőségbiztosítási szabványoknak.

Az ajánlatkérőknek lehetőségük van arra is, hogy a minőségbiztosítási tanúsítvány meglétét – kizárólag a nyertes ajánlattevőtől megkövetelve – szerződéses feltételként határozzák meg. A tanúsítás megkövetelésére vonatkozó általános szabályokat a Kbt. 60. §-a szabályozza.

A Kbt. 60. § (1) bekezdése alapján az ajánlatkérő megkövetelheti, hogy a gazdasági szereplők a műszaki leírásban, vagy az értékelési szempontok vagy a szerződés teljesítésére vonatkozó feltételek keretében meghatározott követelményeknek vagy kritériumoknak való megfelelés igazolására nyújtsanak be megfelelésértékelő szerv által készített vizsgálati jelentést vagy ilyen szerv által kiállított tanúsítványt. Ha az ajánlatkérő megköveteli egy konkrét megfelelésértékelő szerv által kiállított tanúsítvány benyújtását, a más elismert megfelelésértékelő szervek által kiállított, ezzel egyenértékű tanúsítványt is el kell fogadnia.

A Kbt. 60. § (3) bekezdése alapján az ajánlatkérő a Kbt. 60. § (1) bekezdésében említetteken kívül más megfelelő bizonyítási eszközt – különösen a gyártó műszaki dokumentációját – is köteles elfogadni, ha a gazdasági sze-

replő bizonyítja, hogy rajta kívül álló ok miatt nem volt lehetősége az ajánlatkérő által megadott szerv által kiállított vagy azzal egyenértékű tanúsítvány vagy vizsgálati jelentés megszerzésére a benyújtásig rendelkezésre álló időn belül. Ebben az esetben az érintett gazdasági szereplőnek bizonyítania kell, hogy az általa megvalósítandó építési beruházás, szállítandó áru vagy nyújtandó szolgáltatás megfelel az ajánlatkérő által meghatározott követelményeknek vagy kritériumoknak.

A fenti rendelkezések értelmében, amennyiben az ajánlatkérő szerződéses feltételként írja elő valamely minőségbiztosítási tanúsítvány meglétét, nem tekinthet el az egyenértékűség lehetőségének biztosításától, azaz köteles elfogadni az ezzel egyenértékű tanúsítványt, továbbá köteles elfogadni a más megfelelő bizonyítási eszközöket is. Ez utóbbinak azonban feltétele egyúttal annak – gazdasági szereplő általi – bizonyítása, hogy a gazdasági szereplőnek rajta kívül álló ok miatt nem volt lehetősége az ajánlatkérő által megadott szerv által kiállított vagy azzal egyenértékű tanúsítvány vagy vizsgálati jelentés megszerzésére a benyújtásig rendelkezésre álló időn belül. A gazdasági szereplőnek bizonyítania, igazolnia kell továbbá azt is, hogy a beszerzési tárgy szerinti munka, áru vagy szolgáltatás megfelel az ajánlatkérő által meghatározott követelményeknek vagy kritériumoknak.

Az ajánlatkérő tehát abban az esetben mentesül az egyéb bizonyítási eszközök elfogadása alól, ha a gazdasági szereplő nem teljesíti a fentiekben kifejtett feltételeket. Erre tekintettel felvetheti a Kbt. alapelveinek a sérelmét is az olyan ajánlatkérői előírás, miszerint az ajánlatkérő kizárólag a más szervezettől származó egyenértékű tanúsítványt fogadja el, és eleve kizárja az egyenértékű minőségbiztosítási intézkedések egyéb bizonyítékainak – mint az egyenértékűségnek való megfelelés egyik lehetséges eszközének – a benyújtását.

5. kérdés

5.1. A Kbt. 74. § (2) bekezdése, illetőleg a közszolgáltatók közbeszerzéseire vonatkozó sajátos közbeszerzési szabályokról szóló 307/2015. (X. 27.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 307/2015. (X. 27.) Korm. rendelet) 5. § (1) bekezdése szerinti megfogalmazás „[...] az ajánlatkérő kizárhatja az eljárásból [...]” akként értelmezendő-e, hogy: az ajánlatkérő a bírálat során, a beérkezett ajánlatok függvényében dönthet abban a kérdésben, hogy a nemzeti elbánsra hivatkozva kizár bizonyos

gazdasági szereplőket vagy árukat az eljárásból, egyúttal az ajánlatkérőnek az ajánlati/ajánlattételi felhívásban nem szükséges előzetesen feltüntetnie, hogy a Kbt. 74. § (2) bekezdésében, illetőleg a 307/2015. (X. 27.) Korm. rendelet 5. § (1) bekezdésében foglaltakat alkalmazni fogja?

5.2. Vagy a fentiekől eltérően az ajánlatkérőnek az ajánlati/ajánlattételi felhívásban már rögzítenie szükséges, hogy a Kbt. 74. § (2) bekezdésében, illetőleg a 307/2015. (X. 27.) Korm. rendelet 5. § (1) bekezdésében foglaltakat fogja alkalmazni, amelytől a bíráló során már nem térhet el?

5.3. Amennyiben kiegészítő tájékoztatás keretében felteszi egy érdeklődő gazdasági szereplő azt a kérdést, hogy az ajánlatkérő ki fogja-e zárni azt az ajánlattevőt, aki ajánlatában olyan származású árut ajánl, amely számára nem kell nemzeti elbánást nyújtani, mi a helyes válasz? Lehet-e azt a választ adni jogszerűen, hogy majd a beérkezett ajánlatok bírálatakor dönti el az ajánlatkérő?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint a Kbt. nem írja elő, hogy az ajánlatkérőnek a közbeszerzési eljárást megindító vagy meghirdető felhívásban előre meg kellene adnia, hogy él-e a Kbt. 74. § (2) bekezdésében foglalt kizárás lehetőségével. Mindazonáltal – különös tekintettel az esélyegyenlőség maradéktalan érvényesülése érdekében – javasolt, hogy az ajánlatkérők a közbeszerzési dokumentumokban jelezzék, hogy miként járnak el a Kbt. 74. § (2) bekezdés alkalmazása tekintetében.

Az ajánlatkérő a közbeszerzési eljárás megindításakor, vagy az eljárás folyamatában, a bíráló során is dönthet a Kbt. 74. § (2) bekezdés szerinti kizárás tárgyában.

A Közbeszerzési Hatóság részletesebb állásfoglalása:

A Kbt. 74. § (2) bekezdése alapján az ajánlatkérő kizárhatja az eljárásból

a) azt az ajánlattevőt vagy részvételre jelentkezőt, aki számára nem kell nemzeti elbánást nyújtani [2. § (5) bekezdés],

b) azt az ajánlattevőt, aki ajánlatában olyan származású árut ajánl, amely számára nem kell nemzeti elbánást nyújtani [2. § (5) bekezdés].

Az ajánlatkérő tehát nem köteles a közbeszerzési eljárást megindító vagy meghirdető felhívásban előre rögzíteni, hogy él-e a Kbt. 74. § (2) bekezdésében foglalt kizárás lehetőségével. Ezzel összefüggésben említhető a

D.45/28/2022. számú döntőbizottsági határozat is, amely úgy fogalmaz, hogy „a jogalkotó nem írta elő, hogy az ajánlatkérő előre, a közbeszerzési dokumentumokban, az ajánlatok, részvételi jelentkezések ismerete nélkül hozza nyilvánosságra ezen szándékát.”

A Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanácsnak a kizáró okok tekintetében benyújtandó igazolásokról, nyilatkozatokról, nyilvántartásokról és adatokról a Magyarországon letelepedett gazdasági szereplők vonatkozásában című útmutatója (2022. május 12.) rögzíti, hogy „[...] a 74. § (2) bekezdésében foglalt kizáró okot ajánlatkérő alkalmazhatja anélkül, hogy a felhívásban azt előzetesen jelezte volna. A Közbeszerzési Hatóság a Kbt. alapelveinek, így különösen az esélyegyenlőség maradéktalan érvényesülése érdekében javasolja, hogy az ajánlatkérők a közbeszerzési dokumentumokban jelezzék, amennyiben a Kbt. 74. § (2) bekezdését alkalmazni kívánják.”

Erre vonatkozó jogszabályi rendelkezés hiányában tehát az ajánlatkérőknek nem kötelező a felhívásban előzetesen meghatározniuk, hogy élnek-e a Kbt. 74. § (2) bekezdésében foglalt kizárás lehetőségével.

A Kbt. 74. § (2) bekezdése szerinti kizárás opcionális alkalmazhatóságából fakadóan az ajánlatkérőknek döntési lehetőségük van. Azt, hogy az erre vonatkozó döntést az eljárás mely szakaszában kell az ajánlatkérőnek meghoznia, a Kbt. szintén nem határozza meg.

A D.45/28/2022. számú döntőbizottsági határozat úgy fogalmaz ezzel kapcsolatban, hogy „a jelenlegi jogszabályi környezetben az ajánlatkérő az eljárás folyamatában is dönthet úgy, hogy egy számára kedvező ajánlatot – a közpénzek hatékony felhasználása alapelvére is figyelemmel – annak ellenére elfogad, hogy egyébként jogosult lenne annak kizárására.”

Az ajánlatkérőknek tehát e tekintetben is választási lehetőségük van, hogy az eljárás megindításakor, vagy a bírálói szakaszban döntenek a nemzeti elbánáshoz kapcsolódó kizáró ok alkalmazásáról. Ezzel összefüggésben a Kbt. alapelveinek – elsősorban az egyenlő bánásmód és esélyegyenlőség alapelveinek – érvényesülése is különböző aspektusokból vizsgálandó.

Amennyiben az ajánlatkérő az eljárás elején hozza meg a döntését a kizárás tárgyában, úgy az alapelvi követelményeknek megfelelő az az eljárás mód, ha ezt az ajánlatkérő már a felhívásban is előre jelzi, annak érdekében, hogy az ajánlattevők már előre számolhassanak

az érvénytelenség jogkövetkezményével. Ezt a döntését az ajánlatkérő a későbbiekben természetesen már nem változtathatja meg.

Amennyiben a bírálat során dönt az ajánlatkérő a kizárás tárgyában, úgy az alapelvek érvényesülése abban mutatkozik meg, hogy a kizárásra vonatkozó döntését az ajánlatkérő minden ajánlattevő tekintetében következetesen, egyformán alkalmazza, azaz nem tehet különbséget az ajánlatok között a tekintetben, hogy valamely érintett ajánlat esetében alkalmazza a kizárást, egy másik, azonos származású árut tartalmazó ajánlat esetében pedig nem.

A Közbeszerzési Hatóság megítélése szerint az ajánlatkérő egy erre irányuló kiegészítő tájékoztatás kérése esetén tájékoztathatja az érintett ajánlattevőt azon információiról, miszerint az ajánlatkérők az eljárás folyamatában, a bírálat során is meghozhatják a kizárásra vonatkozó döntésüket.

6. kérdés

Az ajánlatkérő keretszerződést kíván kötni 12, esetleg 24 hónap határozott időre, vagy – a felhívásban is előre jelezni kíván – keretösszeg kimerüléséig. Az ajánlatkérő a szerződésben az ajánlati árra vonatkozó KSH indexálást is beépítene, így csökkentve az esetleges infláció általi kockázatot.

Az ajánlatkérő a felhívásban, és magában a szerződésben – minden ajánlattevő számára előre megismerhető módon – jelezni kívánja azt a lehetőséget, hogy mind a szerződés hatályát, valamint a keretösszeget az ajánlatkérő a szerződés hatálya alatt egyoldalú jognyilatkozattal, egy alkalommal, az eredeti szerződéses időszak felével meghosszabbítja, valamint az eredeti keretösszeg felével megemelheti.

A felhívásban feltüntetni kívánt szövegszerű megfogalmazás:

„Ajánlatkérő fenntartja a jogot, hogy a Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontjában foglaltakra is figyelemmel a keretszerződést annak időtartama alatt bármikor, de legfeljebb egy alkalommal megújíthatja azzal, hogy a keretszerződés keretösszegének megújítása legfeljebb a keretösszeg felével megegyező mértékű lehet.

Ajánlatkérő továbbá a keretszerződés időtartamának vonatkozásában is fenntartja a jogot – a Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontjában foglaltakra is figyelemmel, – hogy a keretszerződést annak időtartama alatt bármikor, de legfeljebb egy alkalommal további 12 hónap időtartamra meghosszabbíthatja.”

Helyes-e azon értelmezés, hogy az ilyen módon történő módosítás maradéktalanul megfeleltethető a Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontjában meghatározott valamennyi feltételnek, figyelemmel arra, hogy

- a felhívás is, és a szerződés is minden ajánlattevő számára előre megismerhető módon, egyértelműen rögzíti a szerződés meghatározott tartalmi elemei későbbi változásának pontos feltételeit és tartalmát,

- ezen szerződéses feltételek nem rendelkeznek olyan módosításokról, amelyek megváltoztatják a szerződés általános jellegét, tekintettel arra, hogy az eredeti keretmegállapodás/keretszerződés szerint folytatódik a teljesítés?

Alkalmazhatja-e az ajánlatkérő ezen előírást – betartva a Kbt. 133. § (1) bekezdésében foglaltakat – a keretszerződés és keretmegállapodás rugalmasabb, ugyanakkor mindenki számára megismerhető módon történő egzakt szabályok szerinti fenntartására, amely a közpénzek hatékony elköltésének céljával összhangban van?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

Egy közbeszerzési szerződés jogszerű módosítására a Kbt. 141. §-ában meghatározott valamely jogalap fennállása esetén van lehetőség. A szerződésmódosítás megfelelő jogalapja tekintetében, az egyedi esetre vonatkozó releváns információk birtokában, és az adott esetre vonatkozó körülmények teljeskörű vizsgálatát követően az ajánlatkérőnek kell döntést hoznia.

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint a közbeszerzési szerződés Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontja szerinti módosulása – a szerződés általános jellegének változatlanóságán túl – akkor jogszerű, ha a szerződés tartalmi elemei változásának nemcsak a feltétele, hanem annak pontos tartalma is előzetesen és egyértelműen meghatározásra kerül. Az ajánlatkérőnek tehát a Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontja szerinti jogalap alkalmazása esetén nem csak a jövőbeni változás általános lehetőségével kell számolnia, hanem a változás pontos tartalmát is előre megismerhetővé kell tennie.

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint a kérdésben hivatkozott két előírást javasolt felülvizsgálni a Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontja szerinti jogalap jogszerű alkalmazhatósága tekintetében, egyúttal javasolt rögzíteni az időbeli, illetve mennyiségi változások pontos és részletes feltételeit és tartalmát a lentiekben részletezett iránymutatások alapján. Javasolt továbbá felülvizsgálni a két előírás együttes alkalmazásának jogszerűségét.

A Közbeszerzési Hatóság részletesebb állásfoglalása:

A Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontjának alkalmazhatóságával összefüggésben az alábbi megállapítások tehetők.

A Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontja alapján a (2) bekezdésben szabályozott esetek mellett a szerződés – a (6) bekezdésben foglalt feltételek vizsgálata nélkül – új közbeszerzési eljárás lefolytatása nélkül módosítható, illetve módosulhat, ha a szerződés minden ajánlattevő számára előre megismerhető módon, egyértelműen rögzíti a szerződés meghatározott tartalmi elemei későbbi változásának (ideértve az opció gyakorlásának) pontos feltételeit és tartalmát. Az ilyen szerződéses feltételek azonban nem rendelkezhetnek olyan módosításokról, amelyek megváltoztatnák a szerződés általános jellegét.

A Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontja alapján tehát akkor módosítható jogszerűen új közbeszerzési eljárás lefolytatása nélkül a szerződés, ha a két együttes feltétel fennáll, amelyek az alábbiak:

- a szerződés minden ajánlattevő számára előre megismerhető módon, egyértelműen rögzíti a szerződés meghatározott tartalmi elemei későbbi változásának pontos feltételeit és tartalmát,

- és az ilyen szerződéses feltételek nem változtatják meg a szerződés általános jellegét.

A törvényben meghatározott valamennyi feltételnek együttesen kell teljesülnie, egyetlen feltétel fennállásának hiánya miatt már nem lesz jogszerű a szerződésmódosítás.

A Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanácsnak a közbeszerzési eljárások eredményeként megkötött szerződések Kbt. szerinti módosításával, valamint teljesítésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló útmutatója (2023. május 25., a továbbiakban: Útmutató) rögzíti, hogy a Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontjában szereplő esetben többféleképpen történhet változás a szerződés tartalmában: vagy nem történik szerződésmódosítás, mivel az előre jelzett körülmények bekövetkezésekor a szerződés – szintén előre rögzített módon – automatikusan módosul, vagy a felek vagy valamelyik fél jognyilatkozatának megfelelően kerül sor – az előre pontosan meghatározott módon és tartalommal, pl. az opciós kikötésben foglalt feltételek szerint – a szerződés módosítására. Ebben az esetben tehát az ajánlatkérő egy előre

látható, nagy valószínűséggel bekövetkező körülménnyel számol és a szerződés megkötésével, az idővel változó feltételek is a szerződés részévé válnak, anélkül, hogy a szerződést módosítani kellene.

A Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontja szerinti, előre rögzített szerződésmódosulási mechanizmusokra vonatkozó szabályozást a közbeszerzési alapelvek szerint, megszorítóan kell értelmezni. Ennek megfelelően a nem minden ajánlattevő számára előre megismerhető módon, nem egyértelműen, vagy általánosságban meghatározott feltételek nem tartoznak ebbe a körbe.

A szerződés Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontja szerinti módosulása – a szerződés általános jellegének változtatásán túl – tehát akkor jogszerű, ha a szerződés tartalmi elemei változásának nemcsak a feltétele, hanem annak pontos tartalma is előzetesen és egyértelműen meghatározásra került [lásd még ezzel összefüggésben a D.364/11/2021. sz. döntőbizottsági határozat 20. pontját].

A közbeszerzési szerződés időbeli hatályának meghosszabbítására vonatkozóan az alábbi megállapítások tehetők.

Az ajánlatkérőnek – jellemzően keretszerződés esetén – lehetősége van a szerződés időbeli hatályának meghosszabbítására egy meghatározott időtartamig, vagy – amennyiben a keretszerződés időtartama alatt nem kerül lehívásra a keretösszeg – a keretösszeg kimerítéséig.

A szerződés időbeli hatályának meghosszabbítására vonatkozó pontos feltételeket – pl. hány alkalommal, milyen időtartamra hosszabbítható meg a szerződés, az ajánlatkérő meddig rendelkezhet a meghosszabbításról, a hosszabbítással a szerződés egyéb tartalmi elemei esetlegesen hogyan változnak, valamint a határidőhosszabbítás automatikus-e, vagy bármelyik fél nyilatkozata szükséges esetleg hozzá – az ajánlatkérőnek a közbeszerzési dokumentációban, illetve a felhívás releváns pontjaiban szükséges megadnia.

Az, hogy adott közbeszerzési eljárás során mely adatok közlése célszerű és releváns ahhoz, hogy az ajánlatkérő a Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontja szerinti szerződésmódosítási jogalapot a határidő meghosszabbítása tekintetében jogszerűen alkalmazni tudja, az minden esetben az ajánlatkérő döntési és felelősségi körébe tartozik.

A fenti megállapítások keretmegállapodás időbeli hatályának meghosszabbítására vonatkozóan is megfelelően irányadók.

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint az ajánlatkérő a szerződés időbeli hatályának meghosszabbítása esetén nem mellőzheti a Kbt. releváns, a szerződés időtartamára vonatkozó rendelkezéseinek – pl. Kbt. 133. § (1) bekezdés, 104. § (6) bekezdés – figyelembevételét.

A keretösszeg mértékének megemelésével összefüggésben a Közbeszerzési Hatóság arra hívja fel a figyelmet, hogy az elsősorban opciós előírásnak tekinthető, amelynek tekintetében az ajánlatkérő a Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontja alapján szintén köteles meghatározni annak pontos feltételeit és tartalmát.

A Kbt. 58. § (1) bekezdése alapján az ajánlatkérő köteles megadni a közbeszerzés tárgyát és mennyiségét – adott esetben a szerződéstervezetben foglaltaknak megfelelő mennyiségi eltérés vagy opcionális rész megadásával – az eljárást megindító felhívásban, valamint előzetes tájékoztatóval meghirdetett eljárás esetén az előzetes tájékoztatóban is. Az opció pontos mértékére vonatkozóan nincs konkrét szabályozás, az opciós mennyiség megadása azonban nem lehet korlátlan, nem valósíthat meg joggal való visszaélést, vagy a Kbt. 2. §-ában megfogalmazott bármely alapelv sérelmét. Ugyanakkor az általános gyakorlat az alapmennyiségen felül +30%-ban maximálja az opció lehetőségét.

A keretösszeg mértékének a megemelése esetén tehát a fenti megállapításokat és mértéket is figyelembe véve szükséges eljárnia az ajánlatkérőnek. E tekintetben rögzíteni szükséges, hogy a keretösszeg jelentős mértékű megemelése adott esetben felvetheti a közbeszerzési eljárás nem megfelelő előkészítését is.

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint továbbá a kérdésben hivatkozott előírásoknál részletesebben, pontosabban meghatározott feltételrendszert szükséges az ajánlatkérőnek előírnia az opció pontos mértéke, és lehívásának pontos feltételeit, tartalmát illetően. E körben a Közbeszerzési Hatóság felhívja a figyelmet a D.107/2017. számú döntőbizottsági határozat megállapításaira is, amelyben a Döntőbizottság rámutat arra, hogy a beszerzés mennyiségének opcionális része megadásakor mellőzhetetlen az, hogy az ajánlatkérő pontosan meghatározza a beszerzés alapmennyiségét, melyre vonatkozóan beáll a szerződéskötési kötelezettség és

egyidejűleg meghatározza a beszerzési igényének eshetőleges részét képező opciós rész mennyiségét, akár %-os formában is. A beszerzés mennyiségének meghatározása csak akkor egyértelmű és konkrét, amennyiben az opcióra vonatkozóan annak tárgyát és a jog gyakorlásának feltételeit és módját pontosan meghatározták.

A Döntőbizottság hangsúlyozza továbbá, hogy a Kbt. 16. § (1) bekezdésében foglalt, a közbeszerzés becsült értékére vonatkozó szabályból nem következik az, hogy az opcionális rész megadása esetén az alapmennyiséget nem kell elkülönítve meghatározni. A közbeszerzés becsült értékébe az opcionális rész értékét is bele kell érteni, azonban a Kbt.-nek az ajánlati felhívás kötelező tartalmára vonatkozó 50. § (2) bekezdés d) pontjából, a Kbt. 50. § (4) bekezdésében foglalt esélyegyenlőségre vonatkozó követelményből, valamint a Kbt. 58. § (1) bekezdéséből az következik, hogy az ajánlatkérőnek a közbeszerzés tárgyát és mennyiségét egyértelműen kell meghatározni, opcionális rész esetén az alapmennyiségre és az opcionális részre vonatkozóan.

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint a kérdésben hivatkozott két feltétel – a keretösszeg mértékének megemelése, valamint a szerződés időbeli hatályának meghosszabbítása – együttes alkalmazása aggályokat vethet fel, tekintettel arra, hogy az ajánlatkérő részéről visszaélésszerű magatartásra adhat alkalmat.

A szerződés időbeli hatályának változása és a mennyiség viszonylatában elmondható, hogy a szerződés időtartamának meghosszabbítására alapvetően abban az esetben van lehetőség, ha az alapmennyiség, vagy az ehhez kapcsolódó, a felhívásban konkrétan meghatározott opciós mennyiség a szerződés eredeti időtartama alatt nem merül ki, így az ajánlatkérőnek lehetősége van a szerződés időtartamát az alap-, vagy opciós mennyiség kimerüléséig, vagy meghatározott időtartamig meghosszabbítani. Ehhez képest jelen esetben egy általánosan megfogalmazott, 12 hónapos időtartam meghosszabbításról van szó, ami alatt nem csak az alapmennyiség, illetve opciós mennyiség kimerítésére lenne lehetősége az ajánlatkérőnek, hanem a mennyiség még legfeljebb 50 %-os lehívására is, aminek a pontos feltételei és tartalma szintén nem került meghatározásra.

A két feltétel együttes alkalmazása körében továbbá javasolt figyelembe venni az Útmutatónak azon megállapítását is, miszerint a Miniszterelnökség ellenőrzési

gyakorlata szerint keretszerződés, keretmegállapodás esetében tekinthető nem lényegesnek a módosítás, ha az eredeti időtartam alatt nem került a keret kimerítésre, és a mennyiség nem, csak az időtartam módosul nem jelentős mértékben.

Amennyiben az ajánlatkérő számára nem előre behatárolható a szükséges mennyiség, illetve előre nem kalkulálható a szükséges mennyiség felhasználása, akkor javasolt keretszerződés helyett a keretmegállapodás jogintézményének alkalmazása, tekintettel arra, hogy keretmegállapodás esetén az ajánlatkérő nem köteles lehívási kötelezettség meghatározására, vagy beszerzés megvalósítására.

A Közbeszerzési Hatóság – a kérdésben hivatkozott KSH indexálás témakörére tekintettel – felhívja továbbá a figyelmet, hogy az Útmutató kitér az árindexálás kérdéskörére is, miszerint a KSH és az Európai Statisztikai Hivatal (EUROSTAT) honlapján elérhetőek a különféle területekre (fogyasztói árak, külkereskedelmi árak, mezőgazdasági árak, ipari árak, építőipari árak, beruházási árak, szolgáltatási árak) vonatkozó árindexek éves és évközi adatokkal egyaránt. A KSH honlapján elérhető árindexálási adatok olyan objektív, mindenki által megismerhető adatok, amelyek alkalmasak arra, hogy a Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontja szerinti automatikus szerződés módosulásnak az alapját képezzék. Az ajánlatkérőnek a szerződésben részletesen meg kell határozni az indexálás feltételeit, az alkalmazott KSH/EUROSTAT index pontos megnevezését, ezenfelül javasolt az eljárást megindító felhívásban is utalni az ilyen jellegű indexálás tényére.

Árindexálás esetén a szerződésben rögzítendő adatok tekintetében javasolt továbbá az Útmutató II.2.1.1. pont, „1. Árindexek alapján történő indexálás” alcím a)-g) pontjaiban foglalt információk átfogó vizsgálata is.

Az árak jövőbeni változásával összefüggésben tehát, amennyiben a szerződés módosulása minden ajánlattevő számára előre megismerhető, egyértelműen rögzíti, hogy a felek azt mikor, milyen tartalommal, milyen feltételek mellett alkalmazzák, a felek által alkalmazott kikötés megfelelhet a Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontjának.

7. kérdés

7.1. Egy gazdasági társaság beszerzési gyakorlatában hol, illetve milyen döntési ponthoz kapcsolódik a Kbt. 9. § (1) be-

kezdés h) pontja szerinti „in-house” beszerzési forma alkalmazása iránti igény megfogalmazása, amely alapján az adott in-house eljárás keretében lefolytatott áru- vagy szolgáltatás beszerzése megvalósul?

7.2. A kivételi körként kezelt, Kbt. 9. § (1) bekezdés h) pont szerinti in-house beszerzések esetében milyen jogszabályi hivatkozások alapozhatják meg az előzőekben említett döntési pont(ok) esetleges mellőzését, és teszik lehetővé közvetlenül a szerződés megkötését?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint a Kbt. 9. § (1) bekezdés h) pont szerinti kivételi kör alkalmazhatósága kizárólag az ott meghatározott konjunktív feltételek együttes fennállásának megállapíthatóságától függ. Bármely feltétel hiánya esetén az adott kivételi kör nem alkalmazható.

Az in-house kivételi kör vizsgálata során az in-house szerződésben részt vevő felek strukturális és gazdasági összekapcsolódásának van elsősorban jelentősége.

A Közbeszerzési Hatóság részletesebb állásfoglalása:

A Kbt. 9. § (1) bekezdés h) pontja alapján a Kbt.-t nem kell alkalmazni a Kbt. 5. § (1) bekezdésében meghatározott ajánlatkérő szervezet olyan jogi személlyel kötött szerződésére, amely felett az ajánlatkérő a saját szervezeti egységei felettihez hasonló kontrollt gyakorol, döntő befolyással rendelkezik annak stratégiai céljai meghatározásában és működésével kapcsolatos jelentős döntéseinek meghozatalában, valamint amelyben közvetlen magántőke-részesedés nincsen, és amely éves nettó árbevételének több mint 80%-a a kontrollt gyakorló ajánlatkérővel vagy az ajánlatkérő által e pont szerint kontrollált más jogi személlyel kötött vagy kötendő szerződések teljesítéséből származik.

A Kbt. 9. § (1) bekezdés h) pontja szerinti kivételi kör tehát az alábbi konjunktív feltételek esetén teszi lehetővé a közbeszerzési eljárás lefolytatása nélküli szerződéskötést:

- a szerződő felek egyike valamely, a Kbt. 5. § (1) bekezdésében meghatározott ajánlatkérő szervezet, és
- a másik szerződő fél jogi személynek minősül, és
- az ajánlatkérő a jogi személy felett a saját szervezeti egységei felettihez hasonló kontrollt gyakorol, döntő befolyással rendelkezik a jogi személy stratégiai céljai

meghatározásában és működésével kapcsolatos jelentős döntéseinek meghozatalában, és

- a jogi személyben közvetlen magántőke-részesedés nincsen, és

- a jogi személy éves nettó árbevételének több mint 80%-a a kontrollt gyakorló ajánlatkérővel vagy az ajánlatkérő által e pont szerint kontrollált más jogi személlyel kötött vagy kötendő szerződések teljesítéséből származik.

A Kbt. alapján a fenti feltételek együttes teljesülése esetén nyílik lehetőség a kivételi kör alkalmazására, és ezáltal az in-house szerződés megkötésére.

Az in-house kivétel lényege az, hogy az ajánlatkérő szervek a saját kapacitásaik felhasználásával teljesíthessék feladataikat anélkül, hogy közbeszerzési eljárást kellene lefolytatniuk. Ehhez azonban szigorú feltételeknek kell teljesülniük. Az in-house szerződések két lényegi eleme, hogy egyrészt az ajánlatkérő szervezetnek a tőle elkülönülő jogi személy felett a saját szervezeti egységeihez hasonló ellenőrzést kell gyakorolnia (strukturális függés), másrészt a jogi személynek a tevékenységét lényegében az őt fenntartó ajánlatkérő javára kell végeznie (gazdasági függés). Az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) elsőként a C-107/98. számú ítéletében (Teckal ügy) fektette le az in-house kivétel alapjait, amelyben a Bíróság megállapította, hogy nem beszélhetünk a közbeszerzési irányelvek értelmében vett, két fél között létrejött szerződésről, ha az ajánlatkérő olyan jogi személlyel köt szerződést, amely ugyan jogilag tőle elválik, azonban az ajánlatkérő és a kérdéses jogi személy között a strukturális és gazdasági függés megállapítható.

A fentiek alapján tehát a Kbt. 9. § (1) bekezdés h) pontja szerinti kivétel alkalmazhatóságának döntő szempontja az, hogy a kontrollált szervezet és a kontrollt gyakorló szervezet között milyen viszony áll fenn, valamint az, hogy a kontrollált szervezet árbevétele milyen forrásokból származik. A strukturális és gazdasági függés vizsgálatával kapcsolatban a Közbeszerzési Hatóság az alábbiakra hívja fel a figyelmet.

Strukturális függés esetén az ajánlatkérő a jogi személy felett a saját szervezeti egységei felettihez hasonló kontrollt gyakorol, azaz döntő befolyással rendelkezik a jogi személy stratégiai céljainak meghatározásában és a működésével kapcsolatos jelentős döntések meghozatalában.

Ezen döntő befolyást a Kbt. nem definiálja, az alapvetően az adott jogi személyre vonatkozó ágazati jogszabályok mentén vizsgálható. E döntő befolyásnak nem kell minden feladat, döntés tekintetében fennállnia, a Kbt. csak a stratégiai célok meghatározására és a működéssel kapcsolatos jelentős döntések meghozatalára írja elő. A stratégiai célok, jelentős működési kérdések köre az adott jogi személy vonatkozásában mindig egyedileg állapítható meg. Stratégiai célok alapvetően az adott jogi személy létrehozása céljainak megvalósítási módját érintik (ilyen lehet például a társasági szerződés módosítása, döntés az átalakulásról, megszűnésről). Ezen kérdések eldöntése alapvetően a legfőbb szerv hatáskörébe tartozik, ennél fogva fontos körülmény, hogy az ajánlatkérő milyen módon tud – akár közvetetten is – befolyást gyakorolni az egyes leányvállalatok döntéshozó szerveinek működésére. Lényeges szempont továbbá annak vizsgálata, hogy az adott társaságra vonatkozó jogszabályi rendelkezések, illetve a társaság alapítója (alapítói), tagja(i) miként határozzák meg a döntéshozó szerv hatáskörét, illetve a társaság egyéb szerveinek feladat- és hatáskörét. A strukturális függés tehát döntő befolyást jelent a stratégiai célok meghatározásában és a működéssel kapcsolatos jelentős döntések meghozatalában, azonban ezen döntő befolyást a Kbt. nem definiálja, az alapvetően az adott jogi személyre vonatkozó jogszabályok mentén vizsgálható.

A Kbt. 9. § (1) bekezdés h) pont szerinti hasonló kontroll közvetett módon is megvalósulhat, azaz ilyen kontroll úgy is fennállhat, ha azt egy másik, az ajánlatkérő szerv által kontrollált jogi személy gyakorolja, de csak abban az esetben, amennyiben az ajánlatkérő e közbenső jogi személyen keresztül a kontrollált jogi személyt a stratégiai céljainak meghatározásával és a működésével kapcsolatos jelentős döntések meghozatalában ténylegesen befolyásolni tudja. Egy további uniós jogeset a közvetett kontrollra vonatkozóan tesz megállapításokat.

A C-340/04. számú ítélet alapjául szolgáló ügyben (Carbotermo ügy) a Bíróság azáltal, hogy megállapította, hogy az a körülmény, amikor az adott önkormányzat egy holdingtársaságon keresztül gyakorol a saját szervei felettihez hasonló kontrollt, gyengítheti az ajánlatkérő által esetleg gyakorolt ellenőrzést azon egyszerű tény miatt, hogy annak tőkéjében részesedéssel rendelkezik, egyúttal azt is rögzítette, hogy nem kizárt, hogy a hasonló kontroll közvetett módon valósuljon meg.

A gazdasági függés kapcsán a Kbt. 9. § (1) bekezdés h) pontja rögzíti, hogy az éves nettó árbevétel több mint 80%-ának a kontrollt gyakorló ajánlatkérővel vagy az ajánlatkérő által e pont szerint kontrollált más jogi személlyel kötött vagy kötendő szerződések teljesítéséből kell származnia.

A C-371/05. számú, Európai Közösségek Bizottsága vs. Olasz Köztársaság ügyben a Bíróság rögzítette, hogy akkor állapítható meg egy vállalatról, hogy tevékenysége döntő részét a tulajdonos önkormányzat számára végzi, ha a vállalat lényegében az adott önkormányzatnak szenteli magát, és az összes többi tevékenysége másodlagos jellegű. A 80%-os árbevételi követelménynek tehát a kontrollt gyakorló ajánlatkérővel kötött és/vagy kötendő szerződések teljesítéséből kell származnia. Ezen felül azonban egyéb tevékenységet is végezhet a kontrollált társaság más megrendelők felé.

A gazdasági függés vizsgálatakor tehát az éves nettó árbevétel szerinti adatok vehetők figyelembe, ennek hiányában azonban a Kbt. 9. § (7) bekezdése szerinti kiegészítő szabály lesz az irányadó, amely alapján a Kbt. 9. § (1) bekezdés h)-j) pontja alkalmazásában azon ajánlatkérők esetében, amelyeknél az éves nettó árbevétel nem értelmezhető, az ajánlatkérő vagy az ajánlatkérő által kontrollált más jogi személy részére végzett tevékenységek ellátásának arányát az azzal kapcsolatban a szerződéskötést megelőző három évben felmerült költségek alapulvételével kell megállapítani. Amennyiben a szerződés megkötését megelőző három évre vonatkozó adatok nem állnak rendelkezésre, az ajánlatkérőnek valószínűsítania kell – elsősorban hiteles üzleti tervének bemutatásával – az említett adatokat.

7.3. Milyen mértékben és módon szükséges a Kbt. 9. § (1) bekezdés h) pont szerinti in-house beszerzések esetében az ár megalapozottságát dokumentálni ahhoz, hogy az in-house beszerzés jogszerű lefolytatása alátámasztott legyen?

7.4. Az árajánlat, mint eszköz alkalmas-e az ár megalapozottságának alátámasztására a Kbt. beszerzési értékhatárait meghaladó esetekben?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint a szerződéses érték a Kbt. 9. § (1) bekezdés h) pontja szerinti kivételi kör alkalmazhatósága körében alapvetően nem vizsgálendő szempont, azaz az in-house kivételi kör feltételeinek fennállásától független kérdés a szerző-

déses ár és annak kalkulációja, illetve az ár megalapozottságának dokumentálása, azonban támogatásból megvalósuló beszerzések esetén ágazati jogszabályok előírhatnak a szerződéses árhoz kapcsolódó követelményeket.

A Közbeszerzési Hatóság részletesebb állásfoglalása:

A Kbt. 2. § (4) bekezdése szerint az ajánlatkérőnek a közpénzek felhasználásakor a hatékony és felelős gazdálkodás elvét szem előtt tartva kell eljárnia.

A Kbt. 9. § (1) bekezdés h) pont szerinti kivételi eset nem írja elő, hogy az in-house szervezet legyen képes a legalacsonyabb áron a piacon teljesíteni. Az ajánlatkérőnek alapvetően a felelős és hatékony gazdálkodást előíró alapvető követelmény alapján fennálló felelőssége, hogy milyen módon tudja a lehető leghatékonyabb módon megvalósítani a közpénzek felhasználását. Adott esetben árajánlatok, indikatív ajánlatok bekérésével győződhet meg arról, hogy miként tudja valamely beszerzését a fenti hatékony közpénzfelhasználás alapvető követelményének megfelelően megvalósítani.

A Közbeszerzési Hatóság felhívja azonban a figyelmet, hogy a 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 5. melléklet 3.6 pontja szerint in-house beszerzések esetén a támogatás elszámolhatóságának feltétele a részletes, tételes egységárakat is tartalmazó kalkuláció elkészítése, amelyhez szükség lehet árajánlatok bekérésére is.

Fentiekén túl, a 2021-2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet 215. §-a előírja a piaci ár igazolását támogatásból megvalósuló beszerzések esetén.

7.5. A Kbt. 9. § (1) bekezdés h) pont szerinti in-house beszerzés esetén értelmezhető-e a részekre bontás tilalmának való megfelelés kérdése, és ha igen az a beszerzési folyamat melyik szakaszában kezelendő?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint a Kbt. 9. §-ában meghatározott kivételek esetén közbeszerzési eljárást nem kell lefolytatni. Tekintettel arra, hogy általános, értékhatártól független kivételekről van szó, ezért a becsült értéküknek semmilyen más közbeszerzés

értékével történő összeszámítása nem eredményezné a közbeszerzési eljárás lefolytatásának kötelezettségét. Emiatt esetükben a Kbt. 19. § (3) bekezdése sem alkalmazandó.

A Közbeszerzési Hatóság részletesebb állásfoglalása:

A Kbt. 9. §-a szerinti kivételi körbe eső tárgyú beszerzések értékét a közbeszerzések becsült értékének meghatározásakor nem kell figyelembe venni. A Kbt. 9. § (1) bekezdés h) pontjának jogszerű fennállta esetén az in-house beszerzés értékét nem kell összeszámítani egy nem in-house kapcsolat keretében megkötött közbeszerzési szerződés becsült értékével sem.

A Közbeszerzési Hatóság felhívja a figyelmet, hogy Kbt. 9. § (1) bekezdés h) pont esetében nem a beszerzés tárgya alapozza meg a kivételt, hanem az ajánlatkérő és a vele szerződő jogi személy között fennálló in-house kapcsolat okán kerülhet egy adott beszerzés kivételi körbe.

Az in-house szervezeteket a Kbt. 5. § (1) bekezdés d) pontja önálló ajánlatkérőnek minősíti. Amennyiben fennáll az in-house kapcsolat, úgy a felek egymással kötött szerződésai kivételt képeznek a Kbt. alkalmazása alól, egyúttal ajánlatkérői minőség keletkezik a szerződő jogi személy számára. Ennek megfelelően az in-house szervezet az in-house kapcsolat fennállása alatt az általa eszközölt beszerzések tekintetében közbeszerzési eljárás lefolytatására lesz köteles, amennyiben annak Kbt. szerinti feltételei fennállnak. A nem egymással kötött szerződések tekintetében tehát a szerződő jogi személy – az in-house kapcsolat fennállása alatt – önálló ajánlatkérőnek minősül, azaz az in-house szervezet tekintetében a Kbt. 5. § (1) bekezdés d) pontja szerinti ajánlatkérői minőség valamennyi, az értékhatárokat meghaladó árubeszerzés, szolgáltatásmegrendelés és építési beruházás tekintetében fennáll, továbbá az in-house szervezetnek a megvalósítandó beszerzései tekin-

tetében a Kbt. 19. §-a szerinti részekre bontás tilalmának szabályait is figyelembe kell vennie. Vizsgálendő például a részekre bontás tilalma a kontrollt gyakorló és a kontrollált szervezet tekintetében, ha több ajánlatkérő által megvalósított egységes beszerzési igényről van szó.

7.6. Meghiúsult közbeszerzési eljárás esetén alkalmazható-e ennek helyettesítésére a Kbt. 9. § (1) bekezdés h) pont szerinti in-house beszerzési forma?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint az in-house kivételi kör alkalmazhatósága nem függ attól, hogy ugyanazon tárgyban azt megelőzően egy eredménytelen közbeszerzési eljárás zajlott le.

A Közbeszerzési Hatóság részletesebb állásfoglalása:

Az ajánlatkérő dönthet úgy, hogy adott beszerzése vonatkozásában nem él a Kbt. 9. § (1) bekezdés h) pont szerinti kivételi kör alkalmazásával és e beszerzésére közbeszerzési eljárást folytat le, de amennyiben az ajánlatkérőnek lehetősége van a Kbt. 9. § (1) bekezdés h) pont szerinti kivétel jogszerű alkalmazására, úgy élhet a kivételi kör adta mentesülés lehetőségével.

7.7. Amennyiben a beszerzés várható értéke magasabb lesz, mint a közbeszerzési értékhatárok bármelyike, abban az esetben is alkalmazható-e a Kbt. 9. § (1) bekezdés h) pont szerinti in-house beszerzési eljárás formája?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint a Kbt. 9. §-ában meghatározott kivételek – így a Kbt. 9. § (1) bekezdés h) pont szerinti kivétel is – általános, értékhatártól független kivételek, ennél fogva jogszerű fennállásuk esetén a közbeszerzési értékhatárookra tekintet nélkül mentesülést jelentenek a közbeszerzési eljárás lefolytatásának kötelezettsége alól.

KÖZBESZERZÉSEK? LEGYEN **APP**RAKÉSZ!

NAPI KÖZBESZERZÉS ALKALMAZÁS

MENEDZSER ÉRTESÍTŐ STATISZTIKÁK FELHÍVÁSFYELŐ HIRDETMÉNYEK HATÁROZATOK

Folyamatosan frissülő applikációnknak már több mint 6000 felhasználója van. Ha praktikus és sokoldalú segítségre van szüksége a közbeszerzések világában, töltsse le Ön is a Napi Közbeszerzést!

JOGORVOSLATI AKTUALITÁSOK

Dr. Horváth Éva LL.M., közbeszerzési biztos, Közbeszerzési Hatóság
DOI: 10.37371/KEP.2024.2.2

A Közbeszerzési Értesítő Plusz jelen számában ismertetett jogesetek az ajánlatkérő bírálati kötelezettségével kapcsolatosak, melynek során az ajánlatkérő hiány, hiányosság, vagy nem egyértelműség esetén hiánypótlást/felvilágosításkérést köteles alkalmazni.

A Döntőbizottság D.294/19/2023. számú határozata

A jogorvoslati ügyel érintett tárgyak: Miután az ajánlatkérő a bírálat során az ajánlattevő ajánlatát megvizsgálta és megállapította, hogy a benyújtott árazott költségvetés – egy tétel hiánya miatt – nem felel meg a módosított árazatlan költségvetésnek, hiánypótlást kellett volna biztosítani, illetve felvilágosítást kellett volna kérnie az ajánlattevőtől.

Tényállás

Az ajánlatkérő (önkormányzat) a 2023. május 5-én feladott ajánlati felhívással a Kbt. Harmadik Része szerinti nyílt közbeszerzési eljárást indított óvoda energetikai felújítása építési beruházás tárgyban.

A felhívás rögzítette a közbeszerzés mennyiségét, az értékelési szempontokat.

A felhívás szerint a közbeszerzés európai uniós alapokból finanszírozott projekttel kapcsolatos.

A felhívás VI.3.9) További információk pontjában az ajánlatkérő egyebek mellett rögzítette:

„20. Az ajánlattevő szakmai ajánlata részeként köteles csatolni az árazatlan költségvetést teljes körűen beárazva, cégszerűen aláírt pdf formátumban, valamint szerkeszthető xls (excel) formátumban is.

24. Az ajánlati árak tartalmaznia kell minden költséget, amely az eljárást megindító felhívásban és a közbeszerzési dokumentumokban megjelöltek teljesítéséhez szükséges.

25. A nyertes ajánlattevő köteles heti részletezettségű organizációs projekttervet készíteni, és azt a szerződéskötésig ajánlatkérő részére benyújtani. Az ajánlatkérő

által is elfogadott végleges organizációs projektterv a szerződés melléklete.”

Az ajánlatkérő a közbeszerzési dokumentumok részeként a közbeszerzés tárgyának meghatározására műszaki leírást, árazatlan költségvetést, vállalkozási szerződés tervezetet bocsátott az ajánlattevők rendelkezésére.

Az árazatlan költségvetés „Építész költségvetés” részében a 12. Felvonulási létesítmények munkanemnél az alábbi egy tétel szerepelt: „1. 12-006-12.2 Porvédőfal me-revítő szerkezettel, zsaluzódeszkával és műanyag fóliával 8,4 m²”.

A közbeszerzési dokumentumok részét képezte továbbá a vállalkozási szerződés tervezete is, melynek 2. pontja tartalmazta a vállalkozói díjra vonatkozó rendelkezéseket.

A vállalkozási szerződés tervezet 5.1. pontja szerint a szerződés kötelező melléklete a Vállalkozó által készített, Megrendelő által elfogadott organizációs projektterv (ütemterv).

Az ajánlatkérő a közbeszerzési dokumentumok részeként az ajánlattevők rendelkezésére bocsátotta az „Útmutató, iratminták az ajánlattevőknek” elnevezésű dokumentumot, amelynek I. Általános információk fejezetének I. Az ajánlat benyújtása EKR rendszeren keresztül pontjának 6. alpontjában az alábbiakat rögzítette:

„Ajánlatkérő előírja, hogy az ajánlattevők az ajánlat részét képező dokumentumokat pdf formátumú fájlban (ill. ezeket tömörítve zip vagy rar) készítsék el. Az ajánlattevőnek csatolnia kell a beárazott költségvetést, a közbeszerzési dokumentumok részeként rendelkezésre bocsátott Microsoft Excel formátumú táblázatokban, szerkeszthető Excel formátumban is, és cégszerűen aláírt pdf formátumban.”

Az „Útmutató, iratminták az ajánlattevőknek” elnevezésű dokumentum „II. Az ajánlat értékelése, az ajánlati ár” pontjában az ajánlatkérő előírta, hogy a 2. rész tekintetében a felolvasólapra a „Foosszesito_arazat-

lan_20230206 „ÁFA vetítési alap” összeget kell megadni.

Az „Útmutató, iratminták az ajánlattevőknek” elnevezésű dokumentum „V. Benyújtandó dokumentumok, iratok, nyilatkozatok” pontjában, az „Ajánlattételi határidőre benyújtandó dokumentumok részenként” alponban szerepeltek – többek között – az alábbi dokumentumok is:

„Árazott költségvetések pdf formátumban cégszerűen aláírva,

Árazott költségvetések szerkeszthető Excel formátumban”

Az egyik ajánlattevő kérdésére az ajánlatkérő kiegészítő tájékoztatás keretében közölte: „A felvonulási költségek elszámolására kérjük a költségvetés kiegészítését.”

Az ajánlatkérő módosította a közbeszerzési dokumentumokat, amely szerint :

„Módosításra kerül:

2. rész

Építész költségvetés (12. Felvonulási létesítmények munkanemnél a 2. tétel)”

Az ajánlatkérő újabb kiegészítő tájékoztatása szerint:

„A felvonulási költségeket 1 költségként a kiegészített építész költségvetés 12. Felvonulási létesítmények munkanemnél a 2. tételnél kell szerepeltetni. A módosított költségvetést a mai napon korrigendum (módosítás) keretében csatoltuk az EKR-en.”

Az ajánlatkérő a költségvetést úgy módosította, hogy az „Építész költségvetés”-ben a 12. Felvonulási létesítmények munkanemnél egy további tételt jelölt meg az alábbi tartalommal:

„2. K tétel Felvonulási és organizációs költségek 1 klt”

A módosított ajánlattételi határidőig hat ajánlatot nyújtottak be a 2. részre, ajánlatot tett a kérelmező is. A kérelmező ajánlati ára nettó 78.115.368.-Ft volt.

A kérelmező ajánlatában az árazott költségvetés „Építész költségvetés” részében a 12. Felvonulási létesítmények munkanemnél egyetlen tétel esetében adott meg árat, a költségvetés módosítása során beemelt tétel („2. K tétel Felvonulási és organizációs költségek 1 klt”) egyáltalán nem szerepelt a kérelmező által benyújtott árazott költségvetésben.

Az ajánlatkérő számítási hiba javítására hívta fel a kérelmezőt a közbeszerzési dokumentumok részét képező árazatlan költségvetés képlethibája miatt, így a kérelmező ajánlati ára 78.140.368.-Ft-ra módosult. A kérelmező a számítási hibát javította.

Az ajánlatkérő hiánypótlásra és felvilágosítás megadására hívta fel a kérelmezőt, ennek keretében nem kért rá az „Építész költségvetés” 12. Felvonulási létesítmények munkanem esetében hiányzó tételre. A kérelmező a hiánypótlását és felvilágosítását a megadott határidőre benyújtotta.

Az ajánlatkérő 2023. július 12-én érvénytelenné nyilvánította a kérelmező ajánlatát a Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontja alapján és ugyanezen a napon értesítette erről a kérelmezőt. A kérelmező ajánlatának érvénytelenségét a következőkkel indokolta:

„Ajánlattevő nem a kiadott árazatlan költségvetést árazta be és nyújtotta be szakmai ajánlatát, abból hiányzik az Építész költségvetés 12. pont Felvonulási létesítmények 2. ssz. tétele, a K. tétel Felvonulási és organizációs költségek.

Ajánlattevő ily módon nem tette meg az ajánlatát a teljes beszerzési tárgyra (a teljes műszaki tartalomra), így a hiánypótlási szabályok szerint nem áll fenn jogszerű lehetőség az ajánlat ezen hibájának korrigálására, a szakmai ajánlatnak ugyanis le kell képeznie a műszaki leírásban megfogalmazott teljes beszerzési igényt, ekként a hiányzó tétel hiánypótlás keretében jogszerűen nem adható meg pótlólagosan, a szakmai ajánlat hiánypótlása nem sértheti az esélyegyenlőséget és a verseny tisztaságának alapelveit (Közbeszerzési Döntőbizottság D.200/11/2014.; D.607/11/2012.; D.168/16/2020.; Kúria Kfv.III.37.693/2015/4. számú ítélete).

A Kbt. 71. § (8) bekezdés b) pontjára tekintettel az árazott költségvetés (szakmai ajánlat) tekintetében az Építész költségvetés 12. pont Felvonulási létesítmények 2. ssz. tétele, a K. tétel Felvonulási és organizációs költségek hiánya nem tekinthető nem jelentős, egyedi részletkérdésre vonatkozó hiánynak, amely alapján a hiányosság pótolható lehetne. A hiánypótlás a beszerzés tárgyára vonatkozó megajánlásra nem irányulhat, az önmagában meghaladja a jogszerű hiánypótlás kereteit, nem a kiadott árazatlan költségvetés került beárazásra.

Ajánlattevő nem a közbeszerzési dokumentumokban meghatározott tartalmi követelményeknek megfelelően készítette el és nyújtotta be ajánlatát.”

Fentiekre tekintettel az ajánlatkérő a kérelmező ajánlatát a Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontja alapján érvénytelennek nyilvánította, tekintettel arra, hogy „az ajánlattevő nem az ajánlatkérő által a rendelkezésre bocsátott árazatlan költségvetést nyújtotta be árazott költségvetésként (szakmai ajánlatként), ajánlattevő ily módon nem tette meg az ajánlatát a teljes beszerzési tárgyra (a teljes műszaki tartalomra), az árazott költségvetés (szakmai ajánlat) tekintetében az Építész költségvetés 12. pont Felvonulási létesítmények 2. szs. tétele, a K. tétel Felvonulási és organizációs költségek tétel teljes mértékben hiányzik, amely hiánypótlás keretében jogszerűen nem pótolható (...)” Az ajánlatkérő indokolása szerint így az ajánlat nem felel meg az árazott költségvetés (szakmai ajánlat) ezen hiányossága miatt az ajánlattételi felhívás VI.3.9) További információk 20. pontjának, amely szerint „Ajánlattevő szakmai ajánlata részeként köteles csatolni az árazatlan költségvetést teljes körűen beárazva”, valamint az „Útmutató, iratminták az ajánlattevőknek” közbeszerzési dokumentum árazott költségvetés benyújtására vonatkozó előírásainak és a műszaki dokumentáció részeként kiadott árazatlan költségvetésnek.

A kérelmező előzetes vitarendezési kérelmet küldött az ajánlatkérő részére, melyben – a jogorvoslati kérelmében előadottakkal egyező indokok alapján – kérte az ajánlatkérőt, hogy az ajánlatát érvénytelenné nyilvánító döntését vonja vissza.

Az ajánlatkérő 2023. augusztus 2-án készítette el és küldte meg az ajánlattevők részére az ajánlatok elbírálásáról készült összegezést, amely szerint a 2. rész tekintetében az eljárás eredménytelen lett a Kbt. 75. § (1) bekezdés b) pontja alapján, tekintettel arra, hogy kizárólag érvénytelen ajánlatot nyújtottak be.

A jogorvoslati kérelem

A kérelmező a jogorvoslati kérelmében kérte annak megállapítását, hogy az ajánlatkérő jogsértően nyilvánította érvénytelenné a kérelmező 2. részre vonatkozó ajánlatát. A kérelmező szerint az ajánlatkérő megsértette a Kbt. 69. § (1) bekezdését azzal, hogy az ajánlat elbírálása során nem vizsgálta meg, hogy az ajánlat megfelel-e a közbeszerzési dokumentumokban, valamint a jogszabályokban meghatározott feltételeknek és így jogellenesen nyilvánította érvénytelenné a kérelmező ajánlatát. Továbbá az ajánlatkérő megsértette a Kbt. 71. § (8) bekezdésének b) pontját, mivel nem szólította

fel hiánypótlás keretében a kérelmezőt, hogy az árazott költségvetés ún. „K” – megközelítőleg pár tízezer forint értékű – tételét és egységárát pótolja, mert egyrészt nem jelentős, egyedi részletkérdésre vonatkozó hibáról van szó, másrészt – az általános díjas szerződésre tekintettel – ennek a tételnek a változása a teljes ajánlati árat vagy annak értékelés alá eső részösszegét és az ajánlattevők között az értékeléskor kialakuló sorrendet nyilvánvaló módon nem befolyásolta volna.

Az ajánlatkérő észrevétele

Az ajánlatkérő érdemi nyilatkozatában kérte a jogorvoslati kérelem elutasítását, alaptalanság miatt.

A Döntőbizottság döntése és annak indokai

A Döntőbizottság a határozatában megállapította, hogy az ajánlatkérő megsértette a Kbt. 71. § (1) bekezdését.

A Döntőbizottság megsemmisítette a kérelmező ajánlatát érvénytelenné nyilvánító 2023. július 12-én hozott ajánlatkérői döntést, valamint a 2023. augusztus 2-án elkészített és megküldött – az ajánlatok elbírálásáról szóló – összegezést a közbeszerzés 2. részére vonatkozóan, valamint az ezeket követően az adott közbeszerzési eljárás tekintetében hozott valamennyi ajánlatkérői döntést.

A Döntőbizottság az ajánlatkérővel szemben 3.000.000.- Ft bírságot szabott ki.

A határozat indokolása a következőket rögzítette:

A Döntőbizottságnak abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az ajánlatkérő jogsértően járt-e el akkor, amikor a kérelmező ajánlatát érvénytelenné nyilvánította.

A Döntőbizottság a kérelmező részére 2023. július 12-én megküldött „Ajánlat érvénytelenítése” című dokumentum vizsgálatát követően megállapította, hogy az ajánlatkérő a Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontja alapján nyilvánította érvénytelenné a kérelmező ajánlatát. Az ajánlat nem felelt meg a felhívás VI.3.9) További információk 20. pontjának, az „Útmutató, iratminták az ajánlattevőknek” közbeszerzési dokumentum árazott költségvetés benyújtására vonatkozó előírásainak, a műszaki dokumentáció részeként kiadott árazatlan költségvetésnek.

Az érvénytelenség indokolása körében rögzítette, hogy a kérelmező nem az ajánlatkérő által rendelkezésre bocsátott árazatlan költségvetést nyújtotta be árazott költségvetésként, szakmai ajánlatként. A kérelmező így nem tette meg az ajánlatát a teljes beszerzési tárgyra (a

teljes műszaki tartalomra), az árazott költségvetés (szakmai ajánlat) tekintetében az Építész költségvetés 12. pont Felvonulási létesítmények 2. ssz. tétele, a K. tétel Felvonulási és organizációs költségek tétel teljes mértékben hiányzik, amely hiánypótlás keretében jogszerűen nem pótolható.

A Döntőbizottság elsőként az ajánlatkérő előírásait vizsgálta, majd ezt követően a kérelmező ajánlatát.

Az ajánlatkérő a felhívásban, a közbeszerzési dokumentumok részét képező műszaki leírásban és a szerződés-tervezetben részletesen meghatározta a közbeszerzés tárgyát, azt a műszaki tartalmat és azon feladatokat, amelyeket az ajánlattevőknek teljesíteniük kell.

Az ajánlatkérő a felhívásban öt értékelési szempontot szerepeltetett, köztük az ajánlati árat, nettó Ft-ban megadva.

Az ajánlatkérő a közbeszerzési dokumentumok részeként árazatlan költségvetést is bocsátott az ajánlattevők rendelkezésére. A felhívás II.1.4) pontja és az „Útmutató, iratminták az ajánlattevőknek” elnevezésű dokumentum II. Az ajánlat értékelése, az ajánlati ár pontja tartalmazta, hogy a felolvasólapra a Fooszesito_arazatlan_20230206 „ÁFA vetítési alap” összeget kell megadni, vagyis az árazatlan költségvetés főösszesítőjében szereplő nettó összeget értékelte az ajánlatkérő az ajánlati ár értékelési szempont keretében.

Az árazatlan költségvetést az ajánlatkérő egy ajánlattevő kérésére („A felvonulási költségek elszámolására kérjük a költségvetés kiegészítését.”) módosította, kiegészítette az „Építész költségvetés”-ben a 12. Felvonulási létesítmények munkanem egy tételét az alábbi tétellel: „2. K tétel Felvonulási és organizációs költségek 1 klt”. Az ajánlatkérő a módosításról hirdetményt adott fel, valamint az ajánlattevőket is értesítette az EKR-en keresztül.

A felhívás VI.3.9) További információk 24. pontjában az ajánlatkérő rögzítette, hogy az ajánlati árnak tartalmaznia kell minden költséget, amely az eljárást megindító felhívásban és a közbeszerzési dokumentumokban megjelöltek teljesítéséhez szükséges.

A vállalkozási szerződés tervezet 2.4 pontja tartalmazta, hogy a vállalkozói díj a szerződésben előírt kötelezettségek teljes körű teljesítésére vonatkozik, külön nevesített néhány költséget, köztük a felvonulási költségeket, és

olyan költségeket is, amelyek az organizációs költségek (pl. munkaterület elhatárolás költségei, a kivitelezéshez szükséges ideiglenes fűtés, világítás, vízvételi hely kiépítésének költségei) közé tartoznak.

A felhívás VI.3.9) További információk 25. pontja és a vállalkozási szerződés tervezet 5.1. pontja szerint a nyertes ajánlattevőnek organizációs projekttervet kell készíteni és azt a szerződéskötésig az ajánlatkérő részére benyújtani.

A közbeszerzési dokumentumok fenti rendelkezései alapján a Döntőbizottság megállapította, hogy a felvonulási és organizációs feladatok a közbeszerzés tárgyát szükségképpen képezték, annak költségeivel az ajánlati ár megadásánál az ajánlattevőknek számolniuk kellett. A Döntőbizottság megállapította azt is, hogy az ajánlatkérő az árazatlan költségvetés módosításával a közbeszerzés tárgyát, a műszaki tartalmat nem módosította. Egy tételt elkülönítve kért az árazatlan költségvetésben feltüntetni, emiatt az „Építész költségvetés”-ben a 12. Felvonulási létesítmények munkanemnél egy további tételt jelölt meg.

A Döntőbizottság vizsgálta a kérelmező ajánlatát, és megállapította, hogy az nem tartalmazta az ajánlatkérő által utólag elkülöníteni kért költségtételt. A Döntőbizottság álláspontja szerint azonban ez nem jelenti azt, hogy a kérelmező ne tette volna meg az ajánlatát a teljes műszaki tartalomra, tekintettel arra, hogy a hiányzó plusz költségtételhez nem társult többletfeladat, többlet műszaki tartalom.

Fentiek alapján a Döntőbizottság álláspontja szerint az ajánlatkérő a kérelmező ajánlata érvénytelenségének indokolásánál tévesen hivatkozott arra, hogy a „K tétel Felvonulási és organizációs költségek” hiánya miatt a kérelmező nem tette meg az ajánlatát a teljes beszerzési tárgyra (a teljes műszaki tartalomra).

A Döntőbizottság álláspontja szerint, miután az ajánlatkérő a Kbt. 69. § (1) bekezdése alapján a kérelmező ajánlatát vizsgálta és megállapította, hogy a kérelmező által benyújtott árazott költségvetés – egy tétel hiánya miatt – nem felel meg a módosított árazatlan költségvetésnek, hiánypótlást kellett volna biztosítania a kérelmező részére, illetve felvilágosítást kellett volna kérnie, ha nem volt számára egyértelmű, hogy a felvonulási és organizációs költségeket a kérelmező az árazott költségvetésen belül hol tüntette fel.

A Döntőbizottság álláspontja szerint az ajánlatkérő megsértette a Kbt. 71. § (1) bekezdését, amikor hiánypótlás lehetőségének biztosítása és felvilágosításkérés nélkül érvénytelenné nyilvánította a kérelmező ajánlatát amiatt, hogy az árazott költségvetés egy tétele hiányzott.

A Kbt. 71. § (8) bekezdésének b) pontja kifejezetten megengedi, hogy átalánydíjas szerződés esetén az árazott költségvetés valamely tételét az ajánlattevő pótolja, módosítsa, kiegészítse vagy törölje. A Kbt. 71. § (10)

bekezdése alapján azonban az ajánlatkérő kötelezettsége meggyőződni arról, hogy a tétel változása a teljes ajánlati árat vagy annak értékelés alá eső részösszegét és az ajánlattevők között az értékeléskor kialakuló sorrendet ne befolyásolja.

A Döntőbizottság a fentiek alapján megállapította az ajánlatkérővel szemben a jogsértés megtörténtét, és jogkövetkezményeket alkalmazott.

A Döntőbizottság D.435/19/2023. számú határozata

A jogorvoslati ügygel érintett tárgyak: A Döntőbizottság megállapította, hogy az ajánlatkérőnek a bírálat során észlelnie kellett volna, hogy a közbeszerzési eljárásban benyújtott okiratok nem a gyártás helyét, hanem a gyártó székhelyét rögzítik, ezért hiánypótlást/felvilágosításkérést kellett volna alkalmaznia. Mivel a nemzeti eljárásban a tárgyi eljárásban nem került alkalmazásra, a Kbt. 62. § (1) bekezdés n) pontja szerinti kizáró ok a jelen esetben nem eredményezhette az ajánlat érvénytelenségét. Az indokolás objektivitásának megteremtése az ajánlattevő feladata.

Tényállás

Az ajánlatkérő 2023. június 28-án a Kbt. Harmadik része szerinti, a Kbt. 112. § (1) bekezdés b) pontja alapján lefolytatott nyílt közbeszerzési eljárást indított gőzsterilizáló berendezés és kiegészítői árubeszerzés tárgyában.

A felhívás meghatározta a közbeszerzés mennyiségét.

A felhívás II.2.5) pontja szerint « Értékelési szempont: Ár szempont – Megnevezés: Nettó ajánlati ár (HUF) »

A felhívás III.1.1) Kizáró okok és a szakmai tevékenység végzésére vonatkozó jogosultság pontjában, a kizáró okok felsorolása körében rögzítésre került, hogy „Az eljárásban nem lehet ajánlattevő (közös ajánlattevő), alvállalkozó, és nem vehet részt az alkalmasság igazolásában olyan gazdasági szereplő aki a Kbt. 62. § (1) bekezdés h)-k) és m) pontjában meghatározott kizáró okok valamelyikének hatálya alatt áll. Az ajánlatkérő kizárja az eljárásból azt az ajánlattevőt, alvállalkozót vagy az alkalmasság igazolásában részt vevő szervezetet, aki a fenti kizáró okok hatálya alá tartozik, vagy részéről a kizáró ok az eljárás során következik be.”

A felhívás III.1.3) Műszaki, illetve szakmai alkalmasság pontja szerint:

I: MŰSZAKI KÖVETELMÉNYTÁBLÁZAT

Beszerezendő eszköz meghatározása:	gőzsterilizáló berendezés és kiegészítői
közjogi szervezet	
Típusa:	
Gyártás helye:	
Forgalomba hozatali engedély száma:	

Az igazolási módok felsorolása és rövid leírása

A Kbt. 114/A. § (1) bekezdése alapján a kizáró okok szerinti, valamint az alkalmasság igazolására szolgáló dokumentumokat a gazdasági szereplőknek az ajánlatukban be kell nyújtani.

M/2.) A 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 21. § (1) bekezdés i) pontja, valamint a 16/2012. (II. 16.) Korm. rendelet 9. § (2) bekezdésében foglaltak alapján benyújtandó az ajánlattevő által megajánlott berendezés vonatkozásában az MDR-ben, az IVDR-ben, illetve az orvostechnikai eszközökről szóló rendeletben, vagy az in vitro diagnosztikai orvostechnikai eszközökről szóló rendeletben előírtak szerint megfelelési nyilatkozat, és – ha az orvostechnikai eszköz vagy az in vitro diagnosztikai orvostechnikai eszköz forgalomba hozatalához az MDR, az IVDR, illetve az orvostechnikai eszközökről szóló rendelet alapján szükséges – CE megfelelési tanúsítvány vagy azzal egyenértékű tanúsítvány, vagy azzal egyenértékű intézkedések bizonyítékai.

Az alkalmasság igazolására a Kbt. 65. §-ban foglaltak is irányadók.

Alkalmassági minimumkövetelmény(ek):

M/2.) Alkalmatlan az ajánlattevő, ha nem rendelkezik a megajánlott árura vonatkozó érvényes megfelelési nyilatkozattal és – ha szükséges – CE megfelelési tanúsítvánnyal vagy azzal egyenértékű tanúsítvánnyal, vagy azzal egyenértékű intézkedések bizonyítékaival.

Az ajánlatkérő közbeszerzési dokumentumokat is az ajánlattevők rendelkezésére bocsátott. Azok útmutatót, nyilatkozatmintákat, szerződéstervezetet, műszaki leírást tartalmaztak. A közbeszerzési eljárás során ezek módosításra kerültek.

A módosított műszaki követelménytáblázat - egyebek mellett - az alábbiakat tartalmazta:

A szerződéstervezet 10.4. pontja az alábbiak szerint rendelkezett:

10.4. Eladó kötelezettséget vállal, hogy a jótállás időtartamára teljeskörű szervizt biztosít: elvégezni az Áru teljes körű, rendszeres karbantartását és hibajavítását, hibaelhárítását, amelyhez biztosítani köteles a szükséges csere-, kopó és speciális alkatrészeket úgy, hogy azok semmilyen módon nem változtathatják meg az Eszköz teljesítményét. A vételár tartalmazza a kopóanyagok, cserealkatrészek, különleges alkatrészek, valamint a helyettesítő eszközök nyújtását.

Ajánlatot tett - többek között - a kérelmező (nettó ajánlati ár: 19.972.480.-) és a jelen ismertetés szerint H. Kft. (nettó ajánlati ár: 12.100.000.-Ft). Az eljárásban a további ajánlati árak a következők voltak: 20.988.488.-Ft, 26.734.347.-Ft, 52.102.000.-Ft, 23.800.000.-Ft, 20.499.000.-Ft.

A H Kft. ajánlatába csatolt műszaki követelménytáblában a megajánlott termék gyártási helyeként Németországot jelölte meg. Az „EU Declaration of Conformity for Medical Device” (EK Megfelelőségi nyilatkozat orvostechikai eszközhöz) nevű dokumentumban a „Name and Address of the Manufacturer” (Gyártó neve és címe) címsorban a jelen ismertetés szerint M GmbH szerepel (székhelye: Németország). Ajánlattevő úgyszintén becsatolta ajánlatához a gyártói megfelelőségi

tanúsítványt. A tanúsítvány birtokosa (Holder of Certificate) ugyancsak az M GmbH (székhelye: Németország).

Az ajánlattevő nyilatkozott, hogy „a szerződés teljesítéséhez nem vesz igénybe az eljárást megindító felhívásban előírt, a Kbt. szerinti kizáró okok hatálya alá eső alvállalkozót, kapacitásait rendelkezésre bocsátó szervezetet”. A Kbt. 66. § (6) bekezdés a) és b) pontja szerinti nyilatkozatában rögzítette, hogy nem vesz igénybe alvállalkozót, és a teljesítés során sem kíván kapacitást nyújtó szervezetre vagy személyre támaszkodni.

Az ajánlatkérő aránytalanul alacsony árra vonatkozó indokolást kért - többek között - a kérelmezőtől, és a H Kft.-től. Az árindokolást az ajánlattevők benyújtották.

A H Kft. árindokolásában szereplő, a jelen ismertetés szerint HM Kft. árajánlata szerint az ajánlati ár tartalmazza a beszerzési árat (a közbeszerzési műszaki leírásban szereplő berendezés(ek) és rendeltetésszerű használatához szükséges tartozékai ajánlati ára), az eszközökkel kapcsolatos valamennyi adót, vámot és más közterhet, az eszközök rendeltetésszerű használatához szükséges tartozékok ellenértékét, és a magyarországi forgalomba hozatalhoz kapcsolódó díjakat.

Az árindokolásban szerepeltek - egyebek mellett - az alábbi költségelemek:

Üzembehelyezés bruttó bérköltsége

Üzembehelyezés bérköltség szociális hozzájárulási adó

Üzembehelyezés anyagköltsége

Betanítás bruttó bérköltsége (4 óra/gép)

Betanítás bérköltség szociális hozzájárulási adó

Üzembehelyezésre és betanításra kiszállási gépjármű költség

Üzembehelyezésre és betanításra kiszállási bruttó bérköltség

Üzembehelyezésre és betanításra kiszállási bérköltség szociális hozzájárulási adó

Próbaüzem bruttó bérköltsége

Próbaüzem bérköltség szociális hozzájárulási adó

Próbaüzem kiszállási gépjármű költség

Próbaüzem kiszállási bruttó bérköltség

Próbaüzem kiszállási bérköltség szociális hozzájárulási adó

Jótállási idő alatti eseti munkavégzés kiszállási gépjármű költség

Jótállási idő alatti eseti munkavégzésre vonatkozó kiszállási bruttó bérköltség

Jótállási idő alatti eseti munkavégzésre vonatkozó kiszállási bérköltség szociális hozzájárulási adó

Jótállási idő alatti eseti munkavégzés bruttó bérköltsége

Jótállási idő alatti eseti munkavégzés bérköltség szociális hozzájárulási adó.

Abban szerepel továbbá szállítási gépjármű költség azal a megjegyzéssel, hogy a hazai forgalmazó telephelyéről telepítés helyére szállítás ajánlattevő gépjárműjével. A jótállási idő alatti eseti munkavégzésre vonatkozó kiszállási bruttó bérköltség és az eseti munkavégzés bruttó bérköltség egységköltsége 3571.-Ft/órában került megadásra.

Az írásbeli összegezés szerint a nyertes ajánlattevő a H Kft. lett. A kérelmező érvényes ajánlatot tett.

A kérelmező iratbetekintést követően előzetes vitarendezési kérelmet terjesztett elő.

Az ajánlatkérő kiegészítő árandokolás kéréssel fordult a H Kft.-hez. Abban – egyebek mellett – az alábbiakra hívta fel az ajánlattevőt:

A HM Kft. árajánlatában a nettó ajánlati árból nem derül ki, hogy az árajánlatot adó gazdasági szereplő kalkulálta-e és milyen mértékben a felmerülő adókkal, vámmal, vámkezelési költségekkel és egyéb közterhekkel; továbbá az árajánlat nem bontja elemeire a berendezést és tartozékait, így az árandokolásból nem derül ki, hogy mi alapján került megállapításra a 10.200.000.-Ft-os nettó ajánlati ár.

Ajánlattevő a benyújtott kalkulációjában nem részletezte, hogy milyen számítás alapján állapította meg a 3571.-Ft-os bérköltséget, hogyan oszlanak meg az összegben a felmerülő munkabérek és a munkabérrel kapcsolatban felmerülő adók, járulékok.

A H Kft. benyújtotta a kiegészítő írásbeli indokolását, amelyben - egyebek mellett - rögzítette az árandokolásban feltüntetett 3.571.-Ft-os bérköltség kalkulációjával kapcsolatban, hogy ajánlattevő csak azokat a költségeket tudja kimutatni, amelyek őt terhelik. Munkáltónak (Ajánlattevőnek) a bruttó bér után 2022. január 1-től kizárólag szociális hozzájárulást kell fizetni, annak mértéke 13%, amellyel számolt, és korábbi árandokolása is tartalmazott (464.-Ft / óra), melyet a kiszámolt óradíj alapján kalkulált.

A szerződéstervezet 2.2. pontjával összefüggésben közölte, hogy ezen feladatokat a szerviztechnikus fogja elvégezni, így az ő bérével kalkulált a szállítási időre, a bontásra, a beüzemelésre, a betanításra és a próbaüzemre vonatkozó bérköltség tekintetében, vagyis a 3571.-Ft-os órabérrel számolt.

Az órabér számítása a munka törvénykönyvéről szóló (a továbbiakban: Mt.) 136. § (3) bekezdése alapján történt.

A jelenlegi munkabér alátámasztásra csatolta az adott kolléga munkaszerződését, amelyet a felek az Mt. 195. § (1) bekezdése szerint kötöttek.

Benyújtásra került a HM Kft. ajánlati ár részletezése is.

Továbbá benyújtásra került egy 2022. június 29-i keltű munkaszerződés, amely a HM Kft. és a H Kft. munkáltatók és egy munkavállaló között jött létre. A munkaszerződésben az szerepel, hogy a munkavállaló munkaideje heti 40 órai munkaidőkeretben történik.

Az ajánlatkérő az előzetes vitarendezési kérelmet elutasította.

A jogorvoslati kérelem

A kérelmező kérte annak megállapítását, hogy az ajánlatkérő olyan ajánlatot nyilvánított érvényesnek és az eljárás nyertesének, amely érvénytelen.

Az 1. kérelmi elem szerint az ajánlatkérő megsértette a Kbt. 69. § (1) és (2) bekezdését azáltal, hogy az ajánlatok elbírálása során nem vizsgálta meg a helytelen gyártási hely adatot.

A 2. kérelmi elem szerint az ajánlatkérő megsértette a Kbt. 69. § (1) és (2) bekezdését azáltal, hogy az ajánlatok elbírálása során nem vizsgálta meg különös gondossággal azt, hogy a közbeszerzési eljárásoktól eltiltott HM Kft. a teljesítés során milyen feladatokat lát el, ugyanis az árandokolás körében tett nyilatkozatokból és más közbeszerzési eljárás során szerzett tapasztalatok alapján egyértelmű, hogy a forgalmazói státuszán túl alvállalkozónak is minősül.

A 3. kérelmi elem szerint az ajánlatkérő megsértette a Kbt. 69. § (1) és (2) bekezdését azáltal, hogy az ajánlatok elbírálása során olyan ajánlattevőt hirdetett ki az eljárás nyertesévé, aki a Kbt. 72. § (3) bekezdésébe ütköző módon - kötelessége ellenére - az ajánlati ára megalapozottságára vonatkozóan nem bocsátott az ajánlatkérő rendelkezésre minden tény, adatot, kalkulációt ahhoz, hogy megfelelő mérlegelés eredményeként az ajánlatkérő döntést hozhasson az ajánlati ár megalapozottságáról. A nyertes ajánlattevő nem bocsátotta az ajánlatkérő rendelkezésére a 3.571.-Ft-os óradíjon dolgozó

munkavállaló munkaszerződését, bérszámfejtését és a járulékok fizetését igazoló okiratokat.

Az ajánlatkérő észrevétele

Az ajánlatkérő kérte a jogorvoslati kérelem elutasítását, alaptalanság miatt.

A Döntőbizottság döntése és annak indokai

A Döntőbizottság a határozatában az 1. kérelmi elem körében megállapította, hogy az ajánlatkérő megsértette a Kbt. 112. § (1) bekezdés b) pontjára figyelemmel alkalmazandó Kbt. 71. § (1) bekezdésére tekintettel a Kbt. 69. § (1)-(2) bekezdését, ezért megsemmisítette az ajánlatkérő eljárást lezáró döntését. Egyebekben a jogorvoslati kérelmet elutasította.

A Döntőbizottság az ajánlatkérővel szemben 500.000.-Ft bírságot szabott ki.

A határozat indokolása a következőket rögzítette:

Az ajánlatkérő a Kbt. Harmadik része szerinti közbeszerzési eljárását – a Kbt. 112. § (1) bekezdés b) pontja alapján – 2023. június 28. napján indította meg.

A kérelmező három kérelmi elemmel támadta a H Kft. ajánlattevő ajánlata érvényességét.

A Döntőbizottság először az 1. kérelmi elemet vizsgálta.

A Döntőbizottság rögzítette, hogy a Kbt. kógens szabályozása alapján az ajánlatkérő az ajánlat érvényességének megítélése során a felhíváshoz, a közbeszerzési dokumentumokhoz, és a jogszabályokhoz kötött. A bírálattal során hiány, hiányosság, vagy nem egyértelműség esetén az ajánlatkérő a Kbt. 71. §-át köteles alkalmazni, a felvilágosításkérési eljárás körében, amennyiben a hiánypótlás vagy felvilágosítás megadása a Kbt. 71. § (8) bekezdésben meghatározott korlátokba ütközik, és az eredeti ajánlat nem megfelelő, az ajánlat érvénytelenségét kell megállapítani.

A Döntőbizottság a konkrét esetben azt állapította meg, hogy az ajánlatkérő a közbeszerzési dokumentumokban kötelezővé tette, hogy az ajánlatokban a gyártót és a gyártás helyét meg kell adni.

Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 288. cikke értelmében az Európai Parlament és a Tanács rendelete teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Az Unió Vámkódex létrehozásáról szóló az Európai Parlament és a Tanács 2013. október 9-i 952/2013/EU rendelete (a továbbiakban: Unió Vámkódex rendelet) Preambuluma rögzíti e rendelet közösségi piacot védő megalkotásának céljait, az 1. cikke tartalmazza a rendelet tárgyát és alkalmazási körét, a 60. cikk rögzíti az áru származására vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket.

A kötelező és közvetlenül alkalmazandó Unió Vámkódex rendeletnek megfelelően a kógens Kbt. a 74. § (3) bekezdésében elrendeli, hogy az áru származásának megállapítására a külön jogszabályban, illetve az Unió Vámkódex rendeletben meghatározott származási szabályokat kell alkalmazni.

A szakmai ajánlat részét képező, az ajánlatkérő által kiadott táblázatban a gyártás helyét kellett megadni, amelyben az ajánlattevő Németországot szerepeltette, ugyanakkor a közbeszerzési eljárásban benyújtott további dokumentumok ezt nem támasztják alá, azok a gyártó székhelyét rögzítik. A Döntőbizottság rámutatott, hogy a gyártás helye és a gyártó székhelye nem szükségszerűen azonos. Az, hogy mi minősül a gyártás, származás helyének jogszabály által szabályozott.

A Döntőbizottság álláspontja szerint az ajánlatkérőnek észlelnie kellett volna, hogy a közbeszerzési eljárásban benyújtott okiratok nem a gyártás helyét, hanem a gyártó székhelyét rögzítik. Különösen arra tekintettel, hogy a kérelmező az előzetes vitarendezési eljárásban erre utalt.

A Döntőbizottságnak a D.377/2023-as ügyben született 32. számú határozat alapján hivatalos tudomása van arról, hogy az ezen határozattal érintett közbeszerzési eljárásban a H Kft. akként nyilatkozott, hogy a megajánlott készülék származási helye Kína.

A fentiekre tekintettel a Döntőbizottság álláspontja szerint indokolt, hogy e vonatkozásban felvilágosításkérés/hiánypótlás kerüljön kiküldésre a közbeszerzési eljárásban. Az ajánlatkérő ezen felvilágosításkérést követően kerülhetett volna abba a helyzetbe, hogy a nyertes ajánlattevő ajánlata érvényességéről döntést hozzon.

Ezért az 1. kérelmi elem körében a Döntőbizottság megállapította, hogy az ajánlatkérő megsértette a Kbt. 112. § (1) bekezdés b) pontjára figyelemmel alkalmazandó Kbt. 71. § (1) bekezdésére tekintettel a Kbt. 69. § (1)-(2) bekezdését.

A Döntőbizottság a 2. kérelmi elem vizsgálata során megállapította, hogy a kérelmező álláspontja szerint a kizárás hatálya alatt álló HM Kft. nem tartozik a Kbt. 3. § 2. pontjában meghatározott kivételi körbe, ezáltal a kizárt HM Kft. alvállalkozói minősége a H Kft. ajánlatának érvénytelenségét eredményezi.

A Döntőbizottság – a D.377/32/2023. számú ügyben született határozattal egyezően – megállapította, hogy a kérelmező helytállóan hivatkozott arra, hogy a HM Kft. kizáró okok hatálya alatt áll.

Az EKR rendszerben a Gazdasági Versenyhivatal nyilvántartása feltünteti, hogy az eljárás alá vont HM Kft. a Tpv. 11. § EUMSZ 101. cikk ügy típusban a 2022. június 15-én kelt határozattal kizáró okok hatálya alatt áll, a Kbt. 62. § (1) bekezdés n) pontja szerinti kizáró ok hatálya alá kerülés dátuma 2022.06.15., végének dátuma 2025.06.15. A versenyhivatali határozat elleni perben az azonnali jogvédelem elutasításra került. (Az ajánlatkérő által hivatkozott megbízhatóság igazolására a 2020. április 14-i Közbeszerzési Hatósági határozat alapján másik GVH határozattal összefüggésben került sor.)

A Döntőbizottság ugyanakkor rámutatott arra, hogy a jelen eljárásban az ajánlatkérő csak a Kbt. 114. § (1) bekezdése alapján kötelezően előírandó kizáró okok alkalmazását írta elő. Az ajánlatkérő nem írta elő a Kbt. 62. § (1) bekezdés n) pontja szerinti kizáró okot, hanem csak a Kbt. 62. § (1) bekezdés h)-k) és m) pontjában meghatározott kizáró okokat kívánta alkalmazni.

Mivel a tárgyi eljárásban nem került alkalmazásra, a Kbt. 62. § (1) bekezdés n) pontja szerinti kizáró ok alá tartozás a jelen esetben nem eredményezhette az ajánlat érvénytelenségét. A HM Kft. kizáró okok alá tartozása a jelen esetben emiatt nem bírt relevanciával.

A fentiekre tekintettel a Döntőbizottság a jogorvoslati kérelem 2. elemét elutasította.

A Döntőbizottság a 3. kérelmi elem vizsgálata során előjáróban rögzítette, hogy az ajánlattevő felelősége, hogy úgy mutassa be az ajánlati árának költségeit, olyan részletességgel, hogy az megalapozottan alátámassza a vállalását, megjelölje, hogy milyen költségekkel számolt ajánlati ára kalkulálásakor és ezzel meggyőzze az ajánlatkérőt is, hogy a vállalása teljes biztonsággal megalapozott, alátámasztott. Ezt kell ismertetnie az ajánlattevőnek árindokolás benyújtása során. A Legfelsőbb Bíróság a Kfv.VI.37.118/2009/6. számú ítéletében rámutatott, hogy „Az indokolásnak

mindig objektív tényeken kell alapulnia, ha szükséges, igazolt számításokat kell tartalmaznia, bizonyítékokat kell megjelölnie, akár a beszerzési árak igazolásával. Az ajánlatkérőnek az a kötelezettsége, hogy meggyőződjön arról, az adott ajánlati áron a szerződés teljesíthető, maga után vonja azt a következményt is, hogy az ajánlattevőnek olyan részletes indokolást kell előterjesztenie, amely az adott, kirívóan alacsonynak tekintett ellenszolgáltatást megfelelően indokolja, alátámasztja, az azzal szemben támadt kétségeket eloszlatja, a teljesíthetőségeket igazolja.” Azt is rögzíti az ítélet indokolása, hogy „az adott ajánlati elemekkel kapcsolatban felmerült kétségeket kell az adott indokolásban az ajánlattevőnek eloszlatnia, amelyhez ha szükséges, olyan bizonyítékokkal kell szolgálnia, amely az állításait alátámasztja.”

Az indokolás objektivitásának megteremtése az ajánlattevő feladata, mivel a közbeszerzési eljárás megnyerésének célja tükrében az ő érdekkörébe tartozik, hogy olyan tényszerű adatokat, dokumentumokat bocsásson az ajánlatkérő rendelkezésére, amely alapján az ajánlatkérő meggyőződhet a vállalt ellenszolgáltatás melletti valós teljesíthetőségről. Az ajánlattevő az aránytalanul alacsony ár kapcsán benyújtott indokolásban foglalt adatokkal támasztja alá az ajánlati árát, igazolja, hogy az ajánlati árának kalkulálása során minden felmerülő költséggel, tétellel számolt, ezért abban minél részletesebb, minél konkrétabb adatokat tartalmazó leveletzésre kell törekednie, ennek érdekében az ajánlati árát alkotó és az ajánlati ár kalkulálásakor figyelembe vett árelemeket kell ismertetni azok mértékének bemutatásával, mert ezzel tudja leginkább objektíven alátámasztani az aránytalanul alacsony ajánlati árát. Az ajánlatkérő pedig ezen konkrét ajánlati árát alkotó árelemek bemutatása alapján, az indokolásban foglalt adatok alapján tud meggyőződni arról, hogy a megajánlott áron biztosítható-e részére a teljesítés, a vállalás megalapozott-e. Ellenkező esetben az ajánlatkérőnek érvénytelené kell nyilvánítania az ajánlatot. Az ajánlatkérőnek van lehetősége akár több alkalommal is további kiegészítő indokolást kérni még az ajánlattevőtől, ha úgy látja, hogy az indokolásban szereplő adatok elfogadhatósága kétséges.

A Döntőbizottság rögzítette, hogy az előzetes vitarendezési eljárásban a kérelmező által hiányolt munkaszerződés benyújtásra került, annak dátuma a közbeszerzési eljárást megelőzi, így az ajánlattevői kalkuláció

alapjául szolgálhatott azzal, hogy a szerződésben szereplő órabéternél magasabb összeggel kalkulált az ajánlattevő az ajánlatában. Ez a körülmény a Döntőbizottság álláspontja szerint az ajánlati ár megalapozottságának kétségbevonására nem alkalmas. A munkabérrrel kapcsolatos költségeket az ajánlattevő ismertette.

Az adó- és járulékfizetés teljesítésével kapcsolatos dokumentumok a jelen esetben ezen tétel kapcsán a Döntőbizottság álláspontja szerint nem voltak indokoltak az

aránytalanul alacsony ár vizsgálatához, azok nélkül is meggyőződhetett arról az ajánlatkérő, hogy az érintett szakember – kötelező legkisebb munkabért, illetve garantált bérminimumot meghaladó – bérével és annak tervezett emelésével az ajánlattevő kalkulált, a bért alátámasztó szerződés bemutatásra került.

A fentiekre tekintettel a Döntőbizottság a kérelmező jogorvoslati kérelme 3. elemét is elutasította.

KÖZBESZERZÉSI IRÁNYTÚ

Az öntisztázással kapcsolatos jogesetek bemutatása 3. – A reparáció feltételéhez kapcsolódó rossz gyakorlatok

Presenting legal cases in the field of self-cleaning 3. – Bad practices related to the condition of reparation

Dr. Ferge Péter, vizsgáló, Közbeszerzési Hatóság

DOI: 10.37371/KEP.2024.2.3

Címszavak: öntisztázás, megbízhatóság megállapítása, reparáció, kár, joghátrány kompenzációja

Absztrakt

A jelenlegi szócikk „Az öntisztázással kapcsolatos jogesetek bemutatása” szócikksorozat harmadik része, amely a Kbt. 188. § (2) bekezdés a) pontja szerinti a bűncselekménnyel, kötelességszegéssel vagy egyéb jogsértéssel okozott kár – a károsult által elfogadott mértékben történő – megtérítéséről vagy arra meghatározott határidővel való kötelezettségvállalásáról szóló feltételhez kapcsolódó elkerülendő, rossz gyakorlatokat mutatja be. Az öntisztázási eljárások során, a hivatkozott feltétel vonatkozásában tapasztalt nehézségek elsődlegesen a kizárás alapjául szolgáló határozatok értelmezése, valamint az ehhez kapcsolódó kérelmezői intézkedések teljessége körében tapasztalhatók.

Abstract

The current article is the third part of the series of articles entitled “Presenting legal cases in the field of self-cleaning”, which presents bad practices to be avoided in connection with the condition that the economic operator “provided compensation, or agreed to do so within a specific time limit, for the damages caused by its criminal offence, infringement, or other violation, which was accepted by the injured party” pursuant to Section 188 (2) (a) of the Public Procurement Act. The difficulties encountered in the self-cleaning procedures with regard to that condition are primarily concerned with the interpretation of the decisions on which exclusion is based and the completeness of the applicant's measures relating thereto.

Bevezetés

A jelenlegi szócikk az ún. öntisztázási eljárásokhoz kapcsolódó egyes jogeseteket bemutató szócikksorozat harmadik része. A közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 187. § (2) bekezdés ad) pontja alapján a Közbeszerzési Hatóság (a továbbiakban: Hatóság) naprakészen vezeti és az Elektronikus Közbeszerzési Rendszerben (a továbbiakban: EKR) közzéteszi a kizáró ok hatálya alatt álló gazdasági szereplő megbízhatóságát megállapító határozatokat. A hivatkozott jogszabályhely alapján egyértelműen megállapítható, hogy azok a hatósági döntések, amelyek nem eredményezik a kérelmezők megbízhatóságának megállapítását, nem kerülnek közzétételre. Ugyanakkor

ezek a döntések is jelentősek szakmai szempontból – sőt, a joggyakorlat szempontjából adott esetben hasznosabbak, mint a helyt adó határozatok.

Itt megjegyezhető, hogy a jogalkotó a Kbt. 187. § (2) bekezdés ad) pontját 2024. február 2. napi hatállyal úgy módosította, hogy az öntisztázási kérelem tárgyában hozott minden, tehát nem csak a megbízhatóságot megállapító határozat közzétételre kerül az EKR-ben.¹

A sikeres öntisztázási eljárás lefolytatásának három, a reparációhoz, az aktív együttműködéshez és a preventív intézkedésekhez kapcsolódó konjunktív feltétele van. A jelenlegi szócikk célja a Hatóság által lefoly-

¹Ld. az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény és a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény módosításáról szóló 2023. évi CXVII. törvény 22. § 13. pontját.

tatott egyes öntisztázási eljárásoknak mint jogeseteknek a reparáció, azaz a Kbt. 188. § (2) bekezdés a) pontjában található feltétel szempontjából való bemutatása. A bemutatott jogeseteken keresztül már nem csak a jó, hanem a rossz gyakorlatok is ismertté válnak a joggyakorlat számára.

A Kbt. 188. § (2) bekezdés a) pontja alapján a kizáró ok hatálya alá tartozó gazdasági szereplő a megbízhatóságának bizonyítása érdekében köteles igazolni, hogy a bűncselekménnyel, kötelességszegéssel vagy egyéb jogsértéssel okozott kárt – a károsult által elfogadott mértékben – megtérítette vagy arra meghatározott határidővel kötelezettséget vállalt. Ez a feltétel a jogsértéssel okozott joghátrány kompenzációját vizsgálja. A Hatóság a kár fogalmát funkcionálisan értelmezi, vagyis a reparáció követelményéből adódóan a jogsértéssel okozott joghátrány kompenzációját – „A Közbeszerzési Hatóság Elnökének tájékoztatója a Kbt. 64. és 188. §-a szerinti öntisztázás gyakorlati tapasztalatairól” című dokumentum VII. fejezet a) pontjában² részletesen ismertetett módon – vizsgálja. A közbeszerzési eljárásokra vonatkozó szabályok igen gyakran változnak, ugyanakkor a reparációra vonatkozó feltételről rendelkező jogszabályhely az elmúlt időszakban változatlan maradt, ennek okán a szakcikk későbbi részeiben nem indokolt – a fenti hivatkozásokon túl – a feltétel részletesebb hivatkozása.

A három konjunktív feltétel – reparáció, aktív együttműködés és preventív intézkedések – kontextusában megállapítható, hogy a hatósági joggyakorlat alapján a reparációra vonatkozó feltétel az egyik legegyszerűbben igazolható feltétel az öntisztázási eljárások során. Ugyanakkor ez nem jelenti azt, hogy az elmúlt időszakban nem lettek volna olyan esetek, amikor a kérelmezők nem tudták minden kétséget kizáróan igazolni, hogy teljesült a reparáció feltétele is.

A Hatóság gyakorlata alapján a kérelmezőknek a reparációra vonatkozó feltétellel kapcsolatban a legnagyobb nehézséget a kizáró okok megvalósulásához vezető, harmadik személyektől származó határozatok – például munkavédelmi határozatok vagy versenyfelügyeleti határozatok – megfelelő, közbeszerzési jogi szempontú értelmezése jelentheti. Továbbá ki lehet emelni, hogy az esetek többségében a kérelmező számára nem volt e-

gyértelmű, hogy egy egyszerű kérelmezői nyilatkozat nem megfelelő ennek a feltételnek az alátámasztására, így valamilyen intézkedést kell hozniuk annak érdekében, hogy igazolják a reparáció megtörténtét. Azonban ezek az intézkedések sok esetben nem tekinthetők befejezettnak. A jelenlegi szakcikk a következő fejezetekben szereplő jogeseteket alapvetően a fent hivatkozott két problémakör szempontjából mutatja be.

Kizárás alapjául szolgáló határozatok értelmezése

Az *első jogesetben* a kérelmező előadta, hogy a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa (a továbbiakban GVH) határozatával bírsággal sújtotta. Az indokolás szerint a GVH azt állapította meg, hogy a kérelmező – és egyéb bírságolt gazdasági szereplők – egy meghatározott időszakban egységes, komplex, folyamatos jogsértést valósítottak meg azáltal, hogy a hitelkiváltó hitelek nyújtásának korlátozása révén a fix árfolyamú végtörlesztések csökkentése érdekében összehangolták startégiájukat, amelynek keretében üzleti titoknak minősülő információkat osztottak meg egymással.

A reparáció feltétele vonatkozásában a kérelmező azt nyilatkozta, hogy sem a GVH, sem – a későbbiekben – a bíróság nem kötelezte kártérítésre, továbbá a GVH határozatában megállapított jogsértéssel kapcsolatos kártérítési igényről nincs tudomása.

A GVH a határozatában megállapította, hogy a több ezer érintett fogyasztó közül adott esetben lehettek olyanok, akik az eljárás alá vontak versenykorlátozó magatartása hiányában sem kaphattak volna hitelt, azonban e körülmény megbízható módszerrel nem tárható fel és megkísérlésére sincs szükség, mert a jogsértés megállapításának nem feltétele a fogyasztói kár tényleges számszerűsítése. E tekintetben az eljáró versenytanács hangsúlyozta, hogy a jogsértés által érintett több ezer fogyasztó egy hozzávetőleges nagyságrendnek tekinthető, és ennél többként nem értékelhető.

A GVH tehát nem mondta ki, hogy a kérelmező nem okozott kárt a fogyasztóknak, csak azt állapította meg, hogy a fogyasztói kár nem számszerűsíthető, mivel csak egy adatszolgáltatás állt a rendelkezésére, annak megállapítására, hogy nagyságrendileg hány fogyasztót érintett a gazdasági szereplők jogsértő magatartása.

² Ld. <https://kozbeszerzes.hu/kozbeszerzesek-az/magyar-jogi-hatter/elnokei-tajekoztatok/a-kozbeszerzesi-hatosag-elnokeinek-tajekoztatoja-a-kbt-64-es-188-a-szerinti-ontisztazas-gyakorlati-tapasztalatairol/>.

A Kbt. 188. § (2) bekezdés a) pontja alapján annak bizonyítása a kérelmezőt terhelte, hogy nem okozott kárt a fogyasztóknak az elutasított hitelkérelmekkel. A kérelmező ezzel kapcsolatos intézkedéseket nem mutatott be, nem bizonyította, hogy megvizsgálta az elutasított hitelkérelmeket, és nem talált köztük egyetlen olyat sem, ahol az elutasítás háttérében a jogsértő megállapodás állt.

A második jogesetben a kérelmező előadta, hogy a Közbeszerzési Döntőbizottság (a továbbiakban: Döntőbizottság) határozatában megállapította, hogy a kérelmező megsértette a Kbt. 138. § (2) bekezdését és 138. § (3) bekezdés második mondatát, amelyre tekintettel a Döntőbizottság bírság megfizetésére kötelezte.

A Döntőbizottság a határozatában a Kbt. 138. § (3) bekezdés második mondata szerinti jogsértést súlyosnak minősítette, amelyre tekintettel – a határozat véglegessé válásakor – a kérelmezővel szemben beállt a Kbt. 62. § (1) bekezdés q) pontjában foglalt kizáró ok. Itt meg kell jegyezni, hogy a Kbt. 62. § (1) bekezdés q) pontját a jogalkotó, 2021. február 1-jei hatállyal hatályon kívül helyezte, ugyanakkor ez a tény nem befolyásolja azt, hogy az ebben a körben felmerült értelmezési kérdések továbbra is iránymutatásul szolgálhatnak a Kbt. 188. § (2) bekezdés a) pontja értelmezése során.

A határozat szerint a kérelmező azzal, hogy elmulasztotta a teljesítés során általa igénybe vett alvállalkozót bejelenteni az ajánlatkérőnek, súlyosan megsértette a közte és az ajánlatkérő között fennálló szerződést – amelyet közbeszerzési eljárás eredményeként kötöttek.

A kérelmező a kiszabott bírságot megfizette, valamint a Kbt. 188. § (2) bekezdés a) pontja tekintetében kifejtette, hogy kárt nem okozott. Úgy nyilatkozott, hogy vele szemben ilyen irányú követelésnek nincs helye, figyelemmel arra, hogy a szerződés a felek között annak teljesítésével megszűnt, így azzal kapcsolatban az ajánlatkérőnek bármilyen követelése jogalap hiányában kizárt.

Kérelmező kiemelte, hogy a Döntőbizottság által megállapított, ajánlatkérővel szemben kiszabott bírságot kizárólag az ajánlatkérő jogsértő magatartása indokolta, azzal kapcsolatban a kérelmezőt felelősség nem terhelte. A kérelmező a szerződésben vállalt feladatokat teljesítette, alkalmassága a Döntőbizottság által is megállapítottan nem szakadt meg, a feladatokat határidőre teljesítette, a szerződés teljesítése során az ajánlatkérőt

semmilyen kár nem érte. A kérelmező álláspontja szerint a határozat alapján sem közvetett, sem közvetlen kárt megállapítani nem lehetett.

A kérelmező azon állítása, miszerint a károkozás hiányát támasztják alá a teljesítési igazolások kiállítása, és a számlák befogadása, nem fogadható el, figyelemmel arra, hogy a határozat alapján világosan kiderült, hogy a teljesítési igazolásokon sem volt feltüntetve, hogy a kérelmező a teljesítés során alvállalkozót vett volna igénybe.

Abból, hogy a felek között megtörtént az elszámolás, még nem feltétlenül következik, hogy károkozás sem történt. A rendelkezésre álló iratanyagból megállapítható, hogy a kérelmező szerződésszegő magatartásáról az ajánlatkérő nem tudott, tekintettel arra, hogy a Döntőbizottság épp az ellenőrzési kötelezettségének megsértése miatt sújtotta az ajánlatkérőt is bírsággal. A határozatban foglaltak, valamint az eljárás iratanyaga alapján vitathatatlan, hogy az ajánlatkérő – igaz, saját mulasztásának köszönhetően – nem tudott a kérelmező szerződésszegő magatartásáról, ebből következően pedig az általa kiállított teljesítési igazolások és elfogadott számlák, valamint a szerződéses jogviszonyt lezáró elszámolás sem alkalmasak arra, hogy alátámasszák a károkozás hiányát, mivel az ajánlatkérő abban a hiszemben állította ki a teljesítési igazolásokat és teljesítette a fizetési kötelezettségét, hogy a kérelmező jogszerűen teljesített.

Továbbá a károkozás hiányára vonatkozó állítással szemben, a rendelkezésre álló iratanyag szerint, az ajánlatkérő kötbérigényt érvényesített a kérelmező felé, amelyet a kérelmező nem fogadott el. Valamint a Hatóság azt is megállapította, hogy az ajánlatkérő szándékában állt igényét polgári peres úton érvényesíteni.

A Hatóság álláspontja szerint – a kérelmező hivatkozásával ellentétben – a határozatból nem következett, hogy kár megállapításának nincs helye, erre nézve ugyanis az semmilyen rendelkezést nem tartalmazott. Az ajánlatkérő kárigényének jogszerűségéről – amennyiben ajánlatkérő keresetet nyújt be – bíróság jogosult dönteni, a Hatóság álláspontja szerint azonban – ellentétben a kérelmező álláspontjával – nem volt megállapítható, hogy a kérelmező ne okozott volna kárt az ajánlatkérőnek. Abból a tényből, miszerint az ajánlatkérő kötbérigényt kívánt érvényesíteni a kérelmezővel szemben, illetve a Határozat meghozatalát követően – arra tekintettel – keresetet kívánt benyújtani, éppen az

következett, hogy a kérelmező kárt okozhatott, annak megtérítése pedig szóba sem került.

A harmadik jogeset szintén egy GVH határozat értelmezéséhez kapcsolódik. A GVH versenyfelügyeleti eljárást kezdeményezett a kérelmezővel és egyéb gazdasági szereplőkkel szemben gazdasági versenyt korlátozó megállapodás tilalmának feltételezett megsértése miatt. A GVH eljáró versenytanácsa határozatában megállapította, hogy a kérelmező egy villamos mérőhelyi szolgáltatásokkal kapcsolatos közbeszerzési eljárás egyes részeinek a felosztása, illetve azok árainak a meghatározása révén megvalósuló, versenykorlátozó célú jogsértést tanúsított, amely magatartás a tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 11. § (2) bekezdés a) és d) pontjaiban foglalt tényállások megvalósításával a Tpv. 11. § (1) bekezdésében foglalt tilalomba ütközött.

A kérelmező előadta, hogy a GVH határozatában fel sem merült károkozás, azaz – a kérelmező álláspontja szerint – nem történt a Kbt. 188. § (2) bekezdés a) pontja szerint értékelhető károkozás. Hiánypótlásában előadta, hogy az adott esetben nem volt olyan gazdasági szereplő, aki peres eljárást indított volna a kérelmezővel szemben károkozás miatt, és ha nincs peres eljárás folyamatban károkozás miatt a versenyjogi jogszabálysértésre tekintettel, kiüresedik a Tpv. 88/D. § (4) bekezdése.

A Kérelmező álláspontja szerint magára a károkozásra egy bírósági eljárásban kellene hivatkoznia a jogszabályban hivatkozott felperesnek, azonban mivel peres eljárás nem volt folyamatban, felperes sem lehetett. Továbbá megjegyezte, hogy ha bárkinek kára származott volna a szerződés megkötéséből, igénye elévült volna, az elévülési időn belül kereset benyújtására károkozás megállapítása érdekében pedig nem került sor.

A GVH határozat hivatkozott a GVH kapcsolódó kiegészítő előzetes álláspontjára, amely szerint a GVH „a vizsgált magatartások esetleges kedvezőtlen hatását sem a jogsértés megállapítása, sem azok árak növekedésével összefüggő súlya körében nem tervezi figyelembe venni, azaz a piaci hatást a bírsággkalkuláció során, a bírság mértékét esetlegesen növelő tényezőként is csak abban a tekintetben kívánja figyelembe venni, hogy az érintett eljárás alá vontak a közbeszerzési eljárások során a megállapodásuknak megfelelően jártak el,

így az érintett közbeszerzési eljárások kimenetelét befolyásolták is, így azonban az eljáró versenytanács (az esetleges áremelkedés figyelmen kívül hagyásával) a jogsértés súlyát kifejező, maximálisan 10%-os arányszámnál alacsonyabb mértékű, nem pedig ahhoz közelítő arányszám meghatározását tervezi.”

A kérelmező szerint ebből az következett, hogy áremelkedés nem történt, azt a GVH nem tervezte figyelembe venni – és ez a későbbiekben sem történt meg –, azaz károkozás sem valósulhatott meg lévén, hogy kár nem keletkezett. A kárnak összefüggésben kell lennie bármilyen anyagi hátránnyal, előnnyel.

A kérelmező arra is hivatkozott, hogy nem tudott a jogsértést lényegében megvalósító cselekményről, azaz a jogellenes levelezésről, ugyanakkor az egyik ügyvezetője által e-mailben elküldött csatolmány valóban a releváns közbeszerzési eljárásban résztvevő konzorcium ajánlati árait tartalmazta, azokat az árakat, amelyeket benyújtott az ajánlatkérő felé. A kérelmező úgy nyilatkozott, hogy az e-mailben megküldött árak ugyan a konzorcium előzetes árai voltak, mivel azonban az eljárásban később még korlátlan árváltoztatási lehetőség volt minden pályázónak, ez a magatartás gyakorlatilag alkalmatlan volt arra, hogy gazdasági érdekeket érvényesítsen, vagy azokat bármilyen módon befolyásolja. A kérelmező szerint ez azt is jelentette ugyanakkor, hogy károkozás sem valósulhatott meg. Ugyanezen tényt erősíti, hogy mivel a korábban is hivatkozott ügyvezető tisztában volt azzal, hogy az árak később még tetszőlegesen módosíthatók, úgy gondolta, nem lehet baj abból, ha megküldi egy harmadik gazdasági szereplő részére a konzorcium árait, hogy ezáltal az a harmadik gazdasági szereplő is be tudja adni pályázati anyagát. Azaz mivel így több versenyző volt a piacon, valós árverseny volt az egyes területeken, kára ebből senkinek nem származott.

A határozat adott pontja megállapította, hogy a konzorcium a hatodik részen túl az ötödik részen is nyertes lett, egyedüli ajánlattevőként. A konzorcium esetében is megfigyelhető, hogy árait csak azokon a területeken csökkentette, amiket végül el is nyert, tényleges nyeresi szándékkal tehát csak az ötödik és hatodik részen indult.

Kérelmező szerint ez valóban így történt, az árcsökkentésre éppen azért került sor, hogy az adott területen a konzorcium nyerjen, azaz áremelkedés nem valósult meg. A kérelmező szerint a GVH a versenyjogsértést

csak annyiban állapította meg, hogy a versenytársak megállapodtak egymással.

A Határozat adott pontjai hivatkoztak a védett tanú által előadottakra. Ez alapján a védett tanú számos helyen utalt arra, hogy az eljárás alá vont vállalkozások között éles verseny folyt, többek között úgy nyilatkozott, hogy „nem tud arról, hogy a vállalkozások előzetes tárgyalásokat folytattak volna, illetve a vállalkozások között a munkák területi felosztására vonatkozó bármely egyezség létrejött volna, továbbá megerősíti, hogy a vállalkozások rivalizáltak, versenytársai, ellenfelei voltak egymásnak.”

A határozatnak egy másik pontja is a védett tanú nyilatkozatára hivatkozott. Ennek értelmében „a védett tanú nyilatkozata is számos releváns, a megrendelő szerepét kiemelő nyilatkozatot tartalmaz [„Nagyon alacsonyak voltak a megrendelői árak. Nem lehetett fenntartani úgy, hogy ha utaztatták volna a munkaerőt.”, „A tanú szerint az [ajánlatkérő] szólhatott a (...) hogy van egy versengő ajánlat, és adjon a (...) jobbat. (...) Néha az [ajánlatkérő] is kiadott információkat az ajánlattevőknek más vállalkozások ajánlatait illetően.”, „Annak oka, hogy a [tárgyi] eljárásom jóval kevesebb induló volt, az lehet, hogy az ajánlatkérő szigorított a feltételeken, költség szempontjából kevésbé elvállalható igényei voltak az ajánlatkérőnek később. Nem mindenki vállalta volna el a szigorúbb feltételeket. (...) Az ajánlatkérő nagyon alacsony ajánlott árat adott meg. Nem igazították a három év költségváltozásait.”].

Míndezen a kérelmező szerint azt bizonyították, hogy áremelkedésre nem került sor, sőt, ellenkezőleg, az árak leszorításra kerültek, azaz károkozás nem valósulhatott meg.

Továbbá kérelmező felhívta rá a figyelmet, hogy a GVH nem tartotta lényegesnek a piaci viszonyok elemzését, és azt, hogy a kizárással adott esetben lehetetlenné vált az érintett tevékenység ellátása. Amennyiben károkozás felmerült volna, a GVH minden bizonnyal vizsgálta volna a gazdasági és a piaci viszonyokat is, kár hiányában azonban ettől eltekintett. Kérelmező álláspontja szerint arra is feltétlenül utalni kellett, hogy a fogyasztókat sem érte semmilyen kár, hiszen a villamos energia szolgáltatási árát a Magyar Energetikai és Közműszabályozási Hivatal határozta meg (pl. a 2014-es évre a villamos energia rendszerhasználati díjakról és alkalmazásuk szabályairól szóló 4/2013. (X. 16.) MEKH rendelettel). Amennyiben fogyasztói oldalról kár felme-

rült volna, annak tényét a GVH kétséget kizáróan jelezte volna a határozatában.

Fentiek alapján a Hatóság arra a megállapításra jutott, hogy a kár szempontjából semmilyen relevanciája nincs annak, hogy a kérelmezővel szemben eddig bírósági eljárásban nem hivatkoztak károkozásra. A kérelmező által hivatkozott elévülési idő pedig nem egyeztethető össze a – jelen esetben az elévülés polgári jogi szabályával szemben lex specialisként érvényesülő – Tpv. 88/C. §-ával, továbbá a 88/T. §-ában foglaltakkal sem, amely alapján – tekintettel a határozat véglegessé válásának napjára – a kárvélelem alapján az esetleges károsultaknak a kérelem vizsgálatakor is lehetőségük volt igényük vonatkozásában bírósághoz fordulni.

A Hatóság álláspontja szerint abból, hogy a GVH az előzetes álláspontjában a versenyfelügyeleti eljárás során vizsgált magatartások esetleges kedvezőtlen hatását sem a jogsértés megállapítása, sem azok árak növekedésével összefüggő súlya körében nem vette figyelembe, így a versenytanács (az esetleges áremelkedés figyelmen kívül hagyásával) a jogsértés súlyát kifejező, maximálisan 10%-os arányszámnál alacsonyabb mértékű, nem pedig ahhoz közelítő arányszámot határozott meg, nem lehet következtetést levonni arra, hogy ne történt volna károkozás. A versenytanács ugyanis nem állított olyat, hogy a vizsgált magatartásoknak ne lett volna kedvezőtlen hatása, pusztán annyit tett, hogy azt a jogsértés megállapítása, valamint a bírsággkalkuláció során nem vette figyelembe. Az, hogy a versenytanács nem vizsgálta a piaci viszonyokat, nem feltétlenül abból következik, hogy ne történt volna károkozás.

Nem volt elfogadható továbbá a kérelmező azon hivatkozása sem, hogy nem tudott az egyik ügyvezető által elküldött e-mailről, ennél fogva a konzorcium ajánlati árai valóságosak voltak, mivel ettől még a kartell megvalósítása okozhatott kárt. Megjegyzendő továbbá, hogy a kérelmező elmulasztotta bemutatni egyébként alkalmazott árait, így nem biztosította az összehasonlítás lehetőségét.

Nem volt elfogadható a kérelmezőnek a villamos energia szolgáltatási árára történő hivatkozása sem, figyelemmel arra a tényre, hogy a kérdéses közbeszerzések nem villamos energia szolgáltatására irányultak.

A kérelmező a beadványaiban hivatkozott arra is, hogy áremelkedés nem valósult meg (ami álláspontja szerint kizárja a károkozást), a Hatóság álláspontja szerint azonban ez egy olyan tárgyalásos eljárásban, ahol az

árról tárgyalnak (elektronikus árlejtést alkalmazva) törvényszerű és nem zárja ki a károkozás lehetőségét.

A Hatóság álláspontja szerint olyan károsulti nyilatkozat, amely kimondja, hogy a kérelmező nem okozott kárt, vagy annak megtérítésére kötelezettséget vállalt, minden további nélkül alkalmas a Tpv. 88/D. § (4) bekezdése szerinti kárvélemel megdöntésére, ugyanakkor – a szabad bizonyítás elvéből következően – természetesen nem egy ilyen nyilatkozat az egyetlen bizonyíték, amellyel igazolni lehet a Kbt. 188. § (2) bekezdés a) pontjának való megfelelést. Tény, hogy a kárvélemel megdöntésére alkalmas tartalmú nyilatkozatot a kérelmező bemutatni nem tudott, ugyanakkor más alkalmas bizonyítékot sem tárt a Hatóság elé.

Éppen a kár funkcionális értelmezése miatt nem értékelhető a kérelmező javára az az állítása, miszerint a potenciális károsult olyan tartalmú nyilatkozata, amelyben kárigény érvényesítésére utal, kárt okozhat számára, mivel a kérelmezőnek nem a potenciális károsult nyilatkozata az egyetlen bizonyítási lehetőség a kárvélemel megdöntése tekintetében. A károsulti nyilatkozat, ha az alkalmas a kárvélemel megdöntésére, mindenképp alkalmas a kárvélemel megdöntésére, ha azonban ilyen nyilatkozatot a kérelmező nem tud bemutatni, egyéb bizonyítékokkal még megdöntheti a kárvélemelt.

A fentiek alapján a Hatóság megállapította, hogy a kérelmező nem tudta megfelelően igazolni a Kbt. 188. § (2) bekezdésének a) pontja szerinti feltételek fennállását.

Kérelmezői intézkedések teljessége

A *negyedik jogeset* tényállása szerint az adott közbeszerzési eljárás során beérkezett ajánlatok értékelését követően az ajánlatkérő megállapította a kérelmező alkalmatlanságát a Kbt. 63. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt kizáró okok fennállása miatt. A kizáró ok a kérelmező szerint arra vonatkozott, hogy két szerződésben foglalt kötelezettségeit megszegte, mivel vele szemben a teljesítési igazolás szerint „hibás teljesítési kötbért” számolt fel az ajánlatkérő.

A kérelmező úgy nyilatkozott, hogy véleménye szerint súlyos szerződésszegést nem követett el (a szakértői jelentést a kiíró a végleges jelentés összeállításánál figyelembe vette). A kérelmező továbbá előadta, hogy a Kbt. 188. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt károkozás teljesítése a kötbér megfizetésével megtörtént. Hiánypótlás keretében a kérelmező csak az ajánlatkérő részére írt levele másolati példányát küldte meg a Hatóság

részére, tekintettel arra, hogy a kérésére a hiánypótlás időpontjára nem érkezett válasz.

A fentiekhez kapcsolódóan a kérelmező csatolta a nyilatkozatát a kötbér megfizetésével kapcsolatban. A csatolt nyilatkozat szerint az ajánlatkérő által megállapított hibás teljesítésből eredő kötbért a kérelmező megfizette a megbízási díj csökkentésével. Az ajánlatkérő ennek a díjnak a levonásán kívül más kárigénnyel vele szemben nem lépett fel.

A Hatóság itt kiemelte, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. év V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:187. § (3) bekezdése szerint a jogosult a kötbér mellett érvényesítheti a kötbért meghaladó kárát. A kötbért a Ptk. a szerződés megerősítése körében szabályozza, káratalány jellegű, mivel nem kizárt, hogy a károsult – jelen esetben az ajánlatkérő – a kötbért meghaladó kárát is érvényesítse. Így a kérelmező nyilatkozata önmagában nem volt alkalmas annak igazolására, hogy az okozott kárt a károsult által elfogadott mértékben megtérítette vagy arra meghatározott idővel kötelezettséget vállalt.

Tehát ebben az esetben a kérelmező a Hatóság felhívására tett – fentebb hivatkozott – nyilatkozatával nem tett eleget maradéktalanul a felhívásban írtaknak, így többek között nem tudta megfelelően, bizonyítékokkal igazolni, hogy a Kbt. 188. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt feltételeknek eleget tett.

Az *ötödik jogeset* szerinti kérelmezővel szemben egy külföldi versenyhivatal kartell miatt folytatott vizsgálatot az adott külföldi jogszabályok, valamint az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 101. cikke megsértése, nevezetesen egységes és folyamatos árrögzítés, piacfelosztás és információcsere miatt, amelynek eredményeként több esetben megállapításra került a kartell. A kérelmező ugyanakkor sikeres engedékenységi kérelmet nyújtott be a külföldi versenyhivatalhoz. Ennek eredményeként a külföldi versenyhivatal a bírság 60%-os csökkentését javasolta. A külföldi kartell bíróság a mérsékelt bírságot határozatával helybenhagyta.

A bírósági határozat szerint a kérelmezővel szemben több tíz millió eurós bírság kiszabására került sor az adott ország kartell törvényének és az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének a megsértése, nevezetesen egy konkrétan meghatározott időszakban, a magas- és mélyépítés területén kiírt állami és magánbeszerzési pályázatokkal kapcsolatos egységes és folyamatos árme-

állapodás, piacfelosztás és versenytársakkal való információcsere miatt az adott országban.

A kérelmező kifejezetten a Kbt. 188. § (2) bekezdés a) pontja vonatkozásában előadta, hogy nincs információja arról, hogy a jogsértés kapcsán bárki károsodott volna. A kérelmező rögzítette, hogy a jogsértés főként az erőforrások jobb szervezésére és elosztására irányult. A kérelmező ugyanakkor azt is előadta, hogy kész minden olyan igazolt kárt megtéríteni, ami a versenyjogsértésével van összefüggésben. A kérelmező álláspontja szerint ezt a tényt az is igazolta, hogy írásban értesítette a versenyjogsértéssel érintett állami vasúttársaságot (a továbbiakban: Vasúttársaság), a külföldi város közlekedési vállalatát (a továbbiakban: Közlekedési Vállalat), valamint az adott ország autópályaüzemeltető vállalatát (a továbbiakban: Autópályaüzemeltető Vállalat) arról, hogy hajlandó az esetlegesen felmerült és igazolt károkat megtéríteni, ha volt ilyen. A kérelmező nyilatkozatában vállalta, hogy minden konkrétan meghatározott és igazolt kárt megtérít a versenyjogsértéssel kapcsolatosan.

A Hatóság a hiánypótlási felhívásában ismertette kérelmezővel álláspontját, amely szerint kartell keretében elkövetett versenyjogi jogsértés esetén vélelmezni kell a károkozás tényét, és felhívta a kérelmezőt, hogy mutassa be, pontosan mely gazdasági szereplők tekinthetők károsultnak, valamint igazolja, hogy a kérelmező a károsultak által elfogadott mértékben megtérítette az okozott kárt vagy arra meghatározott határidővel kötelezettséget vállalt, továbbá, hogy igazolja, sor került a kiszabott bírság megfizetésére.

A kérelmező a hiánypótlásában előadta, hogy az adott külföldi ország jogszabályai szerint a kárvédelem csak akkor alkalmazandó, amennyiben a kár egy meghatározott dátum után következett be. A kérelmező szerint azonban az adott ország jogában – a magyar joggal ellentétben – nincs konkrét százalékban kifejezett árfelhajtó hatás megjelölve, így az esetlegesen felmerülő kárigények összegét a károsultnak meg kell jelölnie és igazolnia kell.

A kérelmező továbbá előadta, hogy a bírósági határozattal érintett időszakban a versenyjogsértés legalább ezres nagyságrendű projektet érintett. A kérelmezőnek nem állt módjában minden egyes projekttel kapcsolatosan egyedi nyilatkozatot külön-külön csatolni, erre tekintettel a kérelmező a korábban csatolt nyilatkozatára hivatkozott, amiben vállalta minden, a verseny-

jogsértéssel összefüggésben esetlegesen keletkezett és igazolt kár megtérítését a törvényes elévülési időn belül. Ezen túlmenően a kérelmező ismételt hivatkozott az eredeti kérelemhez csatolt levelekre, amelyeket a legnagyobb szerződő partnereknek (a Vasúttársaság, a Közlekedési és az Autópályaüzemeltetési Vállalat) küldött azzal kapcsolatban, hogy hajlandó az esetlegesen felmerült és igazolt károkat megtéríteni.

A bírósági határozat szerint a jogsértés többek között magában foglalta az árrögzítést, támogató ajánlatok benyújtását, a piac felosztását vagy a verseny szempontjából érzékeny információk cseréjét, ebből kifolyólag a Hatóság nem fogadta el a kérelmező érvelését, miszerint a jogsértés maga az erőforrások jobb elosztására és szervezésére irányult. A bírósági határozat és az Európai Unió Bírósága állandó ítélkezési gyakorlata szerint a tagállamok közötti kereskedelmet befolyásolni képes, versenyellenes célú megállapodások jellegükénél fogva és tényleges hatásaiktól függetlenül a verseny érezhető korlátozásának minősülnek.

A Hatóság következetes gyakorlata szerint az ellenkező bizonyításáig vélelmezni kell, hogy a jogsértés kárt okozott, ha a versenyjogi jogsértés kartellt valósított meg. A Hatóság a kárvédelem vonatkozásában a hazai jogszabályi környezetet vizsgálta, nem a külföldi ország jogát. A vélelem alkalmazásának jogszabályok szerinti időbeli hatálya, ugyanakkor ebben az esetben sem releváns, tekintettel arra, hogy az kizárólag a kár fogalmának értelmezése, funkcionális megközelítése keretében nyújt viszonyítási pontot, csupán megerősíti a Hatóság – már a vélelem irányelvben való megjelenését, valamint törvénybe iktatását megelőzően is alkalmazott – értelmezését a versenyjogsértés kapcsán történt károkozás vonatkozásában. A Hatóság a leírtakra tekintettel vélelmezte a károkozás megtörténtét.

Az érdemi vizsgálat következő lépése annak megállapítása volt, hogy azonosítható-e a károsult. A rendelkezésre álló iratok alapján a jogsértéssel érintett közbeszerzési eljárásokat lefolytató ajánlatkérők tekinthetők károsultnak. A bírósági határozat 61 olyan ajánlatkérőt nevez meg, amelyeket a jogsértés érintett, ebből a 61 ajánlatkérőből a bírósági határozat külön kiemelt kilenc főbb érintettet. A leírtak alapján megállapítható volt, hogy azonosíthatók a károsultak.

Amennyiben azonosítható a károsultak köre, a Hatóság megvizsgálja a Kbt. 188. § (2) bekezdés a) pontjának mindkét fordulatót, vagyis, hogy megtörtént-e a repa-

ráció vagy a kérelmező a károsult által elfogadott mértékben, meghatározott határidővel kötelezettséget vállalt-e erre.

A kérelmező a Közlekedési Vállalatnak írt levelében nem tett említést az okozott károk megtérítéséről. A kérelmező az Autópályaüzemeltető Vállalatnak írt levelében úgy nyilatkozott, hogy a belső vizsgálatok nem tártak fel konkrét károkat, azonban a kérelmező készen áll a jogsértések által okozott, konkrét károkat megtéríteni. A kérelmező a Közlekedési Vállalatnak írt levelében úgy nyilatkozott, hogy arra a megállapításra jutott, hogy a megrendelők az esetleges megállapodások miatt nem károsultak.

A kérelmező, a fentiek alapján egyrészt nem igazolta, hogy az általa megkeresett károsultak elfogadták volna nyilatkozatát és nem lenne további kárigényük, másrészt a bírósági határozat további 58 ajánlatkérőt nevezett meg károsultként, akiknek a megkeresésére nem került sor (a versenyhivatal által kiemelt 9 ajánlatkérőből is mindössze egy ajánlatkérő megkeresését igazolta a kérelmező). Megállapítható, hogy a kérelmező részéről nem történt reparáció, illetve a kérelmező a károsultak által elfogadott mértékben, meghatározott határidővel nem vállalt kötelezettséget erre.

A Kbt. 188. § (2) bekezdés a) pontjának igazolása a károsultak hozzájárulásával történhet (a kártérítés mértékét a károsultaknak el kell fogadni), ez alól – a Hatóság gyakorlata szerint – csak az a két eset jelenthet kivételt, amikor a károkozásra nem került sor, illetve a károsultak köre nem azonosítható, minden más esetben önmagában a kérelmező nyilatkozata nem elegendő a megbízhatóság megállapításához.

A hatodik jogesetben a kérelmezővel – valamint más, gyógyszer-nagykereskedelmi vállalatokkal – szemben a GVH gazdasági versenyt korlátozó megállapodás miatt versenyfelügyeleti eljárást folytatott le. Az ügydöntő, érdemi határozatban a GVH azt állapította meg, hogy a kérelmező és más eljárás alá vont vállalkozások a gazdasági verseny korlátozását célzó és ténylegesen ilyen hatással járó, egységes, komplex és folyamatos jogsértést tanúsítottak az ajánlatkérő közbeszerzési eljárásával összefüggésben, amikor a közbeszerzési kiírást befolyásolták, valamint a közbeszerzési ajánlatuk benyújtása előtt az ajánlati árakat egymásra tekintettel határozták meg és felosztották egymás között a piacot. Erre, a Tpv. 11. §-a szerinti jogsértésre tekintettel a GVH bírság megfizetésére kötelezte a kérelmezőt.

A kérelmező a Kbt. 188. § (2) bekezdés a) pontja tekintetében kifejtette, hogy kárt nem okozott, illetve úgy nyilatkozott, hogy ennek ellenére elkülönítette a gazdálkodásában a Tpv. 88/G. § (6) bekezdésében foglalt vélelem alapján kiszámított összeget arra az esetre, ha valamely érintett egészségügyi intézmény mégis kártérítési igénnyel állna elő. A kérelmező vezérigazgatója pedig – mint egyszemélyi felelős vezető – formális vezetői döntést hozott arról, hogy a kérelmező az esetleges kárigényeket elbírálja és a bírálat eredményétől függően azokat kifizeti.

A kérelmező előadta, hogy üzleti kapcsolatai során mindig is szem előtt tartotta (és tartja) a tisztességes eljárást, beleértve a tisztességes árazást is. A kérelmező álláspontja szerint ezt tényszerűen alátámasztotta az a körülmény, hogy az adott közbeszerzési eljárásban is a tenderkiíráshoz képest alacsonyabb áron szállított gyógyszereket az eljárásban érintett egészségügyi intézményeknek. Továbbá a kérelmező szerint a fentieket igazolta a GVH által rögzített, a tényállás értékelésével kapcsolatos megállapítás, amely szerint az ajánlatkérő „sikertörténetnek” tartotta a tendert, mert az aláírt keretszerződésekben több mint egy milliárd forinttal alacsonyabb érték szerepelt az előzetes becslések alapján meghatározott értékhez képest.

A GVH, az eljárása során a tenderrel összefüggésben elért nettó árbevétel tekintette mérvadónak és ennek kapcsán rögzítette, hogy az eljárás alá vontak (így a kérelmező is) még a szerződéses értéknél is alacsonyabb összegű tényleges forgalmat realizáltak a közbeszerzés szerinti áron. Mindezt figyelembe véve a GVH határozat az eljárás alá vontak javára értékelte azt a körülményt, hogy az eljárás alá vontak könyvvizsgáló által hitelesített adatszolgáltatása szerint kifejezetten az ajánlatkérő tendere szerinti szerződés keretében elért tényleges forgalmuk összességében több száz millió forinttal kevesebb volt, mint az aláírt keretszerződésben rögzített érték.

A kérelmező előadta továbbá, hogy folyamatos és rendszeres kapcsolatban állt azokkal az egészségügyi intézményekkel, amelyeknek a vizsgált közbeszerzési eljárás során szállított. A beszállítói jogviszony a tendert követően is megmaradt ezekkel az intézményekkel, akik a tender során alkalmazott árakat utólag is olyannyira pozitívan értékelték, hogy az egy éves tender időszak lejártát követően is kérték ezen árak változatlan fenntartását. Sőt, a fentiekén túlmenően volt olyan egészségügyi intézmény is, amely a tenderes konstrukcióhoz csatlakoz-

ni kívánt, és kérte ezeknek az áraknak a beállítását a maga számára. A kérelmező álláspontja szerint ez is olyan körülmény volt, amely azt támasztja alá, hogy a tenderrel összefüggésben nem lehetett kára az egészségügyi intézményeknek.

A kérelmező álláspontja szerint a Tptv. 88/D. § (4) bekezdésében foglalt kárvédelem ellenére a GVH határozatában foglalt versenyjogi jogsértéssel a kérelmező nem okozott kárt, a károkozás hiányára nézve az előbbieken bemutatott okfejtést kérte a kárvédelem megdöntéseként értékelni.

A kérelmező álláspontja szerint a fentieket támasztotta alá továbbá az is, hogy az érintett egészségügyi intézmények részéről az öntisztázási kérelem benyújtásának napjáig nem merült fel olyan igény, amely szerint a tender keretében szállított gyógyszerek árazása kapcsán kár érte volna őket, illetőleg kártérítési igénnyel egyetlen egészségügyi intézmény sem jelentkezett.

A kérelmező nyilatkozata szerint a fentiek ellenére elkülönítette gazdálkodásában a Tptv. 88/G. § (6) bekezdésében foglalt védelem alapján kiszámított összeget arra az esetre, ha valamely érintett egészségügyi intézmény mégis kártérítési igénnyel állna elő, vezérigazgatója pedig – mint egyszemélyi felelős vezető – formális vezetői döntést hozott arról, hogy a kérelmező az esetleges kárigényeket elbírálja és a bírálat eredményétől függően azokat kifizeti. A fentiekben hivatkozott döntések végrehajtásaként, azaz az esetleges kárigények teljesítése érdekében a kérelmező kialakította azt a belső eljárásrendet, amely az igények beérkezését követően, azok elbírálására és kifizetésére szolgál. Az eljárásrendet egy vezérigazgatói utasítás fektette le írásban.

A kérelmező elsősorban azt igyekezett igazolni, hogy nem okozott kárt, tette ezt a GVH határozatának egyes pontjaira való hivatkozással. A Hatóság álláspontja szerint ezek a hivatkozások – azaz a tender vélt sikeressége, illetve az, hogy az eljárás alá vontak könyvvizsgáló által hitelesített adatszolgáltatása szerint kifejezetten az ajánlatkérő tendere szerinti szerződés keretében elért tényleges forgalmuk összességében több száz millió forinttal kevesebb volt, mint az aláírt keretszerződésben rögzített érték – nem elegendők a Tptv. 88/D. § (4) bekezdése szerinti kárvédelem megdöntésére. A kérelmező azon érvelése sem fogadható el a károkozás hiányára nézve, miszerint az érintett egészségügyi intézmények részéről a megbízhatóság megállapítása iránti kérelem benyújtásának napjáig nem merült fel olyan igény, a-

mely szerint a tender keretében szállított gyógyszerek árazása kapcsán kár érte volna őket, illetőleg kártérítési igénnyel egyetlen egészségügyi intézmény sem jelentkezett, mivel a kérelmező semmivel sem igazolta ezt az állítását (pl. hogy e körben nyilatkozattételre hívta volna fel az érintetteket).

A Hatóság megkereste az érintetteket, amelynek keretében az egyik érintett intézmény kárigényt fogalmazott meg a kérelmezővel szemben. Mindezekre figyelemmel a Hatóság semmilyen körülmények között sem tekintette úgy, hogy a kérelmező a kárvédelmet megdöntötte volna.

A fentebb hivatkozott vezérigazgatói utasításnak mint intézkedésnek pusztán a tervezetét mutatta be a kérelmező a megbízhatóság megállapítása iránti kérelem mellékleteként. Az azonban nem volt aláírva és a kérelmező által a kérelemben hivatkozott azonosító számot is nélkülözte, így nem volt igazolható, hogy ténylegesen kiadásra került. Az pedig végképp nem volt alátámasztható, hogy az esetleges károsultak tudomást szereztek volna róla.

Így a kár megtérítésére nézve semmilyen információ sem került a Hatóság birtokába, míg a megtérítésre való kötelezettségvállalás tekintetében a kérelmező által bemutatott intézkedés nem volt elfogadható.

A jelenlegi szakcikkben ismertetett *hetedik jogeset* is alapvetően a GVH versenyfelügyeleti eljárásain alapul. A GVH – ugyanabban az évben – két esetben, két különböző határozatában kétszer versenyfelügyeleti bírság megfizetésére kötelezte a kérelmezőt. Az első esetben villamos mérőhelyi szolgáltatásokkal kapcsolatos közbeszerzési tender egyes részeinek felosztására, illetve azok árainak meghatározása révén megvalósuló, versenykorlátozó célú jogsértésre tekintettel. Valamint a második esetben tekintettel arra, hogy – többek között – a kérelmező olyan, a piaci felosztásra irányuló egyeztetéseket folytatott, amelynek keretében meghatározták az elektromos közmű, illetve egyéb villamos hálózatok, rendszerek tervezésére, kivitelezésére és az azokhoz kapcsolódó munkálatokra vonatkozó versenyeztetési eljárások kapcsán tanúsítandó ajánlatadói magatartásokat, a nyertes vállalkozások körét, valamint az ajánlati árakat.

A kérelmező előadta, hogy a versenyfelügyeleti eljárásra okot adó jogellenes magatartás következtében feléje nem érkezett károsulttól megkeresés. A kérelmező szerint a Kbt. 188. § (2) bekezdés a) pontjával kapcsolatos

hatósági álláspont alapján, ha a károsult nem tesz kifejezett nyilatkozatot arra nézve, hogy őt kár érte, akkor károkozásról nem beszélhetünk. A kérelmező kifejezetten hangsúlyozta, hogy a fentebb már említett versenyhivatali határozatok sem állapítottak meg károkozást.

A kérelmező az esetleges károsultaktól érkező kárigény kielégítésére létrehozott egy elkülönített számlát, amelyen elhelyezett egy adott összeget annak érdekében, hogy az esetleges későbbi kártérítési kötelezettségének megfelelően eleget tudjon tenni. A kérelmező a jogerős határozatokban megállapított bírság- és járulékösszegeket megfizette.

A kérelmező hiánypótlásában előadta, hogy a kizárását megalapozó fenti határozatokban nevesített jogsértésnek nincs árfelhajtó jellege, a kartellezés piacfelosztásra irányult, így a kár mértéke nem megállapítható. Tehát ennek bizonyítása a kérelmezőtől nem elvárható, ennek ellenére amennyiben a kérelmezőhöz igazolt kárigény bejelentése érkezik és az elkülönített összeg nem fedezné a beérkezett, igazolt kárigények kielégítését, úgy a kérelmező vállalta ezen elkülönített összeg bővítését, annak érdekében, hogy a kártérítési igényeket kielégítse.

Továbbá a kérelmező tájékoztatást adott arról, hogy a honlapján elhelyezett egy mindenki számára hozzáférhető hirdetményt, annak érdekében, hogy az általa elkövetett jogsértés esetleges károsultja tudomást szerezzen az elkülönített összegről és lehetősége legyen a kárigényét érvényesíteni.

A Hatóság megállapította, hogy a kár bekövetkezése szempontjából nincs relevanciája annak, hogy a kérelmezővel szemben eddig egyetlen károsult sem hivatkozott károkozásra. A kérelmező kijelentése, miszerint „a Kbt. 188. § (2) bekezdés a) pontjával kapcsolatos hatósági álláspont alapján, ha károsult nem tesz kifejezett nyilatkozatot arra nézve, hogy őt kár érte, akkor károkozásról nem beszélhetünk”, a Hatóság számára nem volt értelmezhető, mivel a Hatóság – olyan ügyekben, ahol kárvélelem áll fenn – sohasem kötötte a károkozás hiányát károsulti nyilatkozat hiányához. A kérelmező így nem tudta igazolni, hogy a jogsértő magatartása nem okozott kárt.

A kár megtérítésére vállalt kérelmezői kötelezettségvállalás vonatkozásában a kérelmező nem indokolta, hogy miért csak az adott mértékű összeget különítette el erre a célra, holott a Tpv. 88/G. § (6) bekezdése szerint

a kartellel okozott versenyjogi jogsértés esetén az ellenkező bizonyításáig vélelmezni kell, hogy a versenyjogi jogsértés a jogsértő vállalkozás által alkalmazott árat tíz százaléknyi mértékben befolyásolta. E körben a Hatóság megjegyezte, hogy egy, a GVH által szintén elmarasztalt gazdasági szereplő a Kbt. 188. § (2) bekezdés a) pontja szerinti intézkedések körében az egyes érintett tenderek ajánlatkérőinek felajánlott kártérítés összegét a Tpv. 88/G. § (6) bekezdése szerinti tíz százalékos kárátalányban határozta meg. A Tpv. 88/G. § (6) bekezdése világosan tartalmazza, hogy kartell esetén pontosan mekkora kárigénnyel kell számolni, ennél fogva elfogadhatatlan a kérelmezőnek az az érvelése, hogy a kár mértékének meghatározása tőle nem volt elvárható.

A fentiekre tekintettel a Hatóság megállapította, hogy a kérelmező nem tudta megfelelően igazolni a Kbt. 188. § (2) bekezdés a) pontja szerinti feltételek fennállását.

Összegezés

A megbízhatóság megállapítása iránti elutasított kérelmekről szóló cikksorozat jelenlegi részében ismertetett jogesetek alapján – a reparációhoz kapcsolódó feltétel vonatkozásában – megállapítható, hogy a kérelmezők nem támaszkodhatnak önmagában, bármilyen további vizsgálat nélkül az egyéb hatóságok vagy ajánlatkérők által hozott döntések indoklásában található megállapításokra. Egy a reparációhoz hasonlóan – az egyéb feltételek viszonylatában – egyszerűbbnek tűnő feltétel igazolása körében is a kérelmezőknek tekintettel kell lenniük arra, hogy a Hatóság egy önálló vizsgálatot folytat le és főszabály szerint más állami szervezetek vagy ajánlatkérők döntései nem kötik az öntisztázási eljárások során – természetesen ez nem jelenti azt, hogy bármely releváns körülmény indokolás nélkül figyelmen kívül hagyható lenne.

Az előzőekben ismertetett jogesetek alapján látható, hogy a kizárások alapjául szolgáló határozatok, vagy döntések nem értelmezhetők tágan. A Hatóság elsődlegesen a tárgyi döntések alapjául szolgáló tényeket veszi figyelembe és azok alapján von le következtetéseket az öntisztázási eljárások keretében. Mielőtt bármilyen megállapításokat lehetne levonni a kizárás alapjául szolgáló hatósági vagy ajánlatkérői döntésből vagy magatartásból, fontos kitérni arra, hogy milyen információk birtokában volt/lehetett az ilyen döntéseket meghozó szervezet.

Továbbá itt megjegyezhető, hogy általánosságban nem zárható ki egy döntéselőkészítő irat, vagy egy formális

tervezet figyelembe vehetősége egy öntisztázási eljárás során, ugyanakkor az ahhoz kapcsolt bizonyító erő jelentős mértékben eltérhet egy – főszabály szerint figyelembe veendő – ténylegesen meghozott és végrehajtott kérelmezői intézkedés bizonyító erejétől.

A másodikként ismertetett jogeset jól demonstrálja, hogy a felek között megvalósult elszámolásból még nem feltétlenül következik, hogy károkozás sem történt. Továbbá elengedhetetlen a releváns határozatok részletes, szó szerinti elemzése, az ok-okozati összefüggések figyelembe vétele. Például a fentebb ismertetett harmadik jogesetben a GVH versenytanácsa nem állította, hogy a vizsgált magatartásoknak ne lett volna kedvezőtlen hatása, pusztán annyit tett, hogy azt a jogsértés megállapítása, valamint a bírságkalkuláció során nem vette figyelembe. Az, hogy a versenytanács például nem vizsgálta a piaci viszonyokat, nem feltétlenül abból következik, hogy nem történt károkozás.

Továbbá a hatodikként ismertetett jogeset alapján, a kárvélelem vonatkozásában ki lehet emelni, hogy egy

közbeszerzési eljárás vélt sikeressége, illetve az, hogy az eljárás alá vontak könyvvizsgáló által hitelesített adat-szolgáltatása szerint kifejezetten az ajánlatkérő közbeszerzési eljárása szerinti szerződés keretében elért tényleges forgalmuk összességében több száz millió forinttal kevesebb volt, mint az aláírt keretszerződésben rögzített érték, önmagában nem elegendő a kárvélelem megdöntéséhez.

A Hatóság gyakorlata szerint az ellenkező bizonyításáig vélelmezni kell, hogy a jogsértés kárt okozott, ha a versenyjogi jogsértés kartellt valósított meg. A Hatóság a kárvélelem vonatkozásában a hazai jogszabályi környezetet szigorúan vizsgálja. Amennyiben jelentős számú személy károsult egy jogsértés következtében, – a fentebb ismertetett ötödik jogeset alapján – abban az esetben sem lehet eltekinteni a reparáció feltételének teljeskörű igazolásától.

A közbeszerzési törvény 2023. év végi módosításai a 2023. évi CXVII. törvény alapján

Amendments of the Hungarian Public Procurement Act from the end of 2023 - according to the Act CXVII of 2023

Dr. Várhomoki-Molnár Márta PhD

DOI: 10.37371/KEP.2024.2.4

Címszavak: *törvénymódosítás, jogorvoslati díj, közbeszerzési kötelezettség, a közbeszerzési dokumentumok módosítása, bírálat, összegezés, dinamikus beszerzési rendsze*

Absztrakt

Az Országgyűlés 2023. december 13-án fogadta el az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény és a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLIII. törvény módosításáról szóló 2023. évi CXVII. törvényt. Jelen cikk a módosító törvény változásait ismerteti, kitérve azok háttérére és a főbb értelmezési kérdésekre.

Abstract

On 13 December 2023, the Parliament adopted Act CXVII of 2023 amending Act XCIII of 1990 on Fees and Act CXLIII of 2015 on Public Procurement. This article presents the changes introduced by the amending law, explaining their background and the main issues of interpretation.

A Magyar Közlöny 2023. december 23-i számában hirdették ki az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény és a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLIII. törvény módosításáról szóló 2023. évi CXVII. törvényt (a továbbiakban: módosító törvény). Az elmúlt években – alapvetően a Magyarországgal szemben zajló ún. kondicionalitási eljárás kapcsán¹ – több olyan mechanizmus jött létre, amelyek intézkedési tervet vagy javaslatokat, ajánlásokat fogalmaznak meg a közbeszerzési jogalkotás és jogalkalmazás számára és amelyek így a közbeszerzésekről szóló 2015. évi törvény (a továbbiakban: Kbt.) módosításában is éreztetik hatásukat. A törvényjavaslat előterjesztői indokolása a módosítás előzményei között megemlíti az 1118/2023. (III.31.) Korm. határozatot a közbeszerzésekben a verseny szintjének növelését célzó intézkedésekről (2023-2026) szóló cselekvési tervről, amely 2023 tavaszán előirányozta a jogorvoslati díjak szabályainak felülvizsgálatát. A jogorvoslati díjak változása és egyes más elemei a módosításnak az Integritás Hatóság 2023. évben kiadott Éves Elemző Integritásjelentésében foglaltakra² és az európai

uniós költségvetési források felhasználásának ellenőrzéséről szóló 2022. évi XXVII. törvény által létrehozott Korrupcióellenes Munkacsoport javaslataira³ is reflektálnak. A módosításnak ugyanakkor számos olyan eleme is van, amely nem kapcsolódik az előbbi javaslatokhoz, hanem általában az eljárások rugalmasságának és hatékonyságának növelését, a jogalkalmazás során felmerült problémák kezelését szolgálja. A Parlament által elfogadott egyes új rendelkezések pedig a közbeszerzési kötelezettség hatályát is megváltoztatják.

A módosító törvény rendelkezéseinek legnagyobb része 2024. február 1-jén lép hatályba.

A jogorvoslati díjak változása

A Közbeszerzési Döntőbizottság eljárásáért fizetendő igazgatási szolgáltatási díjak (a továbbiakban: jogorvoslati díjak) szabályozása a módosítással egészében törvényi szintre kerül, a módosító törvény hatályon kívül helyezi a Közbeszerzési Döntőbizottság eljárásáért fizetendő igazgatási szolgáltatási díjról szóló 45/2015. (XI. 2.) MvM rendeletet. A törvénybe foglalt

¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/2092 Rendelete szerinti eljárás.

² Integritás Hatóság: Éves Elemző Integritásjelentés 2022. Budapest, 2023. június. Elérhető: <https://integritashatosag.hu/publikaciok/jelentesek/> (2024. január 11.).

³ A Korrupcióellenes Munkacsoport 2022. évre vonatkozó jelentése. Budapest, 2023. március. Elérhető: <https://kemcs.hu/jelentesek/> (2024. január 11.).

szabályozás csökkenti a díjak mértékét, elsősorban az eljárást megindító közbeszerzési dokumentumok megatámadása esetén. A jogorvoslati díjak szabályozásának alapkonceptiója alapvetően változatlan marad: a díj továbbra is a becsült értékhez képest arányos mértékben kerül meghatározásra, egy minimum összegtől a maximum összeg eléréséig, megmarad a díj általános 0,5%-os mértéke és a 300 ezer forintos díjminimum,⁴ a korábbiakkal azonos módon növekszik a díj a kérelmi elemek számának növekedésével és változatlan marad a költségviselés módja is, azaz sikeres jogorvoslat esetén – az alapos és alaptalan kérelmi elemek arányában – a kérelmezőnek visszajár a 300 ezer forintot meghaladó része a befizetett díjnak. Figyelembe véve, hogy a 0,5%-os díjmérték mellett a háromszázezer forintos minimum díjat 60 millió forint becsült értékű közbeszerzéseknél lehet megállapítani, 60 millió forint becsült értékig gyakorlatilag a díjminimum egyúttal egy átalány díjmértékként érvényesül.

A jogorvoslati díjak csökkentése egyrészt azért valósul meg, hogy a módosító törvény az ajánlati, ajánlat-tételi vagy részvételi felhívás, a közbeszerzési dokumentumok, illetve ezek módosításának jogsértő volta miatt indult jogorvoslati eljárásban a díjakat az általános díjmértéknél 50%-kal alacsonyabban határozza meg (a minimális díj fenntartása mellett). A közbeszerzési dokumentumokkal kapcsolatos jogorvoslati feltételeinek könnyítése hivatott elősegíteni, hogy a gazdasági szereplők hatékonyabban tudjanak fellépni a versenyt korlátozó ajánlatkérői kiírásokkal szemben. Másrészt csökkennek a jogorvoslati díjak megállapítható legmagasabb összegei: az uniós értékhatárt elérő közbeszerzések esetén 30%-os mértékben, 25 millió forintról 17,5 millió forintra, míg az uniós értékhatár alatti közbeszerzések esetén 6 millióról 5 millió forintra változik a díj maximális mértéke.

A módosító törvény előkészítése lehetőséget adhatott volna a jogorvoslati díjak rendszerének teljes átalakítására is, a módosító törvény javaslatának indokolása szerint azonban a korábbi szabályozási koncepció megtartását a következő jogpolitikai megfontolások indo-

kolták: „A jogorvoslati díjak mértékének meghatározása során a jogalkotó figyelembe vette egyrészt, hogy azok mértéke hivatott garantálni, hogy csak indokolt esetben kezdeményezzen valaki jogorvoslati eljárást, másrészt az arra vonatkozó általános elvárás, hogy minél szélesebb körben fontos biztosítani a jogellenes ajánlatkérői magatartásokkal szembeni fellépést. (...) A szabályozás során figyelembe veendő érdekek a jogorvoslati díjak becsült értékhez igazodó, arányos meghatározását indokolják. Figyelembe kell venni, hogy uniós értékhatár felett az eljárások értékében nagyon nagy különbségek lehetnek, ezért nem lehetséges olyan egységes átalány díjmérték meghatározása, amely a figyelembe veendő jogpolitikai szempontoknak egyaránt megfelelné. Lényeges, hogy a hatályos szabályok szerinti 0,5 %-os mérték a kisebb értékű eljárásoknál jelenleg sem magas, a jogorvoslati díj csak a nagyértékű eljárásoknál emelkedik olyan magasra, amelynek csökkentése szükséges. A törvényjavaslat megtartja a díj megállapításának azt az elemét, hogy a jogorvoslati díj bizonyos mértékben a kérelmi elemek számához igazodik. Ennek célja annak ösztönzése, hogy a kérelmezők csak azoknak a szabályoknak a megsértésére hivatkozzanak, amelyeket ténylegesen megapozottnak látnak, illetve a hatályos díjstruktúra bevezetését megelőzően tapasztalt visszaélészerű gyakorlatok megakadályozása indokolja ennek a szabályozási megoldásnak a fenntartását.”

Indokolt lesz a jövőben nyomon követni, hogy az így kialakult díjmértékek mennyiben segítik elő a versenytársak aktívabb fellépését a versenyt korlátozó vagy más módon jogszerűtlen gyakorlatokkal szemben. A közbeszerzések hatékonyságát és költséghatékonyágát mérő teljesítménymérési keretrendszer ennek követésére lehetőséget ad majd.⁵ A keretrendszer eddigi eredményei ugyanakkor arra is rámutattak, hogy egy olyan helyzetben, amikor a közbeszerzések szereplői jogsértést észlelnek egy eljárásban, a jogorvoslat indításának akadályai között a jogorvoslati díjon felül – amely kétségtelenül jelentős tényező – más tényezők is fontos szerepet játszanak. A keretrendszer keretében végzett kérdőíves felmérés eredményei alapján jelentős vissza-

⁴ E tekintetben a szabályozás inkoherens volt, mivel a 45/2015. (XI. 2.) MvM rendelet kétszázézer forintos díjminimumról szólt, a Kbt. azonban háromszázézer forintos díjminimumot tartalmazott, a döntőbizottsági gyakorlat pedig a törvényi szabályokat tekintette irányadónak.

⁵ A közbeszerzések hatékonyságát és költséghatékonyágát értékelő teljesítménymérési keretrendszer leírását lásd: <https://ekr.gov.hu/portal/hirek/8798747522392> (2023.12.28.).

tartó erőt képvisel az ajánlatkérővel való hosszabb távú konfliktus kialakulásának elkerülése és a jogorvoslat kiemenetelével kapcsolatos bizonytalanság.⁶

A közbeszerzési perekben fizetendő illeték megállapítása

A módosító törvény megváltoztatja a Közbeszerzési Döntőbizottság döntéseivel szembeni közigazgatási perben fizetendő illeték megállapításának szabályait az egységes jogalkalmazási gyakorlat megteremtése érdekében. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) korábbi 45/A. § (2) bekezdése alapján az illeték mértékét közbeszerzési ügyekben a polgári perre irányadó szabályok szerint, a pertárgy értéke alapján kellett megállapítani. Ezzel kapcsolatban az Integritás Hatóság Éves Elemző Integritásjelentése rámutatott, hogy a joggyakorlatban a pertárgy értékének megállapítása különbözőképpen történhet, előfordul a pertárgy értékének a közbeszerzés becsült értéke vagy a kiszabott bírság összege alapján történő megállapítása, sok esetben pedig a bíróság a meg nem állapítható pertárgy értékre irányadó szabályokat alkalmazza. A módosítással az illeték mértékére az Itv. 45/A. § (1) bekezdése alapján a közigazgatási perekben irányadó mérték lesz egységesen alkalmazandó, amely alacsony, jelenleg 30 ezer forintos illeték megfizetése mellett teszi lehetővé a bírósági jogorvoslat igénybevételét.

A Kbt. hatályát érintő módosítások

A Kbt. személyi hatályát érintő módosítás, hogy a módosító törvény ismételten létrehozza a Kbt. 5. § (3) bekezdésében a támogatás alapján fennálló ajánlatkérői minőség egy új esetét. A módosító törvénnyel bevezetett új Kbt. 5. § (3) bekezdés szerint a Kbt. 5. § (2) bekezdésben foglaltak mellett⁷ a támogatásból megvalósuló beszerzés vonatkozásában közbeszerzési eljárás lefolytatására kötelezett az a klasszikus ajánlatkérőnek

egyébként nem minősülő szervezet is, amelynek a nemzeti közbeszerzési értékhatárokat elérő vagy meghaladó becsült értékű szolgáltatásmegrendelését közvetlenül – a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz kivételével – az Európai Unióból származó forrásból finanszírozzák.

Sokan emlékezhetnek rá, hogy a Kbt. korábbi 5. § (3) bekezdését, amely más módon, de szintén az uniós irányelvi elvárásokon túlmenő követelményt szabott a támogatásban részesülő szervezetek közbeszerzésre kötelezését illetően, a jogalkotó végül többszöri módosítás után 2020. február 1-től az adminisztratív terhek csökkentésének céljával⁸ hatályon kívül helyezte. A mostani új szabály – amely a korábbinál feltételezhetően kisebb körét érinti a beszerzéseknek – egy képviselői módosító javaslat eredményeként került a módosító törvény szövegébe. A képviselői módosító javaslat indoklása szerint a módosítás célja, hogy az Európai Unióból származó források felhasználása teljes mértékben átlátható legyen. A bevezetett új szabály a „közvetlenül az Európai Unióból származó forrásból” finanszírozott szolgáltatásmegrendelésekre vonatkozik, nem határozza meg ugyanakkor az idézett fordulat jelentését. Az uniós költségvetési rendelet⁹ 62. cikke a „közvetlen irányítás” fogalmát használja az uniós költségvetés tekintetében, mint az egyik lehetséges költségvetés-végrehajtási módszer. Amennyiben ezt a fogalmat vesszük alapul az értelmezéshez, akkor – figyelemmel arra, hogy a törvény szövege az RRF forrásait kifejezetten kivételként nevezi meg – alapvetően a közvetlenül az uniós szervek által odaítélt és menedzselte források felhasználását érinti az új közbeszerzési kötelezettség bevezetése. Az új szabály kizárólag szolgáltatások megrendelését vonja közbeszerzési kötelezettség alá, a szabály címzettjei tekintetében pedig „szervezet”-ekre utal, így feltehetőleg természetes személyek nem válhatnak ezen szabály révén ajánlat-

⁶ Miniszterelnökség: A közbeszerzések hatékonyságát és költséghatékonyságát értékelő teljesítménymérési keretrendszer eredményei 2019-2022., 2023. február 28. 25. oldal. Elérhető: <https://ekr.gov.hu/portal/hirek/8798092096856> (2024. január 11.).

⁷ A Kbt. 5. § (2) bekezdése egyes, támogatásból megvalósuló építési beruházások és hozzájuk kapcsolódó szolgáltatások tekintetében rendelkezik közbeszerzési kötelezettségről, amennyiben a támogatás intenzitása eléri az 50%-ot vagy az uniós értékhatár alatti beszerzések esetében a 75 %-ot.

⁸ Indokolás a közbeszerzésekre vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló 2019. évi CXX. törvényhez.

⁹ Az Unió általános költségvetésére alkalmazandó pénzügyi szabályokról, az 1296/2013/EU, az 1301/2013/EU, az 1303/2013/EU, az 1304/2013/EU, az 1309/2013/EU, az 1316/2013/EU, a 223/2014/EU és a 283/2014/EU rendelet és az 541/2014/EU határozat módosításáról, valamint a 966/2012/EU, Euratom rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2018/1046 (2018. július 18.) európai parlamenti és tanácsi rendelet.

kérővé, kizárólag magyarországi jogi személyek. A szabály nem határozza meg, hogy egy szolgáltatás milyen támogatási intenzitástól tekinthető közvetlenül uniós forrásból finanszírozottnak, amely így értelmezési kérdést vet fel. A Kbt. 5. § (2) bekezdése a Kbt. szerinti ajánlatkérők által támogatott beszerzéseknél – kizárólag az ott meghatározott beszerzési tárgyaknál – uniós értékhatártól 50%-os, nemzeti értékhatártól 75 %-os támogatási intenzitáshoz köti a közbeszerzési kötelezettséget. Mivel az 5. § (3) bekezdése nem határozza meg a támogatási intenzitást, az arányosság alapelvével összhangban történő értelmezés alapján itt is felmerülhet, hogy többségi finanszírozás esetén valósul meg a finanszírozás feltétele, de irányadó joggyakorlat hiányában egy ilyen értelmezés egyelőre nem erősíthető meg és feltehetően túlzott kockázatot hordozna az érintettek számára. Érdemesebb lehet ezért kisebb támogatási intenzitás mellett is támogatásból finanszírozottnak tekinteni a beszerzést.

A Kbt. hatályát érintő további módosítások a tárgyi hatály alól nemzeti eljárásrendben érvényesülő, az uniós közbeszerzési értékhatárig alkalmazható kivételek bővülését érintik. Minden ajánlatkérőt érintő módosítás, hogy a Kbt. 111. § d) pontja alapján tizennyolcra hárommillió forintra emelkedik az az értékhatár, amely alatt nem kell közbeszerzési eljárást lefolytatni a 3. melléklet szerinti szolgáltatások beszerzésekor. A 3. melléklet szerinti szolgáltatások (mint például az oktatási, szociális és egészségügyi szolgáltatások) sajátosságaira tekintettel e szolgáltatások beszerzésére az uniós szintű szabályozás is számos könnyítést határoz meg: magasabb az uniós közbeszerzési értékhatár és a beszerzések lefolytatására az alapelvek érvényesülése mellett nemzeti szabályok alkalmazhatóak. A nemzeti szabályozás a Kbt. 111. § d) pontja szerinti szabállyal gyakorlatilag egy magasabb nemzeti közbeszerzési értékhatárt húz ezen szolgáltatások beszerzésére vonatkozóan, amellet, hogy a Kbt. 111. § további pontjai számos esetben egészen az uniós értékhatár eléréséig kivételt tesznek lehetővé egyes 3. melléklet szerinti szolgáltatások beszerzésekor.

A Kbt. 111. § h) pontja a szárazföldi, vízi vagy légi személyszállításokhoz kapcsolódó menetjegyek és bérletek beszerzését teszi lehetővé uniós értékhatárig közbe-

szerezés nélkül. Ez esetben a szolgáltatások speciális jellege és az ezen a területen fennálló korlátozott verseny indokolja a kivételt. A menetjegyek tekintetében e kivétel már 2023 augusztusától alkalmazható volt az egyes közbeszerzési szabályoknak a veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról, valamint az ezzel összefüggő rendelkezések módosításáról szóló 330/2023. (VII. 19.) Korm. rendelet alapján. A kivétel törvénybe kerülésével egyúttal az említett Korm. rendelet hatályát veszti.

A Kbt. 111. § m) pontjának bővülése egyes közszolgáltató ajánlatkérőket érint. A nemzetközi kereskedelmi repülőtér üzemeltetőjének beszerzései mellett mentesülnek a közbeszerzés alól a gáz-, hő- és villamos energia ágazat ajánlatkérői a megújuló technológiák alkalmazásával megvalósuló villamos energia termelését közvetlenül szolgáló beszerzésekkor.

A közbeszerzési dokumentumok módosítására vonatkozó szabály felülvizsgálata

A módosító törvény újraszabályozza a Kbt. 55. § (6) bekezdését, amely a közbeszerzési dokumentumok módosítási lehetőségének korlátját jelöli ki. Az új megfogalmazás szerint „a felhívás és az egyéb közbeszerzési dokumentumok módosítása nem eredményezheti a közbeszerzési eljárással vagy a megkötendő szerződéssel összefüggő feltételek olyan módosítását, ahol az új feltételek ismerete alapvetően befolyásolhatta volna az adott közbeszerzési eljárás iránt érdeklődő gazdasági szereplők körét.” Látható, hogy az új szöveg nem szűkíti le a beszerzés tárgyára vagy a szerződés feltételeire vonatkozó előírásokra azoknak az elemeknek a körét, amelyek változását a Kbt. 55. § (6) bekezdése szerint vizsgálni kell. Bármely elem változását az itt meghatározott, az uniós jogban kialakult mérce szerint kell vizsgálni. Ezzel függ össze, hogy a jogszabályi szöveg a továbbiakban nem emeli ki kifejezetten azt az esetet, amikor a tárgy változása miatt az alkalmassági követelményeket kevésbé szigorúan kellett volna meghatározni – ez az eset is az általános szabály szerint vizsgálandó.

A jogalkotói indokolás szerint a módosítás célja a szabálynak az uniós jogi követelményekhez – így különösen a C-298/15. számú, Borta ügyben hozott íté-

letből¹⁰ és a 2014/24/EU irányelv 81. preambulum-bekezdéséből következő értelmezéshez – való közelítése. Az indokolás kifejezi, hogy az uniós jogból a jogalkotó egy rugalmasabb értelmezést tart levezethetőnek, amely szerint azt, hogy egy változás befolyásolhatta-e az érdeklődő gazdasági szereplők körét, nem egyetlen gazdasági szereplő szemszögéből, hanem egy, az adott piac jellemzőit figyelembe vevő, objektív mércé szerint kell megítélni. Önmagában tehát az, hogy például valamely alkalmassági követelmény feltételeinek minimális kiigazítása egyetlen gazdasági szereplő számára elhárítja az eljárásban való részvétel akadályát, nem feltétlenül jelent olyan lényeges változást, amely alapvetően befolyásolhatta az érdeklődők körét és ezért nem lenne megengedett. Nem célja ugyanis a szabályozásnak, hogy megakadályozzon olyan kisebb módosításokat, amelyek – akár a gazdasági szereplők tájékoztatáskérését vagy előzetes vitarendezését követően – az egyenlő bánásmód elvének érvényesülését segítik.

A Kbt. 55. § (6) bekezdésének egyedi ügyekben való alkalmazása így is mérlegelést igényel majd, hiszen bármely változtatás járhat potenciálisan hatással az eljárás iránt érdeklődőkre, amelynek a fentiek szerinti jelentőségét kell figyelembe venni. Érdemes felidézni, hogy a Kbt. 55. § (6) bekezdésének a célja, hogy az alapelvek érvényesülése érdekében korlátozza azt, hogy a közbeszerzési dokumentumok módosítása mikor lehetséges. A közbeszerzési dokumentumok módosítását jelentőségük szerint a Kbt. szabályozása alapján három kategóriába lehet sorolni. Előfordulhat, hogy egy kisebb pontosítás, javítás kapcsán nem szükséges meghosszabbítani az ajánlattételi határidőt sem, mert a változás nem befolyásolja azt, hogy az ajánlattevők a rendelkezésre álló időben egyenlő eséllyel, megfelelően kidolgozott ajánlatot tudnak tenni. A Kbt. ezt nevezi a közbeszerzési dokumentumok „nem jelentős” módosításának [Kbt. 52. § (5) bekezdés]. Amennyiben nem ez a helyzet, de a módosítás megengedhető, akkor az ajánlattételi határidőt meg kell hosszabbítani. A harmadik kategóriába a Kbt. 55. § (6) bekezdésének feltételrendszerébe ütköző módosítások tartoznak, amikor olyan jelentőségű a verseny szempontjából egy változtatás, hogy annak a közbeszerzési dokumentumok módosításával történő

kezelése sértené az egyenlő bánásmód elvét, ezért nem megengedett és az adott változtatás csak új közbeszerzési eljárás indításával kezelhető. Az utóbbi két kategóriát határolja el a Kbt. 55. § (6) bekezdése, amelynek értelmezéséhez a jogalkotói indokoláson túl a már hivatkozott, Borta ügyben született uniós bírósági ítélet nyújthat segítséget. Az ítélet alapjául szolgáló esetben egy litván építési beruházásban az ajánlatkérő referencia alkalmassági követelményt írt elő, amely szerint az ajánlattevőknek az elmúlt öt évből összesen ötmillió litván litas értékű kikötői rakpart építési munkák elvégzését kellett igazolni. A dokumentáció rendelkezett arról, hogy közös ajánlat benyújtása esetén vagy a közös ajánlattevőknek együttesen vagy közülük az egyiknek kell megfelelnie az előírt követelménynek. Az eljárás során az ajánlatkérő az ajánlattételi határidőt megelőzően, az Unió hivatalos lapjában történt közzététellel és az ajánlattételi határidő meghosszabbítása mellett úgy egészítette ki a közös ajánlattevők alkalmasságának igazolására vonatkozó szabályokat, hogy előírta: az egyes ajánlattevők a munkák azon részével arányosan vehetnek részt az alkalmasság igazolásában, amelyet az együttműködési megállapodásuk értelmében maguk kötelesek elvégezni, és amelyet a szerződés odaítélése esetén ténylegesen elvégeznek majd. Az előzetes döntéshozatali ügyben az említett módosítások megengedhetősége kapcsán a Bíróság azt az elvi iránymutatást adta a nemzeti bíróság számára, hogy az egyszerű pontosításokon és a nyilvánvaló tévedések javításán túl megengedhető lehet a dokumentáció más módosítása is, így különösen a szakmai alkalmasság együttes igazolásának feltételeit érintően, ha tiszteletben tartják a diszkrimináció tilalma és az egyenlő bánásmód alapelveit, valamint az átláthatóságra vonatkozó kötelezettséget. Az ítélet szerint „E követelmény először is azt jelenti, hogy az érintett módosítások, noha jelentősek lehetnek, nem lehetnek annyira lényegesek, hogy felkeltsék olyan potenciális ajánlattevők figyelmét, akik e módosítások hiányában nem tudnának ajánlatot benyújtani. Erről lehet szó különösen akkor, ha a módosítások a szerződés jellegét az eredetileg megfogalmazott szerződéshez képest érzékelhetően megváltoztatják. Másodsor az említett követelmény értelmében e módosításokat úgy kell megfelelően nyilvánosságra

¹⁰ Az Európai Unió Bíróságának C-298/15. számú, UAB "Borta" kontra VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcija ügyben 2017. április 5-én hozott ítélete. ECLI:EU:C:2017:266.

hozni, hogy minden, észszerű mértékben tájékozott, általános gondossággal eljáró potenciális ajánlattevő ugyanazon feltételek mellett és ugyanabban az időpontban szerezhessen tudomást róluk. Harmadszor ugyanezen követelmény feltételezi továbbá egyrészt azt, hogy az említett módosításokra az ajánlatoknak az ajánlattevők általi benyújtását megelőzően kerül sor, másrészt pedig azt, hogy ezen ajánlatok benyújtásának határidejét meghosszabbítják, amennyiben e módosítások jelentősek, továbbá hogy e hosszabbítás időtartama az említett módosítások jelentőségéhez igazodik, és hogy ezen időtartam elegendő ahhoz, hogy lehetővé tegye az érdekelt gazdasági szereplők számára az ajánlatuk ennek megfelelő kiigazítását.”¹¹

Az ajánlatok elbírálásáról szóló összegezés és az eredményről szóló tájékoztató részenkénti elkészítésének lehetősége

A módosító törvény alapján ha az ajánlatkérő az uniós értékhatárt elérő értékű eljárásban lehetővé tette a részekre történő ajánlattételt, az ajánlatok elbírálásáról szóló összegezést részenként is elkészítheti, valamint az eljárás eredményéről szóló tájékoztatót is közzéteheti külön az egyes részekre vonatkozóan. A jelen alcímben ismertetett szabályok az Elektronikus Közbeszerzési Rendszerben szükséges fejlesztésre tekintettel a módosító törvény más rendelkezéseinél később, 2024. április 1-jén lépnek hatályba.

Ez a lehetőség akkor lehet hasznos, ha valamelyik részben az ajánlatok bírálata elhúzódik olyan okból, amely a többi részt nem érinti, és szükség lenne arra, hogy a gyorsabban befejezhető részekhez kapcsolódó szerződéseket a többi rész bevárása nélkül megköthessék a felek. Arra eddig is volt lehetőség, hogy az eljárás eredményének megküldését követően – ha pl. jogorvoslati eljárás indult, de az csak egyes részeket érintett – a szerződéskötés egyes részeknél hamarabb megtörténhessen. Eddig azonban az összegezés csak egységes lehetett, tehát az eredmény megküldésével be kellett várni minden rész bírálatának lezárását. Ebben hoz most változást az új szabály. Az összegezés részenkénti

elkészítésével az ajánlatkérő egyelőre csak uniós értékhatártól élhet, azaz a Kbt. Második Része szerint lefolytatott eljárásban, az uniós értékhatárt elérő értékű koncessziós beszerzési eljárásban, valamint a Kbt. 3. melléklete szerinti szolgáltatások esetén az uniós értékhatárt elérő, a Kbt. Harmadik Része szerinti eljárásban. Ennek az az oka, hogy az eljárások részenkénti kezelésének megteremtése komoly átalakítást tesz szükségesé az Elektronikus Közbeszerzési Rendszerben, amely az új uniós, elektronikus hirdetményekre történő áttéréssel¹² együtt elsőként az irányelvek hatálya alá tartozó eljárásoknál valósulhat meg.

Kizárólag az ajánlat elbírálásáról szóló összegezés esetén érvényesül az új szabály, a részvételi összegezésnél nem, a többszakaszos eljárásokban tehát a részvételi szakasz tekintetében nem tette lehetővé a jogalkotó azt, hogy az eljárás különböző részei eltérő időpontban lépjenek ajánlattételi szakaszba. A törvényjavaslat indokolása szerint több rész esetén is egy közbeszerzési eljárásról van ugyanis szó és mind a jogi-alapelvei, mind az elektronikus rendszerben való megvalósítás szempontjai amellettt szólnak, hogy az eljárások bizonyos elemei egységesek maradjanak. A részek eljárási szempontból történő külön kezelése tehát továbbra is csak bizonyos elemekre terjed ki az eljárásnak és nem teremt olyan helyzetet, mintha több közbeszerzési eljárás indult volna, nincs lehetőség pl. arra sem, hogy részenként eltérő legyen az ajánlattételi határidő, csak az ajánlatok benyújtását követően válhatnak el egymástól időben az egyes eljárási részek. Az átláthatóság és a közbeszerzés egyes részeinek egymással való kapcsolata indokolja azt, hogy részenkénti összegezés esetén sem válnak el részenként a tájékoztatói kötelezettségek, azaz az összegezést nem csak az adott részben szereplő, hanem az eljárásban ajánlatot benyújtó minden ajánlattevő részére meg kell küldeni (a megküldést az elektronikus rendszer így teljesíti).

Az ajánlatok elbírálásáról szóló összegezés részenkénti elkészítésének lehetőségéhez kapcsolódik, hogy az eljárás eredményéről szóló tájékoztató is külön feladható egyes részek tekintetében, az irányelvi szabályok

¹¹ Az ítélet 74-76. pontjai.

¹² A Bizottság (EU) 2019/1780 Végrehajtási Rendelete (2019. szeptember 23.) a közbeszerzési hirdetmények közzétételére használandó hirdetményminták (e-hirdetmények) létrehozásáról és az (EU) 2015/1986 végrehajtási rendelet hatályon kívül helyezéséről 2023 október 25-től az irányelvi hirdetmények új rendszerét vezette be, amely szintén lehetővé teszi a részek külön kezelését.

szerint ugyanis ezt a tájékoztatót a szerződés megkötését követő adott időn belül fel kell adni. Az ajánlatkérő tehát az érintett eljárásokban az eljárás eredményéről szóló tájékoztatót az egyes részekre vonatkozóan külön is közzéteheti, a teljes eljárásra vagy több részre vonatkozóan pedig csak akkor tehet közzé egyetlen tájékoztatót, ha a közzétételre megküldés határidejét a tájékoztatóban érintett mindegyik rész tekintetében betartja. Ha tehát időben jelentősen eltávolodnak egymástól a szerződéskötések, több tájékoztató feladása válhat szükségessé. Mivel Magyarországon az eljárás eredményéről szóló tájékoztató kötelező hirdményellenőrzés alá esik, amelyért az ajánlatkérőknek fizetnie kell, az ajánlatkérőknek azt is mérlegelnie kell, hogy a nagyobb rugalmasság adott esetben csak többszöri díjfizetés árán gyakorolható. Valamelyest könnyít az ajánlatkérők adminisztráció okozta terhein, hogy a módosító törvény az eljárás eredményéről szóló tájékoztató feladásának határidejét három munkanapról húsz napra emeli. Ez megkönnyítheti azt is, hogy az összegezés részenkénti elkészítésekor még egyetlen tájékoztatót lehessen feladni. A határidő módosítása egységesen vonatkozik minden eljárásra, nem csak a több részből álló eljárásoknál érvényesül tehát az új határidő.

Az ajánlatok gyorsabb bírálatának ösztönzése

A módosító törvény a Kbt. 75. § (1) bekezdés c) pontjának módosításával 180 napról 150 napra csökkenti azt az időtartamot, amelyet követően az ajánlatkérő már nem fejezheti be az eljárást eredményesen, ha a legked-

vezőbb ajánlatot tett ajánlattevő ajánlatát nem tartja fenn.

A módosítás arra az általános – nem csak Magyarországon jelentkező¹³ – hatékonysági problémára reagál, hogy a közbeszerzési eljárások időtartama sok esetben elhúzódik, az eljárások időtartamán belül pedig jellemzően az ajánlattételt követő bírálat vesz igénybe hosszú időt.¹⁴ A bírálat hosszabb időtartamához különféle okok vezethetnek, nyilvánvalóan eltérő egyes közbeszerzések feltételrendszerének összetettsége, sor kerülhet a bírálat során jogorvoslatra, de bizonyára sokszor az ajánlatkérő belső eljárásrendjének bonyolultsága és a nem hatékony munkaszervezés játszik szerepet az elhúzódban. A hosszú bírálati időszak gazdasági szempontból rossz, hiszen a gazdasági szereplők beárazzák az ezzel kapcsolatos kockázatokat, idővel pedig olyan változások is bekövetkezhetnek, amelyek mellett már nem lehetséges az ajánlatban vállaltak fenntartása. A jogalkotó ezért igyekszik ösztönözni az ajánlatok gyorsabb bírálatát. 2021. február 1-jén a Kbt-nek már több olyan szabálya is hatályba lépett, amely az ajánlatkérőket a bírálat felgyorsítására igyekezett ösztönözni [Kbt. 54. § (7) bekezdés, 70. § (2a) bekezdés, 75. § (1) bekezdés c) pont].¹⁵ A közbeszerzési teljesítménymérési keretrendszer adatai szerint a bírálat időtartama a 2021-ben befejezett eljárásokban, különösen az uniós eljárásrendben csökkent a megelőző évekhez képest (a 2020. évi átlag az utolsó összegezésig 105 napról a 2021. évben 79 napra csökkent, majd 2022-ben is hasonló szinten maradt 83 nappal).¹⁶ A jogalkotó ezt is figyelembe véve a nemrégiben bevezetett, a nyertes ajánlat gazdasági

¹³ Az Európai Számvevőszék 2023-ban közzétett jelentése szerint a szerződés-odaítélési eljárások jelenleg jóval tovább tartanak, mint 10 évvel ezelőtt. Az ECA számításai szerint az uniós országokban összességében a szerződés odaítéléséig eltelt teljes döntéshozatali időszak, amely nem foglalja magában az esetleges jogorvoslatokat, a 2011. évi 62,5 napról 2021-ben 96,4 napra nőtt. Európai Számvevőszék: Különjelentés 28/2023. Közbeszerzés az Európai Unióban. A 2021. évvel záródó 10 évben csökkent a verseny a kivitelezési munkálatokra, az árukra és a szolgáltatásokra odaítélt szerződéseknél.

Elérhető: <https://www.eca.europa.eu/en/publications?ref=SR-2023-28> (2024. január 11.).

¹⁴ Ezt tükrözik az Európai Bizottság közbeszerzési indikátorai és a magyar gyakorlat tekintetében a hazai közbeszerzési teljesítménymérési keretrendszer eredményei is. A Bizottság által uniós szinten vezetett közbeszerzési teljesítménymérés adatait lásd: https://single-market-scoreboard.ec.europa.eu/business-framework-conditions/public-procurement_en (2024. január 13.). A magyar eredményekhez lásd: Miniszterelnökség: A közbeszerzések hatékonyságát és költséghatékonyságát értékelő teljesítménymérési keretrendszer eredményei 2019-2022., 2023. február 28. 34. oldal.

Elérhető: <https://ekr.gov.hu/portal/hirek/8798092096856> (2024. január 11.).

¹⁵ Az akkori módosítás mögött álló jogpolitikai megfontolásokról lásd: Dr. Soós Gábor – Dr. Várhomoki-Molnár Márta: A közbeszerzésekről szóló törvény 2020 decemberében elfogadott módosítása. Közbeszerzési Értesítő Plusz 2021/1. pp.35-51.

¹⁶ 2. melléklet a közbeszerzések hatékonyságát és költséghatékonyságát értékelő teljesítménymérési keretrendszerhez. 19. ábra. Elérhető: <https://ekr.gov.hu/portal/hirek/8798092096856> (2024. január 13.).

fenntarthatóságát alapul vevő szabályozási technika fenntartása és emellett a szabály hatékonyabbá tétele érdekében annak szigorítása mellett döntött.

A nem értékelt egységárak maximálása

A Kbt. 77. § (1) bekezdésének szövege lehetőséget teremt arra, hogy az ajánlatkérő maximálja az ajánlattevők ajánlatában megadható, az ajánlatkérő által a szerződés alapján fizetendő ellenszolgáltatást rögzítő egységárakat vagy egységköltségeket akkor is, ha azok önállóan nem kerülnek az értékelési szempontok alapján értékelésre. Ezzel összefüggésben a Kbt. 73. § (6) bekezdés c) pontja is változik, amelynek értelmében az ajánlat érvénytelen különösen akkor, ha az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban előre meghatározott egy olyan értéket (egységárat, ajánlati árat vagy költséget), amelyet meghaladó árat vagy költséget tartalmazó ajánlatot a bírálat során érvénytelenné fog nyilvánítani, és az ajánlat ezen értéket (egységárat, ajánlati árat vagy költséget) meghaladja.

A Kbt. 77. § (1) bekezdése eddig is lehetőséget adott arra, hogy az ajánlatkérő bármely értékelési szempont – így adott esetben az értékelési szempontot képező ár vagy árelemek – tekintetében meghatározzon olyan elvárást, amelynél kedvezőtlenebb az adott ajánlati elem nem lehet. Az ilyen feltétel megszegése az ajánlat érvénytelenségét eredményezte. A közbeszerzési döntőbizottsági joggyakorlat alapján az idézett szakasszal összefüggő, irányadó jogértelmezés az volt, hogy az ajánlatkérő a nem értékelt árelemek tekintetében nem határozhat meg maximális értékeket. Olyan esetekben, ahol az ajánlatkérő az uniós támogatás elszámolhatóságának feltételei miatt egy átalánydíjas építési beruházás árazott költségvetésének tételeit kívánta maximálni, a Döntőbizottság a Kbt. 73. § (6) bekezdés c) pontja és 77. § (1) bekezdése együttes értelmezésével megállapította, hogy a Kbt. rendelkezései nem teszik lehetővé, hogy az ajánlatkérő a teljes ár valamely elemét, így a költségvetés valamely elemét maximálja, és erre tekintettel az ajánlatkérő jogszerűen nem nyilváníthat érvénytelenné egy ajánlatot azért, mert annak egyes költségvetési elemei meghaladták az általa megadott referenciaárakat.¹⁷ A módosító törvény javaslatához fűzött jogalkotói indokolás rámutat, hogy ettől a gyakorlattól a jogalkotó nem kívánt lényegesen eltérni. Az indokolás

szerint egyes esetekben – például keretmegállapodás vagy más keretjellegű szerződés esetén – a közvetlenül nem értékelt egyes ártételek maximálásának igénye felmerülhet az ajánlatkérő részéről a túlzottan magas árak vagy költségek elkerülése érdekében, amelynek lehetőségét indokolt biztosítani. Az új szabály azonban kizárólag olyan esetekre vonatkozóan teremt meg ezt a lehetőséget, ahol az egységárak (vagy egységköltségek) rögzítik az ajánlatkérőnek a szerződés alapján fizetendő ellenszolgáltatásra vonatkozó kötelezettségét. A maximálás lehetősége az átalánydíjas szerződésekben szereplő, de nem az ajánlatkérői ellenszolgáltatást rögzítő tételekre (például az átalánydíjas kivitelezési szerződés árazott költségvetésének egyes tételeire) nem vonatkozik. Figyelemmel arra, hogy az ajánlatok érvénytelensége súlyos jogkövetkezmény és a közbeszerzési jog számára fontos érték a lehető legszélesebb verseny fenntartása, továbbra sem biztosít a törvény arra lehetőséget, hogy az ajánlatkérő fizetési kötelezettségét egyébként nem meghatározó tételek tekintetében az ajánlatkérő a vállalkozó árképzése során figyelembe vett költség-elemek legmagasabb mértékét meghatározza és az ettől eltérő árképzést érvénytelenséggel szankcionálja.

Az ajánlati kötöttség a bírálat elhúzóadásakor

Az ajánlati kötöttség fennállásával kapcsolatos pontosítás a Kbt. 70. § (2a) bekezdésében, hogy a módosítás egyértelművé teszi: ha az ajánlatkérő az ajánlatok bírálatát az ajánlati kötöttség legfeljebb kilencven-, illetve százhusz napos időtartama alatt sem tudja elvégezni, és az ajánlattevőket ajánlataiknak meghatározott időpontig történő további fenntartására kéri fel, az ajánlattevő nyilatkozatának hiányában úgy kell tekinteni, hogy ajánlatát az ajánlatkérő által megjelölt időpontig fenntartja.

Az alkalmasság igazolása a jogelőd adataival

A módosító törvény kiegészítette a Kbt. 65. § (11) bekezdésében azt a szabályt, amely a jogelőd alkalmasságra vonatkozó adatainak felhasználása esetén a kizáró okok ellenőrzésére vonatkozik. Ha egy gazdasági szereplő az alkalmassága igazolása tekintetében a jogelődjére kíván támaszkodni olyan módon, hogy a jogelőd kapacitást nyújtó szervezetként nem jelenik meg az eljárásban, akkor azt kell megvizsgálni, hogy a kizáró ok egyrészt a

¹⁷D.117/25/2023., D.147/21/2023.

jogutódlás időpontjában fennállt-e, másrészt pedig azt, hogy az adott közbeszerzési eljárásban az ellenőrzés időpontjában is fennáll-e. Eddig csak az utóbbi körülményt kellett vizsgálni, amely mellett a szabály pontosítását az indokolta, hogy ha egy kizáró ok a jogutódlást követően következik be, az már ne érintse a jogutódlás részvételi lehetőségét a közbeszerzési eljárásban.

Az értékelési alszempont elnevezés kivezetése

A módosító törvény kivezeti a Kbt.-ből az értékelési alszempont fogalmát, amelynek oka az irányelvi szóhasználat és különösen az új uniós hirdetményi rendelettel¹⁸ való összhang megteremtése. Az uniós jog kizárólag az értékelési szempontok kategóriáját használja, hasonló okból vezette ki a jogalkotó a Kbt.-ből már korábban a „részszerzőpontok” fogalmát. Mivel az új uniós e-hirdetmények az adatok egységes struktúrában való megadását feltételezik uniós szinten, nem támogatják az értékelési szempontoknak az irányelvitől eltérő logika szerinti megadását. A jövőben az eddig alszempontnak nevezett értékelési szempontokat az ajánlatkérő az új elektronikus hirdetményminták struktúrájában önálló értékelési szempontként tüntetheti fel, megjelölve az adott értékelési szempont mellett annak típusát (minőség, ár vagy költség típusú szempont) és súlyszámát.

A dinamikus beszerzési rendszer kategóriái

A Kbt. 106. § és 107. §-ának módosítása a dinamikus beszerzési rendszerekre vonatkozó szabályok körében pontosítja a fogalomhasználatot. A 2014/24/EU irányelv 34. cikke szerint a dinamikus beszerzési rendszert kategóriákra lehet tagolni, amely esetben az ajánlatkérő az alkalmassági feltételeket az egyes kategóriák tekintetében határozza meg, majd a konkrét beszerzések megvalósításakor az adott közbeszerzésnek megfelelő kategóriába felvett minden résztvevőt fel kell kérnie ajánlat benyújtására. A dinamikus beszerzési rendszer felállításakor tehát még nem beszélünk részekről, hanem kategóriák hozhatóak létre, a Kbt. koherens szóhasználatának megteremtése erre vonatkozóan volt szükséges. A dinamikus beszerzési rendszer jellemzőiből adódóan ebben a szakaszban a részekre vonatkozó

szabályok nem lennének változtatás nélkül alkalmazhatóak, feltehetően ezért használ az irányelvi szabályozás eltérő fogalmat a dinamikus beszerzési rendszereknél és maga a Kbt. is kizárja a részekre vonatkozó szabályok alkalmazását ebben a szakaszban. Álláspontunk szerint a dinamikus beszerzési rendszerben az ajánlatkérő nem korlátozhatja azt, hogy adott gazdasági szereplő hány kategóriában kérheti a rendszerbe felvételét – a részekre történő ajánlattételkor, illetve részvételre jelentkezéskor erre a Kbt. 61. § (6) bekezdés első mondata ad lehetőséget. Az ilyen korlátozás alkalmazása a kategóriák esetén nem lenne indokolt, hiszen a dinamikus beszerzési rendszer felállítása még nem jár a verseny lezárásával adott beszerzések tekintetében, ezért a részvételre jelentkezés korlátozása nem segítené elő a szabály céljának érvényesülését, amely a kisebb vállalkozások esélyegyenlőségének megteremtése a szerződésekért folyó versenyben. Az ajánlatkérő a dinamikus beszerzési rendszerben történő beszerzéskor – adott esetben az adott kategórián belül megindított beszerzés során – alkalmazhatja a részajánlat lehetővé tételére vonatkozó szabályokat. A kategória és a rész elkülönítéséből következik az is, hogy álláspontunk szerint az ajánlatkérőt a dinamikus beszerzési rendszer felállításakor a kategóriák vonatkozásában nem terheli az a vizsgálati és kifejezett indokolási kötelezettség, amelyet a Kbt. 61. § (4) bekezdése a részajánlat biztosításának lehetősége kapcsán előír. Az alapelvek – különösen az egyenlő bánásmód elve, a verseny tisztasága és az arányosság elve – a dinamikus beszerzési rendszer esetében is megkövetelik ugyanakkor, hogy az ajánlatkérő a rendszer felállításakor és ehhez kapcsolódóan az alkalmassági követelmények meghatározásakor ne kezeljen egységként különféle beszerzési tárgyakat akkor, ha ez a verseny indokolatlan korlátozását valósítaná meg. A részajánlat biztosításának lehetőségét a rendszer felállítását követően az ajánlattételi szakaszban indokolt vizsgálni.

Egyes jogorvoslati eljárási szabályok változása

A Közbeszerzési Döntőbizottság eljárásában alkalmazott elektronikus ügyintézés szabályaival összhangban a módosító törvény a jogorvoslati eljárás során a Döntő-

¹⁸ A közbeszerzési hirdetmények közzétételére használandó hirdetményminták („e-hirdetmények”) létrehozásáról és az (EU) 2015/1986 végrehajtási rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2019. szeptember 23-i (EU) 2019/1780 bizottsági végrehajtási rendelet.

bizottsághoz benyújtandó dokumentumokra vonatkozó szabályoknál törölte az elektronikus levél útján történő benyújtásra való utalást.

A módosító törvény pontosítja, hogy olyan esetben, amikor a Közbeszerzési Döntőbizottság határozata olyan jogsértést állapít meg, amellyel kapcsolatban korábban előzetes vitarendezést kértek, mindig lehetséges a becsült érték 15%-áig terjedő mértékű bírság kiszabása akkor, ha az ajánlatkérő nem orvosolta a jogsértést. Így nem csak akkor szabható ki magasabb összegű bírság, ha a jogsértéssel kapcsolatos álláspontját az ajánlatkérő megküldte, de egyéb intézkedést nem tett, hanem akkor is, ha az ajánlatkérő a vitarendezési kérelemre elmulasztotta megküldeni álláspontját és nem orvosolta a jogsértést.

Egyes adatkezelésre, illetve- közzétételre vonatkozó szabályok pontosítása

A módosító törvény pontosítja az összeférhetlenségi szabályok alkalmazása során az ajánlatkérő adatkezelési jogosultságára vonatkozó szabályozást. Az összeférhetlenség megelőzése, feltárása és orvoslása körében az ajánlatkérő számára az eljárásban részt vevők személyi, gazdasági, pénzügyi viszonyaira vonatkozó adatok megismerése és kezelése válhat szükségessé, ilyeneket tartalmazhatnak különösen az összeférhetlenségi nyilatkozatok, illetve az eljárásban részt vevők gazdasági érdekeltségéről bekért nyilatkozatok (utóbbiak akár az összeférhetlenségi nyilatkozat tartalmát is képezhetik¹⁹). A közbeszerzési eljárásban történő adatkezelésre az általános adatvédelmi rendelet (GDPR)²⁰ szabályait kell alkalmazni. Az ajánlatkérő adatkezelését az összeférhetlenség megelőzése, feltárása és orvoslása körében különösen a GDPR 6. cikk (1)

bekezdés c) és e) pontja szerinti jogalap alapozhatja meg. A módosító törvény e mellett az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény 5. § (3) bekezdésével való összhang érdekében egy kiegészítést fogalmaz meg arra vonatkozóan, hogy az ajánlatkérő az egyes személyek összeférhetlenségének vizsgálata szempontjából releváns, e személyek vagy hozzátartozóik pénzügyi, gazdasági és személyi viszonyaira vonatkozó adatok kezelésére a Kbt. 46. § (2) bekezdése szerinti iratmegőrzési kötelezettség lejártáig jogosult.

A módosító törvény pontosította a szerződésekkel kapcsolatban az Elektronikus Közbeszerzési Rendszerben közzéteendő adatok körét. Az ajánlatkérő a szerződésekkel kapcsolatos megfelelő adatok rendelkezésre állása érdekében a szerződéses jogviszonyok megszűnésével kapcsolatos információkat köteles az Elektronikus Közbeszerzési Rendszerben közzétenni. Nem csak a felek nyilatkozatával (pl. elállás, felmondás) bekövetkező megszűnés, hanem azon helyzetekre vonatkozó információ rögzítése is szükséges, amikor a szerződés más okból nem váltja ki a tervezett hatásokat, így különösen, ha az ajánlatkérő felfüggesztő hatállyal köt szerződést, azonban végül a szerződés nem lép hatályba vagy a szerződés érvénytelenségét állapítják meg.

Az elutasító öntisztázási határozatok közzététele

A Kbt. 187. § (2) bekezdés a) pont ad) alpontjának módosítása szerint a Közbeszerzési Hatóság közzéteszi nem csak a megbízhatóságot megállapító, hanem az öntisztázási kérelmeket elutasító határozatait is, amelyek révén jobban megismerhetővé válik az öntisztázással kapcsolatos joggyakorlat.

¹⁹ A Bizottság közleménye. Iránymutatás az összeférhetlenségek költségvetési rendelet szerinti elkerüléséről és kezeléséről. (2021/C 121/01).

²⁰ Az Európai Parlamenti és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről.

KÖZBESZERZÉSEK? LEGYEN **APP**RAKÉSZ!

NAPI KÖZBESZERZÉS ALKALMAZÁS

MENEDZSER ÉRTESÍTŐ • STATISZTIKÁK • FELHÍVÁSFIGYELŐ • HIRDETMÉNYEK • HATÁROZATOK

Folyamatosan frissülő applikációnknak már több mint 6000 felhasználója van.
Ha praktikus és sokoldalú segítségre van szüksége a közbeszerzések világában, töltsse le Ön is a Napi Közbeszerzést!

STATISZTIKA

Az építési beruházás tárgyú közbeszerzési eljárások főbb statisztikái 2023 I-III. negyedévében

Varga László, statisztikai elemző, Közbeszerzési Hatóság

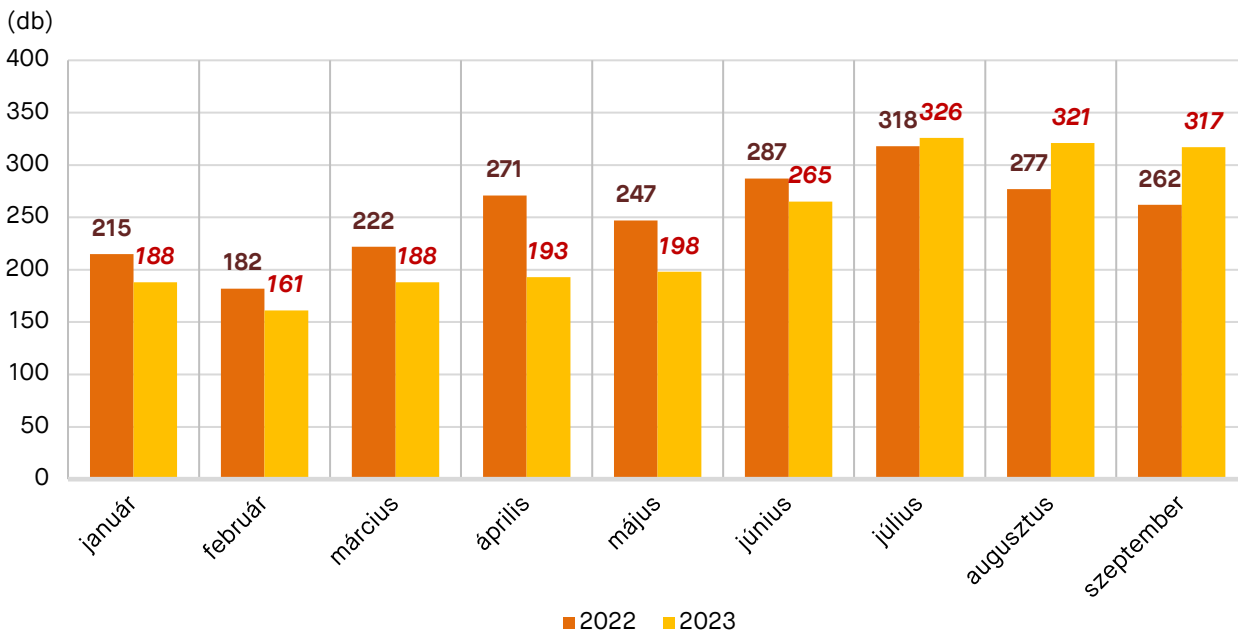
DOI: 10.37371/KEP.2024.2.5

Címszavak: építési beruházás, statisztika, közbeszerzés, eljárások száma, eljárások értéke, eljárásrend, kkv

2023 I-III. negyedévében az építési beruházások a közbeszerzések¹ 37,6%-át (2157 db), értékének pedig 32,1%-át (619,5 Mrd Ft) tették ki, így az eljárások darabszáma alapján mindössze 5,4%-os csökkenés volt megfigyelhető 2023 első három negyedévében a megelőző év azonos időszakához képest, ugyanakkor az építési beruházások értékében már jelentős visszaesés (-72,5%) volt tapasztalható. A legnagyobb eltérés havi bontásban az eljárások darabszáma alapján áprilisban mutatkozott meg 2022 és 2023 első három negyedévének összehasonlításában (-78 db), ugyanakkor 2023 III. negyedévében már minden hónapban több építési beruházást bonyolítottak le, mint egy évvel korábban (1. ábra), ami a csökkenő tendencia megszüntetésére enged kö-

vetkeztetni. Az építési beruházás tárgyú eljárások darabszámának enyhe növekedése 2023 III. negyedévében viszont nem járt együtt az ehhez kapcsolódó közbeszerzések értékének növekedésével, ugyanis ebben az időszakban minden hónapban alacsonyabb volt az építési beruházásokhoz kapcsolódó eljárások értéke, mint egy évvel korábban (2. ábra). A legnagyobb eltérés havi bontásban az eljárások értéke alapján szintén áprilisban mutatkozott meg 2022 és 2023 első három negyedévének összehasonlításában (-385,8 Mrd Ft), miközben az építési beruházások értékét tekintve a csökkenő tendenciában még nem jelent meg fordulat ebben az időszakban. Érdemes hozzáfűzni, hogy az építési beruházás tárgyú közbeszerzések értéke már

1. ÁBRA: AZ ÉPÍTÉSI BERUHÁZÁS TÁRGYÚ KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK SZÁMA (DB) AZ ELŐZŐ ÉV AZONOS IDŐSZAKÁHOZ KÉPEST, HAVI BONTÁSBAN

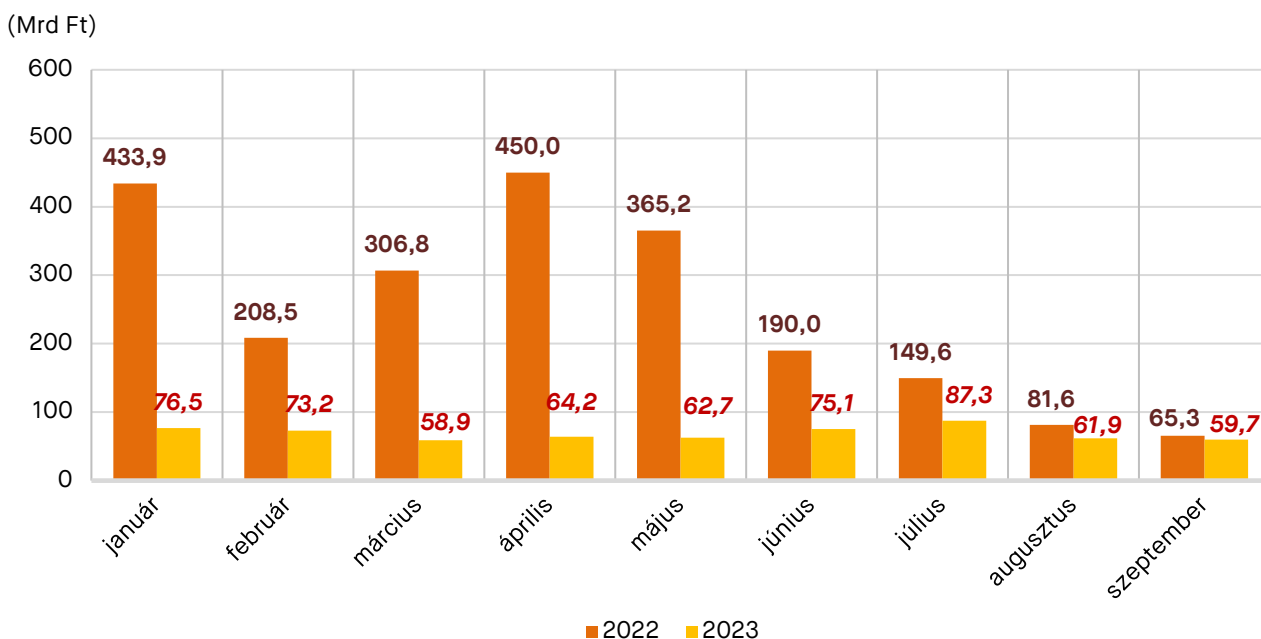
Forrás: Közbeszerzési Hatóság

¹ A cikkben szereplő adatok és statisztikai kimutatások az eredményesen zárult közbeszerzési eljárásokra vonatkoznak, amelyek nem irányultak keretmegállapodás megkötésére.

korábban, 2022 második felétől csökkenő tendenciára állt, amelynek kiváltó oka – a közbeszerzések lebonyolításának időigényéből, vagyis az áthúzódó hatásból eredően - ettől hamarabb keletkezett (jellemzően 3-6 hónappal korábban),

ami nagyjából az orosz-ukrán konfliktus kitörésének és a nemzetközi gazdaságra kifejtett negatív hatásainak kezdeti időszakával egyezik meg.

2. ÁBRA: AZ ÉPÍTÉSI BERUHÁZÁS TÁRGYÚ KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK ÉRTÉKE (MRD FT) AZ ELŐZŐ ÉV AZONOS IDŐSZAKÁHOZ KÉPEST, HAVI BONTÁSBAN

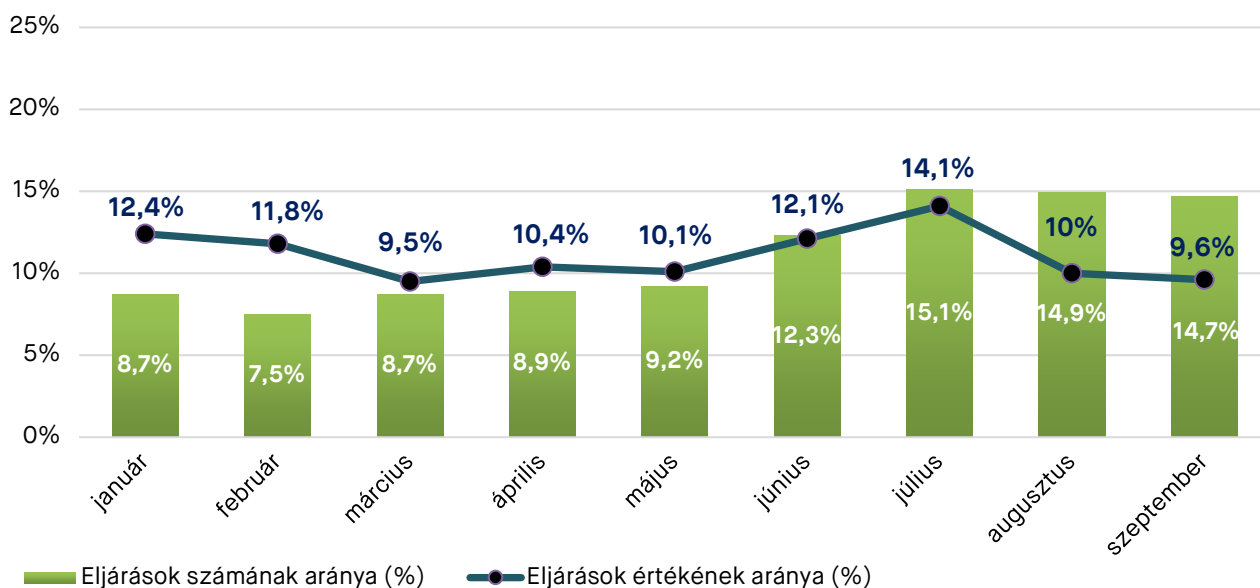

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

2023 I-III. negyedében, amennyiben az építési beruházás tárgyú közbeszerzések megoszlását havi bontásban tekintjük számarány és értékarány szempontjából, a III. negyedév bizonyult jelentősebbnek. Az egyes hónapok között fennálló legnagyobb eltérés az eljárások számarányát tekintve 7,6 százalékpontot tett ki február és július között, a legnagyobb hányad pedig a júliusi (15,1%) és augusztusi (14,9%) hónapokhoz kapcsolódott az építési beruházás tárgyú közbeszerzések darabszámát illetően. Értékarányt tekintve szintén a júliusi hónap bizonyult a legjelentősebbnek (14,1%), miközben a márciusi (9,5%), áprilisi (10,4%), májusi (10,1%), augusztusi (10%), és szeptemberi (9,6%) hónapok

értékarányai az építési beruházásokhoz kapcsolódó közbeszerzések esetén közel azonosnak bizonyultak, ezáltal hozzájárulva egy viszonylag egyenletes eloszláshoz. Az építési beruházás tárgyú közbeszerzések értékének hányada ugyanakkor a márciusi (9,5%) és szeptemberi (9,6%) hónapokban bizonyult a legalacsonyabbnak, ami kb. 4,5 százalékponttal volt kevesebb a legmagasabbnak számító júliusi értékarányhoz képest. Az építési beruházásokhoz kapcsolódó közbeszerzések darabszáma tehát kevésbé egyenletesen oszlott meg 2023 I-III. negyedében, mint az eljárások értéke (3. ábra)

3. ÁBRA: AZ ÉPÍTÉSI BERUHÁZÁS TÁRGYÚ KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK ÉS ÉRTÉKÉNEK MEGOSZLÁSA HAVONTA, 2023 I-III. NEGYEDÉV

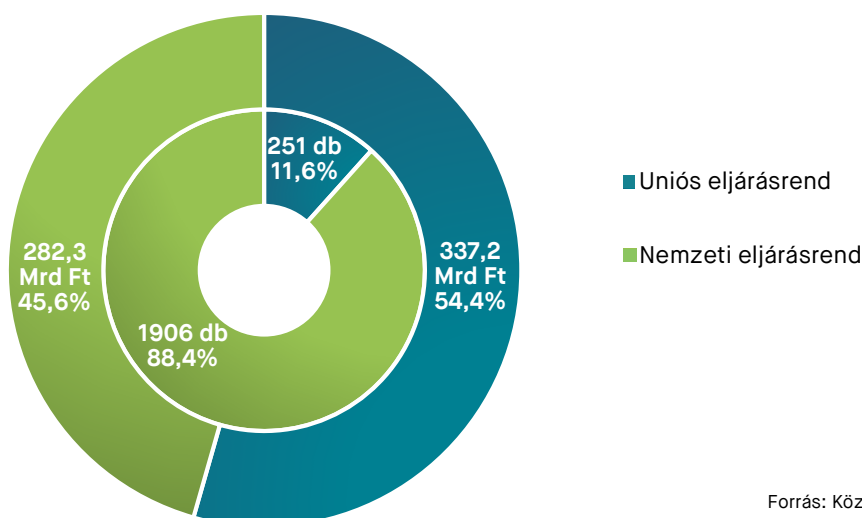

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

Az eljárásrendek szerinti megoszlás alapján továbbá megállapítható, hogy az építési beruházások a vizsgált időszakban többnyire a relatív alacsonyabb értékű közbeszerzéseket magába foglaló nemzeti eljárásrend alá tartoztak (88,4%), miközben az uniós eljárásrendű közbeszerzések az építési beruházásokon belül csupán kb. tized részt (11,6%) tettek ki 2023 I-III. negyedévében. Amennyiben az eljárások értékét vesszük alapul, a nemzeti (45,6%) és az uniós (54,4%)

eljárásrend között majdnem fele-fele arányú megoszlás volt megfigyelhető az építési beruházások vonatkozásában (4. ábra), ami a korábbi években nem volt jellemző, és arra enged következtetni, hogy az építési beruházás tárgyú közbeszerzési eljárások értékének visszaesése 2023 I-III. negyedévében főként az uniós eljárásrendben mutatkozott meg.

4. ÁBRA: AZ ÉPÍTÉSI BERUHÁZÁS TÁRGYÚ KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK ÉS ÉRTÉKÉNEK MEGOSZLÁSA ELJÁRÁSRENDEK SZERINT, 2023 I-III. NEGYEDÉV

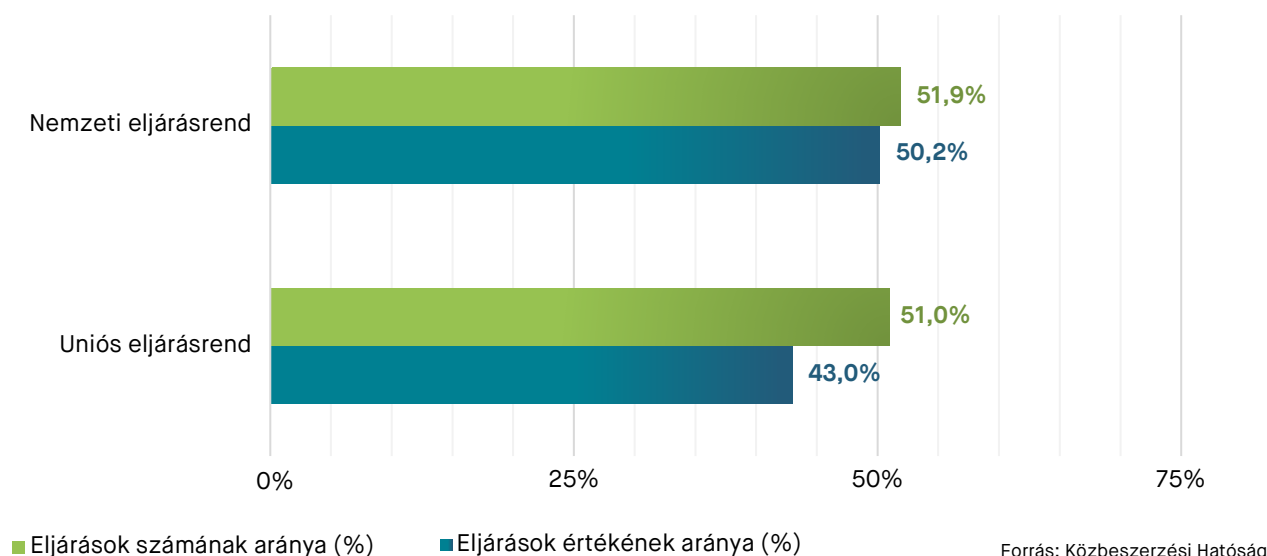

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

Európai uniós forrás² az építési beruházásokhoz kapcsolódó közbeszerzések kb. feléhez tartozott a nemzeti- és az uniós eljárásrendben is, így az ilyen típusú támogatások egyenletesen oszlottak meg az eljárásrendeken belül 2023 I-III. negyedévében számarány tekintetében. Értékalapon a nemzeti eljárásrend alá tartozó építési beruházások szintén fele (50,2%) volt köthető európai uniós finanszírozáshoz, miközben a relatív nagyobb értékű közbeszerzéseket ma-

gába foglaló uniós eljárásrendben valamivel alacsonyabb (43%) értékarányt alkottak az ilyen típusú közbeszerzések az építési beruházások esetén. (5. ábra). A megelőző évek azonos időszakaihoz viszonyítva összességében az európai uniós forrást tartalmazó építési beruházások értékében szintén jelentős visszaesés történt 2023 I-III. negyedévében, miközben az ehhez kapcsolódó eljárások darabszámában stagnálás volt megfigyelhető.

5. ÁBRA: AZ ÉPÍTÉSI BERUHÁZÁS TÁRGYÚ, EU FORRÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK ÉS ÉRTÉKÉNEK ARÁNYA ELJÁRÁSRENDEK SZERINT, 2023 I-III. NEGYEDÉV

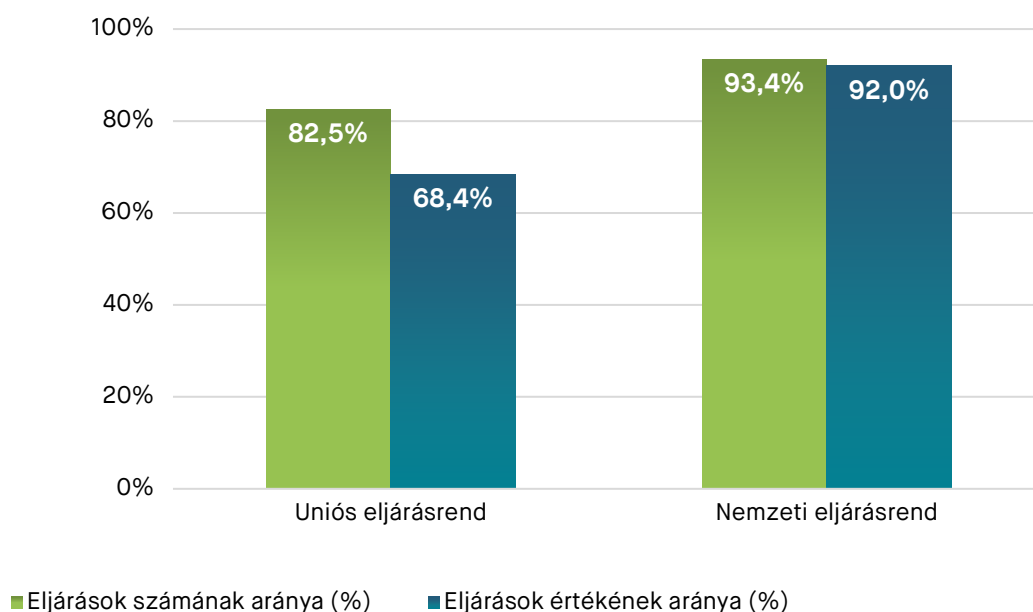

A vizsgált időszakban az építési beruházás tárgyú közbeszerzések 93,4%-a tartalmazott nyertes kis- és középvállalkozást a nemzeti eljárásrendben, amihez 92%-os értékarány kapcsolódott, így megközelítőleg 10 db nemzeti eljárásrendű építési beruházásból átlagosan 9 db foglalt magába nyertes kkv-t. Hasonlóan magas hányad jellemezte a kkv-k által elnyert építési beruházás tárgyú közbeszerzéseket az uniós eljárásrend esetén darabszám tekintetében (kb. 82,5%), miközben az értékarány itt alacsonyabb szintűnek bizonyult (kb. 68,4%), ami elsősorban az uniós eljárásrendű

építési beruházások jelentős értékcsökkenésének tudható be 2023 I-III. negyedévében. A 6. ábra ugyanakkor jól szemlélteti a kkv-k által betöltött jelentős szerepet a hazai építési beruházások esetén, figyelembe véve, hogy a nemzeti eljárásrend alá tartozó közbeszerzések (az uniós eljárásrendhez képest) az építési beruházások esetén is jellemzően az alacsonyabb értékű, ugyanakkor számosságát tekintve nagyobb kategóriát alkotják a hazai közbeszerzések vonatkozásában az elmúlt évek tapasztalatai alapján.

² Az erre vonatkozó adatok – az eredménytájékoztató hirdetményekben található „a beszerzés európai uniós alapokból finanszírozott projekttel és/vagy programmal kapcsolatos” mező alapján – azt mutatják, hogy a közbeszerzések összértékének mekkora részéhez kapcsolódott európai uniós forrás (az adatok tehát nem a közbeszerzési eljárásokban felhasznált európai uniós források támogatási intenzitását mutatják).

6. ÁBRA: A KKV-K ÁLTAL ELYNYERT ÉPÍTÉSI BERUHÁZÁS TÁRGYÚ KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK ÉS ÉRTÉKÉNEK ARÁNYA ELJÁRÁSRENDEK SZERINT, 2023 I-III. NEGYEDÉV

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

Az ajánlatkérők típusa szerint a legtöbb közbeszerzés 2023 I-III. negyedévében az építési beruházások esetén a regionális/helyi szintű ajánlatkérőkhöz tartozott 70,4%-os aránnyal, őket követték az egyéb ajánlatkérők (10,9%) és a közjogi szervezetek (8,9%), amelyek számaránya közel azonos volt. A közszolgáltatókhoz³ tartozó eljárások darabszáma 4,3%-os arányt tett ki, ami majdnem megegyezett a támogatott szervezetekhez kapcsolódó eljárások hányadával (4,2%), miközben a legkisebb számarány (1,3%) a központi szintű ajánlatkérőkhöz volt köthető. Az építési

beruházások értékarányainak szempontjából szintén a regionális/helyi szintű ajánlatkérők bizonyultak a legjelentősebbnek (43,3%) 2023 I-III. negyedévében, nagymértékben meghaladva az egyéb ajánlatkérőkhöz (18,5%), a közjogi szervezetekhez (19,2%), és a közszolgáltatókhoz (14,5%) kapcsolódó értékhányadokat is, miközben a támogatott szervezetek (2,9%) és a központi szintű ajánlatkérők (1,6%) által lebonyolított építési beruházás tárgyú közbeszerzések értékarányai kimondottan alacsonynak bizonyultak a vizsgált időszakban (1. táblázat)

1. TÁBLÁZAT: AZ ÉPÍTÉSI BERUHÁZÁS TÁRGYÚ KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK MEGOSZLÁSA AZ AJÁNLATKÉRŐK TÍPUSA SZERINT, 2023 I-III. NEGYEDÉV

Ajánlatkérő típusa	Eljárások száma (db)	Összérték (Mrd Ft)	Eljárások számának aránya (%)	Eljárások értékének aránya (%)
regionális/helyi szintű	1519	268,4	70,4%	43,3%
egyéb	236	114,7	10,9%	18,5%
közjogi szervezet	192	119,3	8,9%	19,2%
közszolgáltató	92	89,6	4,3%	14,5%
támogatott szervezet	91	17,9	4,2%	2,9%
központi szintű	27	9,6	1,3%	1,6%

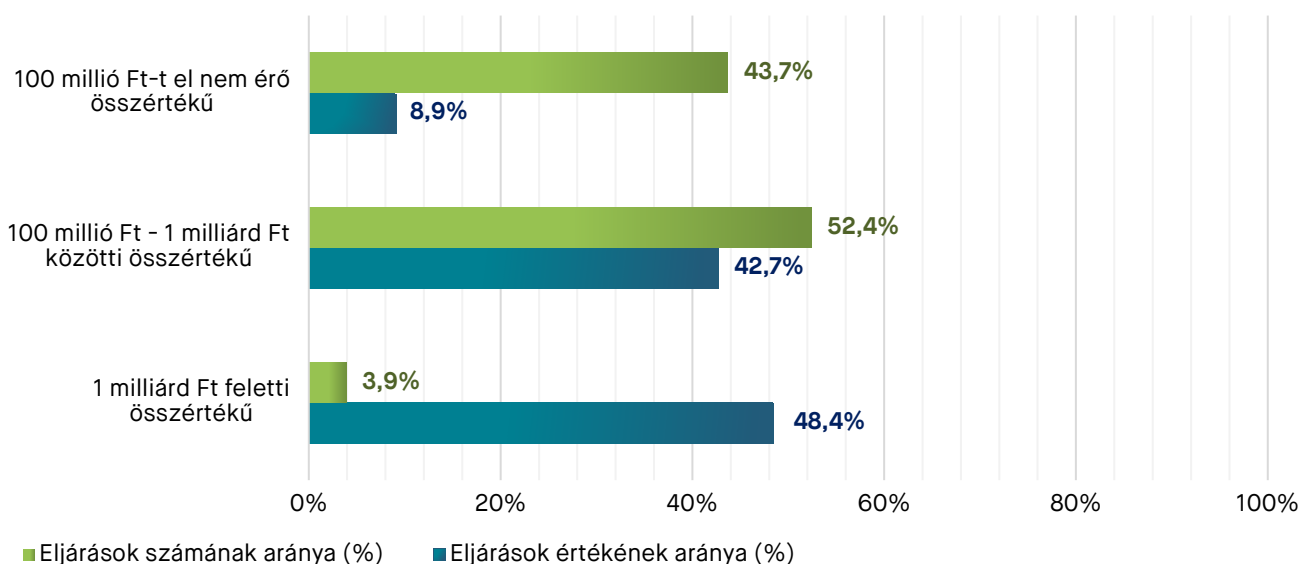
Forrás: Közbeszerzési Hatóság

³ Az ajánlatkérők közül közszolgáltatónak tekintjük azokat, amelyek a hirdetményben az ajánlatkérő típusára vonatkozó megjelölés alapján magukat ebbe a kategóriába sorolják, vagy közszolgáltatókra vonatkozó hirdetmény tesznek közzé.

Az építési beruházásokhoz köthető eljárásokat érték-kategóriák szerint elemezve megállapítható, hogy 2023 I-III. negyedévében a közbeszerzések darabszáma abban az esetben volt a legnagyobb (52,4%-os arányt alkotva), amikor értékük 100 millió és 1 milliárd forint közé esett, ugyanakkor a 100 millió forintnál kisebb értékű építési beruházások közbeszerzéseinek darabszáma is jelentősnek bizonyult (43,7%-os aránnyal), miközben az 1 milliárd forint feletti értékű építési beruházások közbeszerzései csupán 3,9%-os számarányt tettek ki. Az építési beruházások értékének vonatkozásában az 1 milliárd forint feletti kategória közbeszerzéseihez tartozott a legnagyobb értékhányad (48,4%), mi-

közben a 100 millió és 1 milliárd forint közötti értékű építési beruházások értékaránya is jelentősnek bizonyult (42,7%), ellenben a 100 millió forintot el nem érő közbeszerzések értékhányadával (8,9%). 2023 I-III. negyedévében tehát az építési beruházások jellemzően sok, relatív közepes- és alacsony értékű eljáráshoz kapcsolódtak, miközben néhány nagy értékű építési beruházás közbeszerzése is lebonyolításra került. Az eljárások darabszáma és értéke szempontjából is ugyanakkor a 100 millió és 1 milliárd forint közötti értékű építési beruházások voltak a legmeghatározóbbak a vizsgált időszakban (7.ábra).

7. ÁBRA: AZ ÉPÍTÉSI BERUHÁZÁS TÁRGYÚ KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK ÉS ÉRTÉKÉNEK MEGOSZLÁSA ÉRTÉKKATEGÓRIÁK SZERINT, 2023 I-III. NEGYEDÉV

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

ZÖLD KÖZBESZERZÉS

SZOCIÁLIS KÖZBESZERZÉS

INNOVATÍV KÖZBESZERZÉS

**KÖZBESZERZÉSI
HATÓSÁG**